T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KATILIMCILIĞIN GELİŞTİRİLMESİ BAĞLAMINDA KENT KONSEYLERİ: ÇANAKKALE KEPEZ KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEVİNÇ SAŞMAZ

Tez Danışmanı
DOÇ. DR. ALPER BİLGİLİ

ÇANAKKALE – 2025

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KATILIMCILIĞIN GELİŞTİRİLMESİ BAĞLAMINDA KENT KONSEYLERİ: ÇANAKKALE KEPEZ KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEVİNÇ ŞAŞMAZ

Tez Danışmanı
DOÇ. DR. ALPER BİLGİLİ

ÇANAKKALE – 2025

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Sevinç ŞAŞMAZ tarafından Doç. Dr. Alper BİLGİLİ yönetiminde hazırlanan ve **27/08/2025** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan "**Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kent Konseyleri: Çanakkale Kepez Kent Konseyi Örneği**" başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Kamu Yönetimi Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	**İmza**
Doç. Dr. Alper BİLGİLİ (Danışman)	……
Dr. Öğr. Üyesi Salih Ziya KUTLU	……
Dr. Öğr. Üyesi Fatih ARSLAN	……

Tez No : ……..
Tez Savunma Tarihi : 27/08/2025

……
İSİM SOYİSİM
Enstitü Müdürü

../../20..

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Sevinç ŞAŞMAZ
27/08/2025

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez çalışmam süresince bilgi, emek ve desteğiyle bana rehberlik eden, akademik gelişimime katkı sunan değerli danışmanım Doç. Dr. Alper BİLGİLİ'ye şükranlarımı sunarım. Tezimin her aşamasında yol gösterici tutumu, sabrı ve yapıcı eleştirileriyle çalışmama değer katmıştır. Tez savunma ve değerlendirme sürecinde değerli görüşleri, yol gösterici önerileri ve öğretici katkılarıyla çalışmama yön veren saygıdeğer jüri üyeleri Dr. Öğr. Üyesi Salih Ziya KUTLU ve Dr. Öğr. Üyesi Fatih ARSLAN'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmam süresince, nitel veri analiz sürecine önemli katkı sunan MAXQDA programına erişimimi sağlayarak araştırmamın daha sağlıklı bir şekilde ilerlemesine imkan tanıyan kıymetli hocam Prof. Dr. Mustafa KARA'ya minnettarlığımı ifade ederim. Ayrıca araştırmam kapsamında görüşmeler gerçekleştirdiğim Çanakkale Kepez Kent Konseyine desteklerinden ötürü teşekkür ederim. Özellikle Konseyin yapısı, işleyişi ve faaliyetleri hakkında yol gösterici bilgiler sunarak çalışmama önemli katkılarda bulunan Kepez Kent Konseyi Başkanı Sayın İsmail YAZICI'ya ve samimiyetle yanıtlar vererek deneyim ve gözlemlerini benimle paylaşan Yürütme Kurulu Üyeleri, meclis temsilcileri ve çalışma grubu üyelerine teşekkür ederim. Katılımcıların katkıları, tezimin saha bölümünü hem içerik hem de analiz derinliği açısından zenginleştirmiştir. Tez çalışmam süresince bilgi paylaşımı, destek ve yol göstericiliği ile bana değerli katkılarda bulunan sevgili arkadaşım Yaren DUMAN'a teşekkür ederim. Paylaşımları ve desteği, çalışmamın ilerlemesine önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Eğitim hayatım boyunca bana koşulsuz sevgi, sabır ve desteklerini esirgemeyen, her zaman yanımda olarak güç veren sevgili annem ve babama sonsuz şükranlarımı sunuyorum. Onların inancı, motivasyonu ve sevgisi olmasaydı, bu süreci tamamlamam mümkün olmazdı. Hayatımın her aşamasında yanımda oldukları için minnettarım.

Sevinç ŞAŞMAZ

Çanakkale, Ağustos 2025

ÖZET

KATILIMCILIĞIN GELİŞTİRİLMESİ BAĞLAMINDA KENT KONSEYLERİ: ÇANAKKALE KEPEZ KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

Sevinç ŞAŞMAZ
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Dr. Alper BİLGİLİ
27/08/2025, 140

Günümüzde katılımcılık ve yönetişim kavramları, yalnızca kuramsal düzeyde değil, aynı zamanda yerel yönetim uygulamalarında da demokratikleşme ve toplumsal meşruiyetin temel dayanakları olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, Kent Konseyleri gibi katılıma dayalı yapılar, vatandaşların yönetsel karar süreçlerine kurumsal mekanizmalar aracılığıyla etkili biçimde dahil olmasını mümkün kılmakta, yerel düzeyde demokratik yönetişim anlayışının hayata geçirilmesini ve katılımın güçlendirilmesini hedeflemektedir. Bu tez çalışmasında ele alınan konu Çanakkale Kepez Kent Konseyinin yerel karar alma süreçlerine katkı sağlama kapasitesini ve bölge halkıyla kurduğu etkileşimin niteliğini incelemektir. Kentin sosyo-kültürel dönüşüm süreci içinde, Konseyin halkın yönetime katılımını nasıl organize ettiği ve bu yapının ne kadar işlevsel olduğu temel araştırma konusunu oluşturmaktadır. Bu araştırma katılımcılığın geliştirilmesinde Kent Konseylerinin işlevsel rolünü, Çanakkale Kepez Kent Konseyi örneği üzerinden elde edilen nitel saha verileriyle analiz ederek, bu kurumun katılım süreçlerine katkısını somut biçimde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmanın kapsamını Çanakkale Kepez Kent Konseyi bünyesinde yer alan yürütme kurulu üyeleri, meclis temsilcileri ve çalışma grubu üyeleri oluşturmaktadır. Araştırma yalnızca Çanakkale ili sınırlarında yer alan Kepez beldesinde faaliyet gösteren Kepez Kent Konseyi ile sınırlı tutulmuştur. Bu tezde nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan görüşme yöntemi kullanılmış, veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen görüşme verileri nitel analiz araçlarından biri olan MAXQDA programı yardımıyla kodlanmış ve yorumlanmıştır. Araştırma sürecinde ortaya konan bulgular, Çanakkale Kepez Kent Konseyi katılımı

artırmaya yönelik çabalarına rağmen, karar alma süreçlerinde halkın etkin ve sürekli katılımını sağlayamamakta, katılım çoğunlukla sembolik düzeyde kalmakta ve geniş halk kesimleri karar mekanizmalarında söz sahibi olamamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Katılımcılık, Yönetişim, Kent Konseyi, Çanakkale, Kepez

ABSTRACT

CITY CUNCILS IN THE CONTEXT OF IMPROVING PARTICIPATION: THE CASE OF CANAKKALE KEPEZ CITY COUNCIL

Sevinç ŞAŞMAZ
Çanakkale Onsekiz Mart University
School of Graduate Studies
Department of Public Administration Master's Thesis
Advisor: Assoc. Prof. Dr. Alper BİLGİLİ
08/27/2025, 140

Today, the concepts of participation and governance are emerging as fundamental pillars of democratization and social legitimacy not only at the theoretical level but alsoin local government practices. In this context, participatory structures such asa City Councils enable citizens to effectively participate in administrative decision-making procosses through institutional mechanisms, aiming to implement a democratic governance approach at the local level and strengthen participation. This thesis examines the capacity of Çanakkale Kepez City Council to contribute to local decision-making processes and the nature of its interaction with the local community. The main research question is how the Council organizes public participation in governance and how functional this structure is within the city's socio-cultural transformation process. This research aims to analyze the functional role of city councils in developing participation, using qualitative field data obtained from the example of the Çanakkale Kepez City Council, and to concretely demonstrate the contribution of this institution to participation processes. The scope of the research includes members of the executive committee, council representatives, and working group members within the Çanakkale Kepez City Council. The research is limited to the Kepez Municipal Council, which operates in the Kepez district within the borders of Çanakkale province. In this thesis, the interview method, one of the qualitative data collection methods, was used, and the semi-structured interview technique was prefferred in the data collection process. The interview data obtained within the scope of the research were coded and interpreted using the MAXQDA program, on of the qualitative analysis tools. The findings revealed during the reseaech process indicate that despite the Çanakkale Kepez Municipal Council's

efforts toincrease participation, it has been unable to ensure the active and continuous participation of the public in decision-making processes. Participation remains largely symbolic, and broad segments of the public are unable to have a say in decision-making mechanisms.

Keywords: Participation, Governance, City Council, Çanakkale, Kepez

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI i
ETİK BEYAN ii
TEŞEKKÜR iii
ÖZET iv
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER viii
KISALTMALAR xii
TABLOLAR DİZİNİ xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ xv

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

İKİNCİ BÖLÜM
KAVRAMSAL ÇERÇEVE 5

2.1. Katılım Kavramı 5
2.1.1. Katılım Türleri 7
Siyasal Katılım 8
Yönetsel Katılım 9
2.1.2. Katılım Merdiveni 10
Bilgilendirme Basamağı 10
İstişare Basamağı 11
Aktif Katılım Basamağı 12
2.2. Katılımcılık Kavramı 12
2.2.1. Katılımcılık Kültürünün Gelişimi 19
2.2.2. Katılımcılığa Etki Eden Faktörler 21
Cinsiyet 21
Yaş 22
Kentleşme 23
Eğitim 24

Meslek 25
2.2.3. Katılımcılığın Faydaları 25
2.2.4. Katılımcılığa Yöneltilen Eleştiriler 27
2.3. Yönetişim Kavramı 28
2.3.1. Küresel Yönetişim 31
2.3.2. Küresel Aktörler 34
OECD 34
Dünya Bankası 35
BM 36
IMF 37
Avrupa Birliği 37
2.3.3. Yerel Yönetişim 38
2.3.4. Yerel Yönetişim Kavramının Ortaya Çıkışı 41
2.3.5. Yerel Yönetişimin Oluşmasını Sağlayan Uluslararası Konferanslar 43
Rio Bildirgesi 43
İstanbul Habitat II Zirvesi 44
Birleşmiş Milletler Binyıl Kalkınma Zirvesi 46
Johannesburg Konferansı 47
2.4. Yönetişimin Tarihsel Gelişimi 47
2.5. Yönetişimin Temel Aktörleri 50
2.5.1. Devlet 51
2.5.2. Yerel Yönetimler 52
2.5.3. Sivil Toplum Kuruluşları (STK) 53
2.5.4. Özel Sektör 54
2.5.5. Vatandaş 55
2.6. Türkiye'de Yönetişim Uygulamaları 56
2.7. Kent Konseylerinin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi 57
2.7.1. Kent Konseyleri 60
2.7.2. Kent Konseylerinin Oluşumu 62
2.7.3. Kent Konseylerinin Yapısı ve İşleyişi 64
2.7.4. Türkiye'de Kent Konseylerine Genel Bir Bakış 66
2.7.5. Kent Konseylerinin Katılım Açısından Değerlendirilmesi 67
2.7.6. Kent Konseylerinin Başlıca Sorunları ve Kent Konseylerinden Beklentiler 71

2.7.7. Türkiye Kent Konseyleri Birliği 74
2.8. Çanakkale Kepez Beldesi Hakkında Bilgiler 77
2.8.1. Çanakkale Kepez Kent Konseyi Kuruluşu ve Gelişimi 78
2.8.2. Çanakkale Kepez Kent Konseyi Vizyonu ve Misyonu 81
2.8.3. Çanakkale Kepez Kent Konseyi'nin Çalışma İlkeleri 82
2.8.4. Çanakkale Kepez Kent Konseyi'nin Görevleri 82
2.8.5. Meclis ve Çalışma Grupları 83

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ 88

3.1. Araştırmanın Nedenselliği 88
3.2. Araştırma Konusu ve Problemi 89
3.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi 91
3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi 91
3.5. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Tekniği 92
3.6. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları 93

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA BULGULARI 94

4.1. Bulgular 94
4.1.1. Katılımcılık Kavramına Ait Bulgular 96
4.1.2. Katılımcılık Uygulamalarına Ait Bulgular 97
4.1.3. Katılımcılık Bilincini Geliştirme Yollarına Ait Bulgular 99
4.1.4 Katılımcılık Bilincindeki Engellere Ait Bulgular 101
4.1.5. Kent Konseyinin Katılımcılığı Artırmadaki Rolüne Ait Bulgular 103
4.1.6. Katılımcılığı Geliştirmeye Yönelik Hedeflere Ait Bulgular 104
4.1.7. Halkı Bilinçlendirme Çalışmalarına Ait Bulgular 107
4.1.8. Halkı Bilinçlendirmek İçin Ek Faaliyetlere Ait Bulgular 109
4.1.9. Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılımına Ait Bulgular 111
4.1.10 Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılım Yöntemine Ait Bulgular 113
4.1.11. Belediye ve Kent Konseyi İlişkisine Ait Bulgular 114

4.1.12. Kepez Kent Konseyi Kelime Bulutu 116

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER 117

5.1. Sonuç 117
KAYNAKÇA 126
EKLER I
EK 1. GÖRÜŞME SORULARI I
EK 2. ETİK KURUL BELGESİ II
ÖZGEÇMİŞ III

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ANZUS	Avusturalya, Yeni Zelanda, Amerika Birleşik Devletleri Güvenlik Antlaşması
APEC	Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği
BM	Birleşmiş Milletler
IMF	Uluslararası Para Fonu
KKB	Kent Konseyleri Birliği
KY	Katılımcı Yönetişim
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TKKB	Türkiye Kent Konseyleri Birliği
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
YG 21	Yerel Gündem 21
YY	Yüzyıl

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Katılımcılığın Yararları	27
Tablo 2	Geleneksel Yönetim ve Yönetişim Karşılaştırması	30
Tablo 3	Kent Konseyleri Birliğinin Düzenlediği Ulusal ve Tematik Toplantılar	76
Tablo 4	Temalar ve Temalara Ait Kodların Frekansları Kod Matris Tarayıcısı	95
Tablo 5	Katılımcılık Kavramı Temasına Ait Alt Kodlar	96
Tablo 6	Katılımcılık Uygulamaları Temasına Ait Alt Kodlar	98
Tablo 7	Katılımcılık Bilincini Geliştirme Yolları Temasına Ait Alt Kodlar	100
Tablo 8	Katılımcılık Bilincindeki Engeller Temasına Ait Alt Kodlar	101
Tablo 9	Kent Konseyinin Katılımcılığı Artırmadaki Rolü Temasına Ait Alt Kodlar	103
Tablo 10	Katılımcılığı Geliştirmeye Yönelik Hedefler Temasına Ait Alt Kodlar	104
Tablo 11	Halkı Bilinçlendirme Çalışmaları Temasına Ait Alt Kodlar	107
Tablo 12	Halkı Bilinçlendirmek İçin Ek Faaliyetler Temasına Ait Alt Kodlar	109
Tablo 13	Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılımı Temasına Ait Alt Kodlar	111
Tablo 14	Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılım Yöntemi Temasına Ait Alt Kodlar	113

Tablo 15 Belediye ve Kent Konseyi İlişkisi Temasına Ait Alt Kodlar 114

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Katılım Merdiveni	10
Şekil 2	Paydaş Katılımcılık Merdiveninin Sekiz Basamağı	14
Şekil 3	Katılımcı Deseninin Beş Seviyesi, Faaliyetler, Hedefler ve Katılımcı Rolleri	15
Şekil 4	Tabandan Yerel Yönetişim Paydaşları ve Aktör Analizi Çerçevesi	40
Şekil 5	Binyıl Kalkınma Zirvesinin 8 Hedefi	46
4Şekil 6	Kent Konseyleri Paydaşları	64
Şekil 7	Kent Konseyi Teşkilatı Yapısı	66
Şekil 8	Türkiye Kent Konseyleri Birliği Organizasyon Şeması	75
Şekil 9	Kepezin Bölgedeki Konumu	77
Şekil 10	Kepez Kent Konseyi Hizmet Sunumu	80
Şekil 11	Kepez Kent Konseyi Üyeleriyle Yapılan Görüşmelerde Öne Çıkan Kelimeler	116

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

Günümüz kamu yönetimi anlayışı, yalnızca karar alma mekanizmalarını değil, bu mekanizmaların nasıl şekillendiğini, kimlerin sürece dahil olduğunu ve hangi araçların kullanıldığını da sorgulayan kapsamlı bir dönüşüm sürecini ifade etmektedir. Bu dönüşümün merkezinde yer alan temel kavramlardan biri olan katılımcılık, demokratikleşmenin en görünür uygulama biçimi olarak öne çıkmaktadır. Katılımcılığın gerek siyasal gerekse yönetsel alanlardaki etkinliği, yurttaşların yalnızca seçme ve seçilme hakkıyla değil, aynı zamanda karar alma süreçlerinin tüm aşamalarında seslerini duyurabilmeleriyle doğrudan ilişkilidir.

Katılım, genel anlamıyla vatandaşların ya da onların temsilcilerinin yönetsel karar süreçlerine dahil olmasını ifade ederken; katılımcılık, bu sürecin kumsallaşmış, sistematik ve süreklilik taşıyan biçimini tanımlar. Katılım biçimleri, katılımcının karar alma sürecindeki etkisine göre bilgilendirme, danışma, müzakere ve nihai karar alma şeklinde sıralanmakta, Arnstein'in geliştirdiği Katılım Merdiveni modeliyle açıklanmaktadır. Sekiz basamaktan oluşan bu model, manipülasyondan vatandaş kontrolüne uzanan bir etki düzlemi sunarak, katılımın ne ölçüde gerçek ve anlamlı olduğunu sorgulama olanağı sağlar. Bu çerçevede katılımcılık kültürünün gelişimi, yalnızca yönetsel bir araç olarak değil, aynı zamanda toplumsal bir gereklilik ve demokratik bir talep olarak biçimlenmektedir. Katılımın niteliğini ve etkisini belirleyen birçok unsur bulunmaktadır. Kurumsal şeffaflık, iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması, toplumsal çeşitlilik, sosyo ekonomik eşitsizlikler ve yöneticilerin yaklaşımı katılımcılığı etkileyen temel faktörler arasında yer almaktadır. Bu faktörlerin yönetim sistemlerine entegre edilmesi, "yönetmek" anlayışından "birlikte yönetmek" anlayışına geçişi kaçınılmaz kılmakta böylece yönetişim kavramı günümüz kamu yönetimi süreçlerinde giderek daha görünür hale gelmektedir.

Yönetişim, geleneksel kamu yönetiminin hiyerarşik, merkeziyetçi ve bürokratik yapısından farklı olarak, devlet, özel sektör ve sivil toplum gibi çeşitli aktörlerin işbirliğiyle karar alma süreçlerine katıldığı bir yönetim modeli olarak tanımlanmaktadır. Bu kavram 1990'lı yıllarda Dünya Bankası'nın yayımladığı raporlarla kurumsal bir meşruiyet kazanmış, zamanla Birleşmiş Milletler, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) gibi

uluslararası kuruluşlar tarafından da benimsenmiştir. Başlangıçta kamu sektörü odaklı bir yaklaşım olarak ortaya çıkan yönetişim, zamanla sosyal, ekonomik ve çevresel sürdürülebilirliği merkeze alan daha kapsayıcı bir yönetime dönüşmüştür. Katılım ile yönetişim arasındaki ilişki, en belirgin biçimde katılımcı yönetişim modeli üzerinden görünür hale gelmektedir. Temsili demokrasinin eksikliklerini tamamlayıcı nitelikte olan bu model, halkın doğrudan ya da dolaylı yollarla karar alma süreçlerine katılımını teşvik etmektedir. Katılımcı yönetişimin temel aktörleri yalnızca devlet ve kamu kurumlarıyla sınırlı değildir; aynı zamanda sivil toplum kuruluşları, gönüllü yurttaş girişimleri, akademik çevreler ve özel sektör de bu sürece dahil olmaktadır. Bu çerçevede, söz konusu aktörler demokratik derinleşmeyi sağlamak ve karar alma süreçlerine toplumsal desteği artırmak amacıyla çeşitli roller üstlenmektedir. Yönetişim olgusunun küresel düzeyde dönüşüm geçirmesiyle birlikte, küresel yönetişim kavramı giderek daha fazla önem kazanmıştır. Bu süreçte ulus-devletin sınırları belirginliğini yitirmiş, Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği gibi uluslararası kuruluşlar, karar alma süreçlerinde doğrudan etkili aktörler haline gelmiştir. Ancak bu evrensel etki, yerel düzeyde de yeni ihtiyaçları beraberinde getirmiş ve yerel yönetişim anlayışının gelişmesine zemin hazırlamıştır. Yerel yönetişimin oluşmasını sağlayan uluslararası konferanslar özellikle 1992 Rio Yeryüzü Zirvesi ve 1996 İstanbul Habitat II Zirvesi, sürdürülebilir kalkınma, çevre bilinci ve toplumsal katılım ilkeleri doğrultusunda yerel yönetim mekanizmalarının yeniden yapılandırılmasını öngörmüştür. Türkiye'de yönetişim uygulamaları, bu konferansların etkisiyle biçimlenmiş, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve ilgili yönetmelikler aracılığıyla yurttaş katılımı kurumsal bir zemine oturtulmuştur.

Bu uygulamaların en somut örneklerinden biri Kent Konseyleridir. Türkiye'de Kent Konseylerinin ortaya çıkışı ve kurumsallaşma süreci, Yerel Gündem 21 programı ile başlamış, 2005 yılında ise 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesi ile yasal statü kazanmıştır. Kent Konseyleri, yerel düzeyde demokratik katılımı kurumsallaştıran, vatandaşların ve sivil toplumun karar alma süreçlerine doğrudan katılımını amaçlayan yapılar olarak tasarlanmıştır. Kent konseylerinin yapısı, "Kent Konseylerinin Oluşumu" başlığı altında ele alındığında, merkezi yönetim temsilcileri, belediye başkanı, sivil toplum kuruluşları, akademik kurumlar ve mahalle muhtarları gibi farklı paydaşların yer aldığı çok aktörlü bir katılım mekanizması olduğu görülmektedir. Konseylerin, genel kurul yürütme kurulu, meclisler ve çalışma gruplarından oluşan örgütlenme yapısı, katılımcılığı

çeşitlendiren ve yerel düzeyde demokratikleşmeyi destekleyen bir işleyiş sunmaktadır. Türkiye'de Kent Konseylerine genel bir bakış yapıldığında, bu yapıların vatandaşlar ve sivil toplum ile yerel yönetimler arasında iletişim ve işbirliği köprüsü oluşturduğu görülmektedir. Kent Konseyleri, hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, yerel sorunlara çözüm önerilerinin üretilmesi ve ortak aklın oluşturulması süreçlerinde temel bir rol üstlenmektedir. Bununla birlikte, Kent Konseylerinin katılım boyutunda değerlendirilmesi, uygulamadaki etkinlik ve kapsayıcılık düzeylerinin sorgulanmasını da beraberinde getirmektedir. Özellikle gönüllülük ilkesine dayanan bu mekanizmada katılımın niteliği, alınan kararların belediye meclislerinde ne ölçüde dikkate alındığı ve halkın süreçlere hangi düzeyde dahil edildiği gibi unsurlar önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, katılımcı demokrasinin yerel düzeydeki uygulamaları olan Kent Konseyleri eşitlik, temsil ve etkinlik açısından çeşitli farklılıklar göstermektedir. Ancak Kent Konseylerinin sahip oldukları potansiyeli tam anlamıyla hayata geçirebilmeleri, bazı yapısal ve yönetsel engellerle karşı karşıya kalmalarına bağlı olarak sınırlanmaktadır. Konsey kararlarının bağlayıcı nitelikte olmaması, mali kaynakların yetersizliği ve toplumun tüm kesimlerinden yeterli düzeyde katılımın sağlanamaması, bu yapıların karşılaştığı başlıca sorunlar arasında yer almaktadır. Özellikle kadın ve gençlik meclislerinin daha etkin hale getirilmesi, bilinçli katılımcıların yetiştirilmesi ve konseylerin toplumsal düzeyde tanınırlığının artırılması, bu sorunların aşılmasında öncelikli hedefler olarak değerlendirilmelidir. Bu süreçte, Türkiye Kent Konseyleri Birliği gibi üst örgütlenme biçimlerinin desteğiyle Kent Konseyleri arasında bilgi paylaşımı, deneyim aktarımı ve koordinasyon güçlendirilmekte böylece katılımın kapsayıcılığı ve işlevselliği artırılmaktadır.

Bu çalışmada katılımcılık, yerel yönetim süreçlerinde vatandaşların karar alma mekanizmalarına etkin biçimde dahil olabilmesini sağlamak ve demokratik yönetişimi güçlendirmek amacıyla ele alınmıştır. Katılımcılık, yalnızca siyasal bir hak değil, aynı zamanda toplumsal bütünleşmeyi ve karar alma süreçlerinin etkinliğini artıran temel bir kavram olarak değerlendirilmiştir. Çalışma alanı olarak Çanakkale Kepez'in seçilmesinin nedeni, beldede kent konseyi aracılığıyla yürütülen katılım uygulamalarının gözlemlenebilir olması ve demografik çeşitliliğin farklı yaş, cinsiyet ve sosyal grupların katılım deneyimlerini incelemeye imkan tanımasıdır.

Bu araştırma katılımcılığın geliştirilmesinde Kent Konseylerinin işlevsel rolünü Çanakkale Kepez Kent Konseyi örneği üzerinden analiz ederek, bu yapının katılım süreçlerine katkısını nitel veriler aracılığıyla değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma verileri, görüşme yöntemiyle toplanmış, içerik analizine tabi tutularak bilimsel araştırma ilkeleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular MAXQDA programı aracılığıyla sistematik biçimde analiz edilmiş, veriler görsel ögelerle desteklenerek kapsamlı biçimde yorumlanmıştır. Araştırma, giriş bölümü de dahil olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın giriş bölümünde, çalışmada incelenen konu başlıklarına değinilerek araştırmanın amacı, veri toplama yöntemi ve analiz tekniğine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünde kuramsal çerçeve sunulmuş, bu kapsamda katılım, katılımcılık, yönetişim, Kent Konseyleri kavramları ayrıntılı biçimde açıklanmış ve araştırmanın odak noktasını oluşturan Çanakkale Kepez Kent Konseyine yer verilmiştir.

Araştırmanın üçüncü bölümünde araştırmanın nedenselliği, araştırma konusu ve problemi, araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın evreni ve örneklemi, araştırmanın yöntemi ve veri toplama tekniği, araştırmanın kapsamı ve sınırlılıklarına ilişkin başlıklar ele alınmıştır.

Araştırmanın dördüncü bölümünde gerçekleştirilen analizler sonucunda elde edilen bulgular sunulmuş, bu bulguların ne anlama geldiği ve nasıl elde edildiği açıklanarak, Arnstein'in Katılım Merdiveni modeli çerçevesinde ele alınarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın beşinci bölümünde görüşme soruları elde edilen bulgular doğrultusunda değerlendirilmiştir. Kepez Kent Konseyinin katılımı arttırmaya yönelik çabalarına rağmen, karar alma süreçlerinde, halkın etkin ve sürekli katılımını sağlayamadığı, katılımın büyük ölüçüde sembolik düzeyde kaldığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda katılımın artırılması ve halkın karar alma süreçlerine daha aktif dahil edilmesi için çeşitli öneriler sunulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM
KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın ikinci bölümünde katılım, katılımcılık, yönetişim, küresel yönetişim, yerel yönetişim, kent konseyleri, Çanakkale Kepez Beldesi, Çanakkale Kepez Kent Konseyi kavramları ele alınmıştır. Bu kavramların her biri detaylı bir literatür taraması yapılarak incelenmiş ve araştırmanın kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

2.1. Katılım Kavramı

Katılım kavramı kısaca "vatandaşı veya temsilcilerini idari karar alma süreçlerine dahil etme amacıyla kurgulanan farklı sistemlerden biri" şeklinde tanımlanmıştır. Bu kavram, sürecin meşrulaştırılmasına, demokrasinin güçlendirilmesine ve vatandaşlık anlayışının genişlemesine katkı sunmaktadır. Paydaşların farklı bakış açılarını dikkate alması şeffaflığı artırırken, karar vericilerin hesap verebilirliğini güçlendirerek oy birliğine ulaşma ihtimalini de yükseltmektedir (Higgs, Berry, Kidner ve Langford, 2008: 596). Demokrasinin yoğun biçimde tartışıldığı günümüzde, katılımın mevcut sorunları hafifletmesi; hesep verebilirlik, şeffaflık gibi temel ilkelerin hayata geçirilmesini kolaylaştırması beklenmektedir.

Uygulamada sonuçların tartışmalı olması bir yana, kuramsal düzeyde yönetilenlerin yönetim süreçlerine katılımı, yoğun övgü alan ve geniş bir toplumsal uzlaşıyla desteklenen demokratik sistemlerin temel yapı taşlarından biri olarak kabul görmektedir. Katılım, siyasal ve iktisadi süreçlere aktif biçimde dahil olamayan bireylerin, geleceği şekillendirme gücünü yeniden paylaşmalarını sağlar. Fakat bu sürede katılımın boş ritüeli ortaya çıkarak, sürecin sonucunu etkilemesi amacıyla gerekli gerçek güce sahip olup olmaması arasında bulunan ince çizgideki ayrım dikkate alınmalıdır. Buradaki farklılık çerçevesinde vatandaşların sonucu belirlemelerindeki güçlerine karşıt olarak, sekiz basamaktan bahsedilmiştir. İlk basamağı manipülasyon, ikinci basamağı ise terapi oluşturur. Buradaki basamaklarda katılım, güç sahibinin katılımcıları iyileştirmeleriyle beraber eğitmelerini de içerisine almaktadır. Bilgilendirme üçüncü basamak, danışma dördüncü basamak olup bu seviyede olan katılımcı, sürecin ne şekilde işlendiğini bilmemekte fakat kayda değer ya da anlamlı olup olmadığını konuşabilmektedir. Beşinci basamağı oluşturan teskin etmede öneride

bulunma mevzubahis değilken, güçlülerin karar verme hakları gizli tutulur. Vatandaşlar altıncı basamakta otorite sahibiyle görüşme yapmakta, yedinci basamakta ifade edilen güçteki katılma giderek artmaktadır. Vatandaş kontrolü sekizinci basamakta yer almakta fakat adıyla karşıt biçimde vatandaşların tüm yetkiyi elde edemediklerini belirtmektedir. Konunun netleştirilmesi hususunda buradaki sekiz basamağın rehber olmasıyla beraber her durumda her basamak kesinlikle belirmemekte ara sıra katılıma dair daha çok basamakla karşılaşılmaktadır (Arnstein, 1969: 216). Arstein'a göre, katılım merdiveninin işlevselliği, iletişim ve bilgi teknolojisindeki gelişmelere bağlı olarak artmakta; bu teknolojik ilerlemeler katılım üzerinde doğrudan olumlu etki yaratmaktadır. Bilgi sahibi olmayan bireyler için iletişim teknolojilerinden yararlanmak, katılımı tek yönlü bilgi aktarımına dönüştürmektir. Konunun farkında olan ancak yeterli teknik donanıma sahip olmayanlar ise bu sürece dahil olabilmek için ek çaba harcamak zorundadır (Hansen ve Reinau, 2006: 23).

Katılma hem yönetimsel hem de siyasi düzlemde gerçekleşir. Siyasi katılım ise vatandaşların siyasal sürece yön veren eylemleri olarak tanımlanır. Fakat buradaki kısa tanıma karşın siyasi katılım örnekleri hemen hemen sınırsızdır. Benzetme ile ifade edecek olursak birisinin yapacağı şeyleri açıklayan "repertuvar" terimindeki gibi bir siyasi katılım repertuvarı, siyasete etki eden halihazırdaki bütün etkinlikleri içerisine almaktadır (Van Deth, 2014: 351).

Katılım kavramı, yönetimsel bakımdan değerlendirildiğinde, yönetsel ve siyasi kadronun belirlenmesinden ziyade, alınan kararlar ile yürütülen işlemlere sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların dahil olmasını ifade eder. Bu katılma şekliyle; başta kent konseyleri dahil olmakla beraber kamu toplantıları, vatandaş kurulları, referandum, iletişim, demokrasi, yuvarlak masa toplantıları, geri çağırma, kamuoyu yoklaması, dilekçe, belediye meclis toplantılarına katılma, telefon, gelecek atölyeleri, sivil toplum kuruluşları, danışma kurulları, planlama çemberleri, çeşitli forumlar gibi farklı biçimlerde gerçekleştirilmektedir (Kestellioğlu, 2011: 125). Bu yollar ile sürece katılım, yerelden başlayıp gönüllü olarak gerçekleştirilirse alınmış olan kararların etkisinin daha da artış göstereceği beklenilmektedir.

Günümüz koşullarında üstünde çokça vurgulanan anlayış olarak katılımın müzakere edilmesinin temelinde "temsili demokrasiye" dair eleştiri yatmaktadır. Dolaylı demokrasinin toplumlardaki yönetim sorununa çözüm bulmada yetersiz kalması, üstelik "kriz" içerisinde

olduğunun düşünülmesinde katılımın, özelde ise, yerel katılımın genişletilmesinin gerekli olduğu iddia edilmektedir. Belirli periyotlarla halkın katılımının sınırlandırılması bunun sonucunda yönetimin, siyasetin dejenere olarak halka yabancılaştığına inanılan temsili demokrasideki olumsuzluklar, oy hakkı elde eden kesimlerin kapsamlarını genişleterek bu durumda kamusal işlerle ilişkili karar verme sürecine katılımı artırarak yaygın duruma getirme niyetinde olan katılımcı demokrasi ile gerçekleştirecektir (Önder, 2013: 312). Kamu sektörünün etkinliğini artırmak amacıyla devlet, faaliyetlerinde katılımcı bir anlayışı benimsemekte ve hizmet alanlarında rekabetçi piyasa yapısı ile toplum taleplerine duyarlı katılımcı mekanizmalar oluşturarak temsili demokrasinin yerini katılımcı demokrasiye bırakmaktadır (Yalçın, 2015: 313). Bu anlayışın belirlenmesinde temel sorun, demokrasinin uygulanabilirliğidir. Halkın karar süreçlerine katılımındaki zorluk, 1960'ların sonları ile 1970'lerin başına kadar uzanmaktadır. Halkın katılımı büyük ölçüde farklı "karar vericiler" ve "uzmanların" yönlendirdiği süreçlere bağlı olarak şekillenmiş yurttaşlar ve yetkililer arasında anlamlı bir etkileşim alanının oluşmasını sınırlamıştır (Hansen ve Reinau, 2006: 25).

Buradaki sorunu aydınlatmak amacıyla bu zamana dek inandırıcı biçimde kavramsallaştırılmayan "davetli katılım" teriminin kullanılması yerinde bir seçimdir. Kavram olarak katılımın, ilgili kişiler aracılığıyla olmayıp dıştan başlatılarak düzenlenen vatandaş katılımı şekli ifadesine dönüşerek çatışmaların önlenmesi amacıyla neoliberal yönetim mekanizması şeklinde görülmüştür. Buradaki katılım şeklinin "tabandan" gelen istekleri ifade eden karşı çıkma biçiminde değil, bilimsel proje şeklinde kurularak baştan sona kadar araştırmacı ekibin gözlemlediği deney olarak gerçekleştirilmektedir. Bu olay "gerçek hayat deneyleri" ya da "laboratuvar olarak toplum" terimler ile sosyolojik olarak son zamanlarda tartışılmaya çalışılmaktadır. Toplum, bilginin üretildiği bir laboratuvar işlevi görürken; halk katılımı bu süreçten uzaklaştırılmakta, laboratuvara doğru geri çekilmektedir (Bogner, 2012: 507).

2.1.1. Katılım Türleri

Katılımın hem siyasal hem de yönetsel açıdan iki boyutlu bir süreç olduğu ifade edilmektedir. Geniş bir yelpazede siyasi katılım, bölgesel, ulusal ya da yerel politikalar konusunda halkın başlıca tercihlere katılımları olarak oluşurken (meclis üyelerinin seçimi,

tanıtım faaliyetleri ve seçim süreçleri); yönetsel katılımda ise, halkın yönetimle ilgili karar oluşturma sürecine katılımları olarak gerçekleşir (Weng ve Wart, 2007: 267). Günümüzde siyasal partilerin etkin bir şekilde görev almaları siyasi katılıma örnektir. Katılım, siyasi ve yönetsel anlamda ikiye ayrılabilir ve siyasi katılım fertlerin siyasal kararları etkileyen eylemlerini kapsar (Çelik, 2020: 3828). Siyasal katılım sadece "siyasi gücün oluşturulmasına, siyasi karar alma süreçlerine katılma" şeklinde görülürken, yönetsel katılımda "yönetimsel seviyede örgüt çalışanları ile hemşerilerinin karar alma süreçlerine katılmaları" şeklinde düşünülebilir (Kocaoğlu, 2011: 31). Aynı şekilde yönetimdeki siyasi gücün aldığı kararların devlet mekanizmasıyla işletilmesinde vatandaş katılımı yönetsel katılımı gösterir. Bu yönden yönetsel katılımın siyasal ve yönetsel kadroların seçilmesinden çok, onların aldıkları kararlara ve faaliyetlerine yönelik sivil toplum kuruluşlarının ve vatandaşların katılımları şeklinde ortaya çıktığı ifade edilebilir (Çelik, 2020: 3828).

Siyasal Katılım

Sınırlı bir bakş açısıyla siyasal katılım, oy verme sürecine katılmayı anlatırken, geniş ölçekte bürokratik ve siyasi karar süreçlerine katılma şeklinde anlatılmaktadır. Siyasi katılım eyleminde bir yanda halk diğer yanda karar alıcılar yer almaktadır. Bununla birlikte siyasal katılım modern toplulukları geleneksel topluluklardan farklı kılan temel göstergedir. Bu gösterge siyasi kurumların karar verme ve etkileme yetkisini yönetim ve vatandaşlar arasında paylaşmasıdır. Katılımın önemli işlevi vatandaşların siyasal sisteme etkide bulunmalarına imkan sağlamaktadır (Çukurçayır, 2002: 26-29).

Siyasal katılım, vatandaşların ya da örgütlerin içerisinde bulunduğu karar verme süreçlerini yönlendirmelerini, etkilemelerini, idarede yer almak için siyasi çalışmalara katılmalarını anlatmaktadır. Seçim yapmak veya seçilmek için katılıma seçim yöntemiyle katılım; işveren örgütleri ve sendikalar gibi lobi gruplarıyla gerçekleştirilen katılıma örgütsel katılım denilmektedir (Acar ve Demir, 2005: 367).

Siyasal katılım, bireysel ya da kurumsal düzeyde siyasi yapıdaki kararları etkilemek amacıyla gerçekleştirilen faaliyet ve etkinliklerin tümünü kapsamaktadır. Halkın bilgilendirilmesi, yönetimde saydamlık, medya araçlarının mevcudiyeti gibi konular vatandaşların karar verme sürecine katılmaları bununla birlikte siyasal katılımı etkileyen

etkenlerdir (Usta ve Bilgiç, 2016: 37). Siyasi süreçleri etkileme amacıyla yapılan tüm hareketler siyasal katılımın kapsamına girer. Bu süreçte siyasi lider kadroyu belirleme ve onların tutumlarını etkilemeye dönük çalışmalara yer vermelidir. Ayrıca her çeşit katılım şeklinin ana hedefi devlet otoritesini etkilemektir (Çukurçayır, 2002: 27).

Yönetsel Katılım

Yönetsel katılım, kamusal hizmetle ilişkili önemli kararların oluşturulması, planlanması, hayata geçirilmesi süreçlerine doğrudan veya dolaylı olarak etkilenecek olanların katılımlarının ifade edilmesidir. Ayrıca kamu programlarının aldıkları kararların yasallığının güçlendirilmesine katkıda bulunmaktadır (Eryılmaz, 2011: 55-56). Yönetsel katılım, siyasi ve yönetsel kadroların kurulmasından ziyade söz konusu kadroların aldıkları karara, gerçekleştirdikleri faaliyetlere sivil toplum örgütlerinin ve vatandaşların katılımlarını ifade etmektedir (Kastellioğlu, 2015: 125).

Yönetsel katılım, demokrasi bakış açısıyla seçim yoluyla atanmış devlet görevlilerinin kamu çıkarını gözettiği biçimdir. Seçim yoluyla atananlar belirli periyotlarda seçim yöntemi ile değerlendirilmektedirler. Günümüzde yaşanan gelişmeler, yönetim anlayışının yalnızca teknik uzmanlık, eşitlik ve tarafsızlık ilkeleriyle sınırlı kalmayıp, temsil ve katılım esaslarına da önem verdiğini göstermektedir. Ayrıca yönetim otoriteleri yerine idari otoritelerin de katılımcı ve temsili yapıya kavuşturulması önemsenmektedir (Eryılmaz, 2002: 239).

Yönetim sürecine katılım üç boyutla oluşur. Bu boyutlar ise şu şekildedir: karar alma, uygulama, denetim süreçlerine katılmaktır. Yönetime katılımın esas ögesi karar alma süreçlerine katılmaktır. Karar alma süreçlerine katılım gerçekleşmediği sürece uygulama ve denetim faaliyetlerine katılım işlevini yitirecektir (Önder, 2013: 315). Kent konseyleri, vatandaş danışma toplantıları, referandum, halk bilirkişisi, gönüllü katılım, halk girişimleri, halk danışma komiteleri, arabulucular, baskı grupları, ombudsman, girişim ve dilekçe hakkı, gönüllü organizayonlar gibi unsurlar halkın yönetim süreçlerine katılımlarını sağlamaktadır (Usta ve Bilgiç, 2016: 37).

Yönetime katılım özetle, kişilerin yahut kuruluşların, teşkilatlı veya teşkilatsız olarak kendileriyle ilgili konularda karar alma süreçlerine katılmaları, düşüncelerini bildirmeleri, oy kullanmaları, karar alma, uygulama, denetleme gibi etkili hedeflere yönelmelerini anlatmaktadır (Usta ve Bilgiç, 2016: 37).

2.1.2. Katılım Merdiveni

Katılımın sağlanmasına yönelik oluşturulan basamaklar katılım merdiveni olarak isimlendirilmektedir. Yöneticilerin hangi aracı ve yöntemi kullanacakları konusundaki seçimlerinin, aktarılacak konuya bağlı olan katılım merdiveni genel olarak kaynaklarda üçe ayrılmaktadır. Bunlar ise; bilgilendirme, istişare, aktif katılım basamaklarıdır (Yönetişim ve Katılım Rehberi, 2014: 20).

	DEVLET-VATANDAŞ İLİŞKİSİ
BİLGİLENDİRME	Devlet → Vatandaş
İSTİŞARE	Devlet ↔ Vatandaş
AKTİF KATILIM	Devlet ⇄ Vatandaş

Şekil 1. Katılım merdiveni

Kaynak: (Kösekahya, 2003, s, 35).

Bilgilendirme Basamağı

Bilgilendirme, devlet aracılığıyla halkın yararlanması amacıyla sunulan tek yönlü bilgi akışıdır. Verilen bu bilgi, ya bilgiyi istemesi (pasif erişim) veya devletin bilgiyi yayınlaması yolu ile vatandaşla paylaşması (aktif erişim) biçiminde gerçekleşmektedir (Işık, 2010: 41). Ayrı bir tanımda bilgilendirme, politika oluşturma süreçlerinin bütün aşamalarında katılımcıların süreç ile ilgili bilgilere ve belgelere ulaşma hakları şeklinde açıklanmaktadır (NDI Türkiye, 2008: 10).

Bilgilendirme basamağında vatandaş ile devlet arasındaki bağ güçlendirilmektedir (Yönetişim ve Katılım Rehberi, 2014: 21-60). Yapılan ve yapılacak çalışmalar ile ilgili bilgilendirmeler yardımıyla vatandaşın olumsuz tepkisi minimuma indirilmektedir.

Bilgilendirme süreci için kamu kuruluşlarına birtakım görevler düşmektedir. İlk olarak bu görevin yürütülmesinde bir kişi ya da yapı belirlenmelidir. Sonrasında politika belirleme basamakları hakkında belgeler zamanında oluşturularak ulaşılabilecek duruma getirilmelidir. Bilgilendirme konusunda internet sitesi kurulması yoluyla bilgiler düzenli şekilde paylaşılmalıdır (NDI Türkiye, 2008: 10).

Bilgilendirme amacıyla kullanılan bir takım araç ve yöntemler vardır. Bunlardan en çok kullanılanları ise; basın duyurusu, resmi yayın panosu, vatandaş bilgilendirme merkezi, bilgilendirme telefon hattı, medyadaki söyleşi ve makaleler, e-posta grubu, posterler, sergi ve sunumlar, broşürler, dergilerdir (Yönetişim ve Katılım Rehberi, 2014: 21-60).

Görüldüğü gibi bilgilendirme basamağında vatandaş aslında pasif durumdadır. İleriki safha ise devlet ile vatandaşın karşılıklı iletişimde bulunduğu istişare basamağıdır.

İstişare Basamağı

İstişare, grupların toplanarak veri, fikir, problem, çözüm ve uygulamalar hakkında tecrübelerini paylaşmalarıdır. Böylece yanlış anlamalar giderilecek problemlerin çözümü amacıyla uygun metotlar bulunur (Yönetişim ve Katılım Rehberi, 2014: 22-66).

İki yönlü ilişkinin bahsedildiği bu yöntemde vatandaş devlete uygulamaların sonucunu geri bildirim yolu ile bilgi verir. Vatandaşların ihtiyaçlarını ve beklentilerini bilmeleri, konuyla ilgili gelecekte yapacağı düzenlemelerin daha yerinde olmasını sağlayacaktır (Işık, 2010: 41).

İstişare için kullanılan amaç ve yöntemler; yuvarlak masa toplantıları, söyleşiler, kent paneli, kamuya açık tartışmalar, sohbetler, internet portalı, şehir yürüyüşleri, anketler, açık posta kutusu, halk toplantılarıdır (Yönetişim ve Katılım Rehberi, 2014: 22-66).

İstişare, vatandaşın yalnızca görüşü alınan karşılıklı ilişkidir. Aktif katılım ise, kararların içerisinde doğrudan bireylerin olduğu basamaktır.

Aktif Katılım Basamağı

Aktif katılım, problemlere çözüm önerisi getirmek için görüş, fikir ve itirazların tartışılması amacıyla vatandaşların ve kamu görevlilerinin beraber yaptıkları bütün faaliyetleri ifade eder. Bu faaliyetlere iştirak eden bütün katılımcılar kendilerini alınan kararlardan sorumlu görerek sahiplenirler (Yönetişim ve Katılım Rehberi, 2014: 23-74). Paydaşlığa dayanan ilişkinin olduğu bu yöntemde vatandaşlar karar alma sürecine aktif şekilde katılmaktadırlar. Son karar devlete ait olmakta vatandaş uygulamanın tavsiye edilmesinde, tasarlandırılmasında etkin rol oynamaktadır (Işık, 2010: 149).

Genel olarak aktif katılım için kullanılan araç ve yöntemler şunlardır; Belediye komisyonları, çalıştaylar, vatandaş çalışma grupları (Yönetişim ve Katılım Rehberi, 2014: 23-74).

2.2. Katılımcılık Kavramı

Yönetim süreçlerine katılımın örgütlenmesi sanayi devrimi ve sonrasında ki dönemlerde hümanist düşüncelerin gelişmesiyle hız kazanmış 18. yüzyıl'da İsveç'te katılımcılık yasal bir hak durumuna gelmiştir (Yıldırım, 2004: 214 ve Devlet Planlama Teşkilatı, 2007: 14). Katılımcılık yönetim organları, kuruluşları ile ortakları arasındaki sürekli ve karşılıklı fayda sağlayan bir bağı anlatmaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2012: 7). Katılımcılık halkın kendi isteğiyle temsilcilerini seçerek karar alma süreçlerinde yer almalarını ifade etmektedir. Aynı zamanda kavram halkın, temsili güç ve yetkilerin amaç dışında kullanılmasını ve denetleme yetkisini içerir (Aktan ve Çoban, 2005: 14). De Asis ve Acuno-Alforo (2002: 11), katılımcılığı vatandaşların ihtiyaçlarının, değerlerinin, kaygılarının, beklenti ve problemlerinin karar alma sürecinde dikkate almaları şeklinde tanımlamaktadır. Kapsamlı olarak tanımlayacak olursak katılımcılık, kararların alınması süreçlerindeki tüm aşamanın bireylerden başlanarak sivil toplumla vatandaşların aktif olarak süreçlere dahil olmalarıdır (Toksöz, 2008: 19).

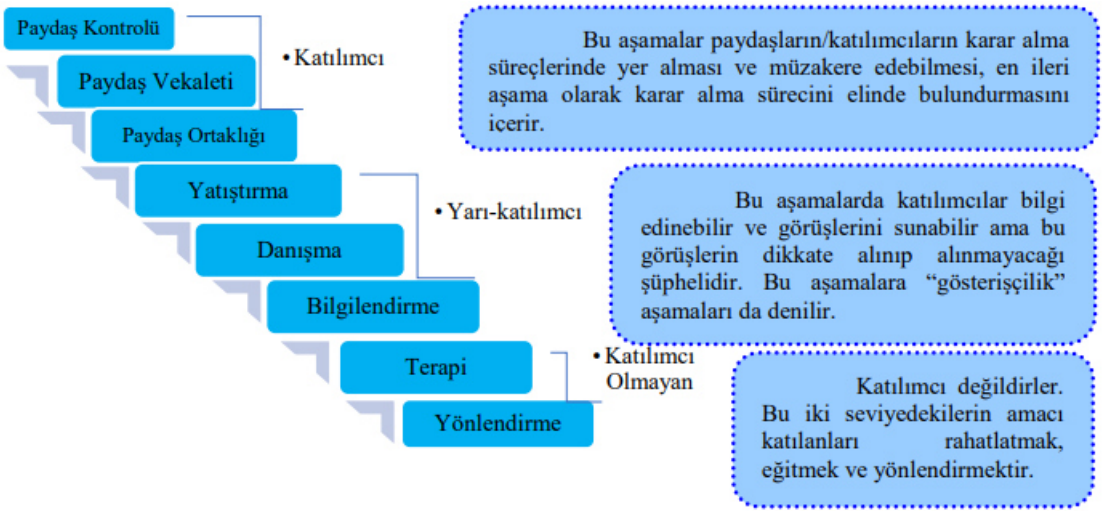
Katılımcılık bireyi yalnızca vatandaş olarak değil aynı zamanda karar alma sürecinde söz sahibi paydaş durumuna getirmektedir (Ergün, 2006: 71). Şüphesiz katılımcılık sürecinde yalnızca vatandaşlar değil, yönetişimin diğer aktörü olan bireylerin ve özel sektörün oluşturduğu sivil toplum kuruluşları da aktif rol oynamakta ve karar alma süreçlerinde kendilerini göstermektedirler.

Yönetimde demokratik bir yaklaşımı teşvik eden katılımcılık, toplumun ihtiyaçlarını ve menfaatlerini daha iyi ifade eden kararlar alınmasına imkan tanımaktadır. Katılımcılığa ihtiyaç duyulmasının sebepleri şu şekildedir (LGSP, 2008: 1-8).

- Demokrasi ve Adalet: Katılımcılık toplumdaki farklı grupların seslerini duyurmalarını ve demokratik süreçlere katılımlarını desteklemektedir. Bu durum, yönetenlerin daha adaletli ve tarafsız karar almalarını kolaylaştırmaktadır.
- Kapsayıcılık ve Temsil: Farklı kitlelerin ve toplumun çokluğunu gösteren katılımcı süreçler daha geniş kapsamlı ve daha temsili bir yönetim sunmaktadır. Böylece herkesin fikirleri ve istekleri dikkate alınır.
- İnovasyon ve Yaratıcılık: Katılımcılık, farklı görüşlerin ve bakış açılarının toplanmasını teşvik ederek, daha inovatif çözümler geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.
- Hukukun Üstünlüğü: Hukuk insan hakları ile ilgili ilkelerin, yönetmeliklerin oluşturduğu ve yönetilenler ile yönetim arasındaki ilişkileri, kuralları, müeyyideleri belirleyen kapsamlı bir tanımlamadır. Katılımcılık vatandaş ve insan haklarının yerinde kullanılmasını teşvik ederek hukukun üstünlüğünü kabul etmektedir.
- Vatandaş Odaklılık: Karar alma süreçlerinde ve hizmet sunumunda vatandaşların düşüncelerini, ihtiyaçlarını, isteklerini dikkat çekmeyi öne çıkarmaktadır. Vatandaş odaklılık, hizmetlerin toplumun ihtiyacına uygun etkin bir şekilde verilmesini sağlamaktadır (Andrews ve Shah, 2003: 1-30).
- Performans Denetimi: Katılımcılık ile ilgili olan bu ilke, yöneticilerin ve hükümet kararlarının ve uygulamalarının etkinliğini ve etkililiğini toplum ile paylaşmasını içermektedir. Katılımcı yaklaşımla, toplum yöneticilerin çalışmalarını kontrol edebilmekte ve sonuçlarını yorumlayabilmektedir. Bu

durum, hesap verebilirliği artırarak ve kamu hizmeti yapan kurumların ve yönetimlerin daha etkin şekilde faaliyet göstermesine imkân sağlamaktadır.

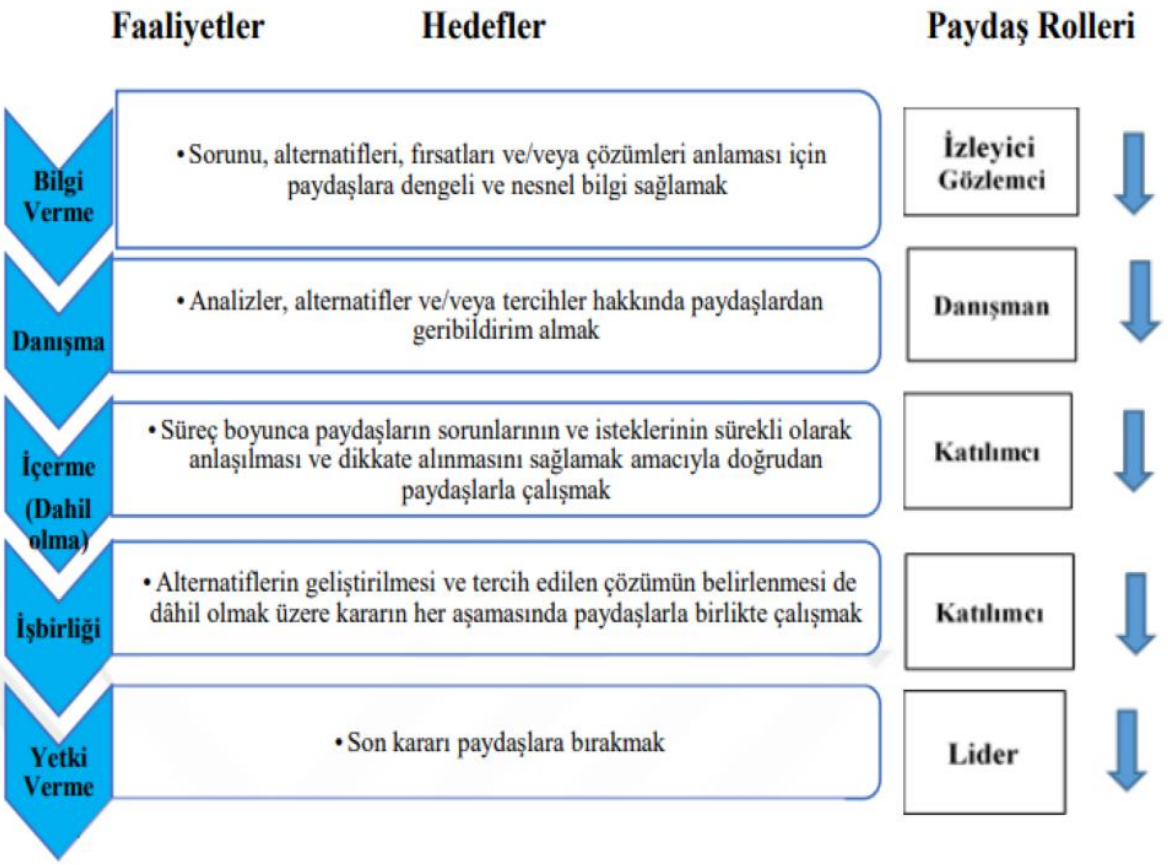
Katılımcılık, toplumun yönetim sürecine aktif katılımını teşvik ederek yönetimde daha etkili yönetişim modelinin oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Katılımcılığın ortaya çıkmasının arkasında yatan nedenler, yönetişimde katılımcı ve demokratik yaklaşım benimsenerek değişen sosyal ihtiyaçlar ve beklentiler ile ilişkilendirilmektedir. Toplum, yönetimde daha katılımcı bir yaklaşımın benimsenmesini talep etmekte; bu talep, yönetim süreçlerine aktif katılım isteği, karar alma süreçlerinde şeffaflık ve hesap verebilirlik ile toplumsal adalet ve eşitlik kaygılarını içermektedir. Paydaş kavramı katılımcı yaklaşımda sürecin merkezinde yer alır. Katılımcı yaklaşımda paydaşların güç ve söz sahibi olma durumuna göre katılımcılık düzeyleri farklılık gösterir. Bazı katılımcılar bilgi edinme aşamasında kalırken diğerleri karar alma süreçlerinde aktif rol alırlar. Bu hususla ilgili açıklayıcı iki kavramsal çalışma söz konusudur: "Katılımcılık Merdiveni" ve "Katılımcılık Deseni". Katılımcılık merdivenindeki katılımcılık düzeyi, manipülasyon (yönlendirme) basamağından başlayıp tam katılımcı kontrol basamağına doğru artış gösterir. Katılımcılık deseni (spektrumunda) bilgi verme aşamasından yetki verme aşamasına kadar beş farklı seviyede incelenmektedir (Baka, 2010: 20-23).

Şekil 2. Paydaş katılımcılık merdiveninin sekiz basamağı

Kaynak: Arnstein, Sherry R. (1969). 'A Ladder of Citizen Participation', AP Journal, July. Sf. 217 ve BAKA (2010), Yayımlanmamış Bölge Planı Klavuzu Sf. 24'ten uyarlanmıştır.

Katılımcılık merdiveni; katılımcıların bulunmuş oldukları konuma göre katılımcılık seviyelerini göstererek, katılımcı olmayan yarı katılımcı, katılımcı şeklinde isimlendirilerek katılım sürecindeki durumları sıraya konularak oluşturulmuş şemadır. Katılımcı olmayan fakat yönlendirme ve terapi seviyesinde bulunanlar; katılanları ağırlama, ulaşımlarını sağlama, iletişimlerini kolaylaştırma, rahatlatma, katılım kuralları konusunda eğitme ve yönlendirme maksadıyla katılım etkinliğinde bulunmaktadırlar. Bunlara kabul görevlileri, organizatörler, şoförler, karşılayanlar ve uğurlayanlar olarak örnek verilmektedir. Yarı katılımcılar; bilgilendirme, danışma, yatıştırma aşamasında bulunarak, bilgi edinebilirler, görüşlerini sunabilirler fakat buradaki görüşleri dikkate alınıp alınmayacağı şüphelidir. Bu aşamalara "gösterişçilik" aşaması da denilmektedir. Bunlara bir konu hakkında görüşüne ya da bilgisine başvurulan konu ile ilgili uzmanlar ve danışmanlar örnek olarak verilebilir. Katılımcı olanlar; paydaş ortaklığı, paydaş vekaleti, paydaş kontrolü aşamasındakilerdir. Bu aşamadaki paydaş katılımcılar karar alma sürecinde yer alarak, müzakere etmekteler ve en ileri aşama olarak karar alma süreçlerini ellerinde bulundurmaktadırlar (Arnstein, 1969).

Şekil 3. Katılımcı deseninin beş seviyesi, faaliyetler, hedefler ve katılımcı rolleri

Kaynak: BAKA Yayımlanmamış Bölge Planı Kılavuzu, 2010: 24 ve TEPAV, İnsanlar ve Katılım, Yurttaşlar Karar Almanın Merkezine Nasıl Yerleştirilir Rehber, Çeviren: Emre Demir, 2005: 16-18'den uyarlanmıştır.

Şekil 2'de bulunan katılımcı deseni seviyeleri, farklı rolleri temsil etmektedir. Katılımcılık desenindeki paydaşların etki seviyeleri aşağıya doğru artış göstermektedir (Arnstein, 1969: 217-224 ve TEPAV, 2005: 54-103).

- İzleyici: Katılımcılık faaliyetini yalnızca izleyerek hiçbir aktif katılımda bulunmayan kişilerdir.
- Gözlemci: Bilgi toplayan ve etkinliği izleyen fakat etkinliğe katılımı olmayan kişilerdir.
- Danışman: Etkinlikte bulunan kişilere aralıklı olarak öneride bulunarak danışmanlık yapan kişilerdir.
- Katılımcı: Etkinliğe aktif olarak katılan ve etkinliğe katkıda bulunan kişilerdir.
- Lider: Etkinliği kontrol eden ve yönlendiren kişilerdir.

Söz konusu dağılım, bireylerin ve grupların hangi rol ya da katılım düzeyinde konumlanmasının daha uygun olacağını ortaya koymaktadır. Katılımcılık birbirleriyle ilişkili üç temel unsuru içerisine almaktadır (De Asis ve Acuno-Alforo, 2002: 11):

- Vatandaşı faaliyet ve karar alma sürecine dahil eden şeffaf devlet,
- Devletten vatandaşa devamlı bilgi akışı sağlama,
- Eşit ortakların katılımda sorumluluklarını ve rolleri anlamaları amacıyla bilgilendirilmeleri.

Katılımcılıkta esas belirleyici faktör, taraflar arasındaki ilişkinin kalitesidir; yöntem ve süreçler ise yalnızca bu ilişkinin etkinliğini destekleyen araçlar olmalıdır. İyi ya da kötü katılımı belirleyen kurumların ve kişilerin tutumudur. İyi yapıldığı müddetçe tüm aktörlerin kapasitelerini geliştirmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2012: 7). Bahsedilen iyi katılımcılık sağlandığında faydaları şu şekilde ifade edilmektedir (Bingöl, 2015: 31):

- Demokratik yasallık sağlar.

- Hesap verebilirlik ilkesinin güçlendirilmesini sağlar.
- Aktif vatandaşlığa teşvik edilmesini sağlar.
- Sosyal uyumu, sermayeyi adaleti artırarak, ilişkileri sağlamlaştırır.
- Eşitlik ve sahiplenme duygusunu aşılar.
- Hizmet kalitesini artırarak kapasiteyi genişletmeyi sağlar.
- Büyüme ve kalkınmanın temelini oluşturur.

Katılımcılık süreçlerini dikkate aldığımızda sivil toplum kuruluşlarının bu konu hakkında önemli bir aktör olduğu söylenebilmektedir. Vatandaşların karar alma sürecinde aktif paydaş olarak yer alabilmeleri amacıyla sivil toplum kuruluşları önem arz eder. Bu durum bireylerin taleplerini, görüşlerini ve yaşadıkları sorunları daha rahat biçimde ifade etmelerine imkân tanımaktadır. Bu çerçevede Yıldırım (2004: 217), yönetişimin hayata geçirilebilmesi için hükümetlerin vatandaşların karar alma süreçlerine katılımını desteklemesi ve sivil toplumu güçlendirmesi gerektiğini belirtmektedir. Sivil toplum kuruluşları ise, katılım ile demokrasi arasındaki ilişkinin somutlaşmasında ve demokratik kurumların benimsenip sürdürülebilir hale gelmesinde belirleyici aktörler olarak ortaya çıkmaktadır.

Katılımcılıkla hükümetler, vatandaşlarla birlikte karar alma süreçlerini gerçekleştirirler böylece katılımcılık olumlu sonuçlandığında aradaki güven ve ilişkiler gelişme gösterecektir. Bu durumda dikkat edilmesi gereken hususun vatandaşları temsil eden mekanizma ya da organizasyonların belirli kesimlerinden ziyade, toplumun her kesiminden bireyleri içererek ulaşabilmeleri olarak ifade edilmektedir.

Tüm bu tanımlar ve modeller, katılımcılığın farklı düzeylerini ve biçimlerini ortaya koysa da, uygulamada katılımın ne kadar etkili ve kapsayıcı olduğu halen tartışmalıdır. Literatürde katılımcılığa ilişkin açıklamalar genellikle kuramsal beklentilere dayalı olarak sunulmaktadır. Bu çalışmada katılımcılık kavramı, yalnızca bir yönetişim ilkesi olarak değil, aynı zamanda saha uygulamalarında ne ölçüde gerçekleştiği, kimlerin sürece dahil olduğu gibi sorular üzerinden eleştirel biçimde değerlendirilmektedir. Böylece teorik tanımlar ile gerçek katılım pratiği arasındaki farklar görünür kılınmakta, araştırmanın ilerleyen bölümlerinde bu farkların saha verileriyle somutlaştırılması amaçlanmaktadır.

Günümüzdeki kamusal politikalarda katılımcı anlayışın dört ana amacı mevcuttur. Bu amaçlar ise şöyledir:

- Yönetişim: Hesap verebilirlik ve demokratik yasallığı güçlendirerek aktif vatandaşlığın teşvik edilmesi,
- Sosyal uyum ve sosyal adalet: Toplumsal sermayeyi ve toplumsal bağları artırarak tarafsızlığın güçlendirilmesi,
- Hizmet kalitesini artırma: Toplumsal değerlere uygun şekilde toplumun taleplerini karşılayarak daha etkin ve kaliteli hizmetlerin sunulmasın sağlamak,
- Kapasite geliştirme ve öğrenme: Sağlam bir yapıda toplumlar oluşturarak kalkınmanın ve büyümenin temelini atmak şeklinde sıralanmaktadır.

Yerel ve Ulusal yönetimlerde katılım destekçilerinin faydalı bir şey olduğunu düşünmelerinin birbirine bağlı dört ana sebebi vardır (Brodie, Cowling ve Nissen, 2009: 6). Öncelikle katılımda, kişilerin yaşamlarını etkileyen karar süreçlerine anında katılmalarını sağlayarak, demokratik kuruluşların meşruluğunu ve sorumluluğunu artırmanın bir yöntemi olarak kabul edilmektedir (Cornwall, 2008: 269-283). İkincisi ise, bireylerin yerel düzeyde bir karara varması sürecine dahil etmek aynı zamanda onları ortak gaye ya da menfaat çevresinde birleştirerek toplulukların güçlenmesine ve sosyal bütünlüğün kurulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Blake, vd., 2008: 102 ve Foot, 2009). Üçüncü sırada katılım, kamusal hizmetlerin iyileştirilmesi, bireylerin ihtiyacına uygun ve etkili hizmet sağlanması amacıyla araç olarak kabul edilmektedir (Leadbeater, 2004: 98 ve Duffy, 2007: 24). Katılım sonuç itibariyle, katılımcıların gelişen siyasi faaliyetlere ve değişime katkıda bulunmalarından doğan memnuniyetten, toplum karşısında konuşma gibi beceriler kazanarak bireysel ilerleme ve itibar artışı gibi birçok kişisel faydalarla bağdaştırılmaktadır (Barnes, Shardlow, 1997: 193-206 ve Popay vd., 2007: 289-300). Bundan dolayı katılım, toplumsal adalet, verimli kamu hizmetleri ve özgüveni yüksek bireylerin oluşturduğu bir toplumla ilişkilendirilmektedir (Beetham vd., 2008: 11). Bu durum etkin vatandaşlığın bir yansıması olarak kabul edilmektedir.

2.2.1. Katılımcılık Kültürünün Gelişimi

Katılımcılık, zaman içinde farklı olay ve durumlarla yüz yüze gelmiş, birçok ilerleme kaydetmiştir. Katılımcı kültür, kişileri toplumsal, siyasi ve ekonomik yönden aktif olmayı destekleyen bir yaklaşımdır (Çukurçayır, 2012: 74). Sosyal yapı ve dinamiklerdeki değişikliklerin ilerlemesi, katılımcı kültürün gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Örnek olarak, demokratik normların ve vatandaş haklarının iyileştirilmesi, insanları siyasi süreçlere katılmaya yönlendirmiş, aynı şekilde sosyal özgürlük ve hukuk anlayışı da kişileri harekete geçirerek söylemlerini duyurmalarına yardımcı olmuştur. Bu durum siyasi yönden değerlendirildiğinde, katılımcılık çerçevesinde siyasi ve demokratik bölünmenin devam etmesi, farklılıkların değişimine katkıda bulunabilir.

Dünya tarihi incelendiğinde, katılımcılık ve demokrasiye atfedilen anlamların dönemden döneme değiştiği, bu anlamların ilk örneklerine ise Antik Yunan'da rastlandığı görülmektedir. Atina'da insanların ilkelerinin ve ideallerinin yükselmesiyle demokrasinin temelleri atıldığında, doğrudan katılımın önemi belirtilmiştir. Ekklesia olarak bilinen halk meclisi, Antik Yunan demokrasisinin temelini atarken, halkın aktif olarak katılımını sağlamıştır (Dinçkol, 2017: 753). Bu doğrudan katılım, bireylere siyasi katılım hakkı sağlayarak demokratik hakları ve yönetim organlarına katılım isteğini güçlendirmiştir. Demokratik ilkelerin yaygınlaştırılması ve vatandaşlık haklarının genişletilmesi, bireylerin siyasi süreçlere daha etkin katılımlarını sağlamış bu sayede katılımcı bir kültürün gelişimini hızlandırmıştır. Bu dönemdeki toplumsal taleplerin, demokratik değerlerin toplumda yaygın şekilde benimsenmelerine ve güçlendirilmelerine katkıda bulunmuştur.

Siyasi manzara, Antik Yunan örneğiyle sınırlı kalmayarak, tarih boyunca çeşitli coğrafyalarda meydana gelen önemli olaylar sayesinde şekillenmiş ve bireylerin siyasi süreçlere katılım biçimlerinde kalıcı etkiler bırakmıştır. Bilhassa Amerikan Bağımsızlık Savaşı ve Fransız Devrimi gibi dönüm noktaları demokratik yönetimin yaygınlaşmasını teşvik ederek bireylerin kendi yönetimlerine katılımını artırmıştır (Gökdemir, 1961'den aktaran Ekinci, 2016: 151). Bu gelişmeler, kişilere yönetim organlarında söz sahibi olma, yetkisi tanımış ve kamuoyunun siyasi sorunlara aktif olarak katılım isteklerini güçlendirmiştir. Tüm bu gelişmeler sonucunda demokratik kuralların ve sivil hakların

benimsenmesini destekleyerek demokrasi fikrinin toplumlarda daha fazla kabul görmesini desteklemiştir.

Endüstri Devriminin işçi sınıfı ile işverenler arasında birçok tartışmayı ve toplumsal meseleleri berberinde getirdiğinde, sendikaların doğuşu kaçınılmaz olmuştur. Bu sayede insanlar çalışma şartlarını iyileştirmekle kalmamış ayrıca siyasi süreçlere katılım sağlayarak söz sahibi olmayı ve karar alma süreçlerinde etkili olmayı amaçlamışlardır (Özkiraz, 2008: 108). Geniş bir çerçeveden bakıldığında söz konusu dönem, siyasal ve sosyal katılım kültürlerini desteklemiş bireylerin süreçlere aktif katılımlarını teşvik etmiştir. İnsanlar, haklarını korumak ve toplumsal dönüşümü desteklemek amacıyla siyasi sahnede bulunmuşlardır. Böylece demokratik normlar yaygınlaşmış daha katılımcı toplumların kurulmasına altyapı oluşturulmuştur.

20. yüzyılın ortalarında katılımcılık kültürü, farklı toplumsal hareketlerin ve bireylerin aktif katılımlarıyla derinlemesine etkilenmiştir. Özellikle vatandaşlık hakları, kadın hakları ve çevresel koruma girişimleri gibi eylemler, bireyleri seslerini duyurmaya ve toplumsal değişim süreçlerine aktif katılım göstermeye yönlendirmiştir. Söz konusu hareketlerin ardından toplumda farkındalık gelişmiş, adalet ve eşitlik istekleri güçlenmiş, geleneksel özelliklerde köklü değişiklikler gözlemlenmiştir. Örnek olarak, kadınların toplumda adalet ve eşitlik isteklerini dile getirmeleri, seçimler başta gelmek üzere katılımcılıklarını güçlendirerek; genel anlamda temel hakların korunma çabalarına katkıda bulunmuştur. Aynı şekilde, vatandaş hakları hareketi, ırk, din, cinsiyet ayrımı gözetmeden bireyler için eşit haklar mücadelesine destek vermiştir (Kaymaz, 2010: 336).

Son dönemlerde sosyal medya platformlarının ve internet teknolojilerinin gündelik yaşamda yaygınlaşmasıyla birlikte, bireylerin bilgiye erişim olanakları ve karşılıklı etkileşim biçimleri köklü bir dönüşüm geçirmişir. Bu dijital dönüşüm, toplumsal hareketlerin örgütlenme kapasitesini artırmış, bireylerin kamusal alanda seslerini duyurabilme imkanlarını genişleterek sosyal ve siyasal katılım düzeylerinde anlamlı bir yükselişe katkı sağlamıtır. Zaman içerisinde kavramların uğradığı dönüşüm ve farklı bağlamlarda kazandıkları yeni anlamlar doğrultusunda katılımcılık olgusu da tarihsel süreçte çeşitli mekanizmalar aracılığıyla genişleyerek toplumsal yapılar içerisinde kendine yer edinmiştir.. Sosyal medya örneğinde de gözlemlenebileceği üzere, siyasal, teknolojik, toplumsal,

kültürel ve ekonomik dinamikler katılımcılık olgusunun her tarihsel dönemde farklı biçimlerde ortaya konulmasına zemin hazırlamıştır.

2.2.2. Katılımcılığa Etki Eden Faktörler

Siyasal katılım demokratik toplumların işleyişinde asli bir unsur olarak değerlendirilmekte olup, çeşitli faktörlerin etkisiyle şekillenmektedir. Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi mesleki konum, kentleşme düzeyi gibi değişkenler, bireylerin siyasal süreçlere katılımını ve bu katılımın seviyesinin belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Buradaki kavramları ele alacak olursak;

Cinsiyet

Siyasi katılım faaliyetleri, siyasal yapılar içerisinde erkeklerin kadınlara oranla daha etkin bir rol oynadıklarını ortaya koymaktadır. Örneğin, internet üzerinden yapılan bir incelemede bireylerin siyasal katılıma olan ilgileri ölçülmüş ve erkeklerin kadınlara göre daha yüksek bir katılım gösterdiği saptanmıştır (Akseli, 2024: 16). Bu durumda cinsiyet ve katılım arasında üç temel varsayım iddia edilmiştir.

Katılımcılık ile ilgili ilk hipotez, toplumsal cinsiyet rollerinin ekonomik ve sosyal konumun etkisiyle, kadınların siyasi katılımını olumsuz yönde etkileyeceği ve kadınların ekonomik statüsünün genelde erkeklere kıyasla düşük olması sebebiyle kadınların siyasi alanda daha az dahil olacağı varsayımıdır. İkinci varsayımda bununla ilgili olarak kitle iletişim araçlarına erişimin kısıtlı olması, sosyo-ekonomik statülerinin düşük olması, siyasi yaşama daha az katılma, siyasi örgütlerde daha az aktif olma gibi sonuçlara neden olarak kadınların siyasi katılımını sınırlayabilir. Üçüncü ve son varsayım, kadınların hane içerisinde daha fazla sorumluluk üstlenmeleri sebebiyle, şahsi katılım gerektiren siyasi faaliyetlere zaman ve enerji ayıramayacakları yönündedir (Kalaycıoğlu, 1984: 15-21).

Katılımcılığa etkisi olan faktörlerden, cinsiyet başlığı altında incelenmesi gereken diğer bir mesele, toplumsal cinsiyet eşitliği sorunudur. Bu kavram her ne kadar günümüzde popülerlik kazanmış olsa bile kadınların siyasete katılımı erkeklere oranla hala yaygın bir sorun olarak sürmektedir. Kadınlardaki siyasi katılımın düşük seviyede kalması genel olarak

sosyal algıya bağlıdır ve 'siyasetin erkek işi olduğu' düşüncesi toplumsal kurallara yerleşmiştir (Baykal, 1970: 45-65). Girişimcilik, spor gibi farklı alanlarda kadınların katılımı teşvik edilip desteklenirken, siyasi ve karar alma süreçlerine dahil edilmeleri hala daha sınırlı kalabilmektedir. Kadınların bugün siyasi etkinliklere katılma istekleri ve savunma yetenekleri artsa bile kadınların siyasi durumlarına dair araştırmalara daha aktif bir biçimde katılım göstermeleri gerekmektedir. Araştırmalar, kentlerde yaşamlarını sürdüren kadınların sosyo-ekonomik ve eğitim durumlarının artmasına rağmen, siyasi alanda bekledikleri seviyede etkin olamadıklarını göstermektedir. Modernleşmeyle beraber, kadınların siyasi katılımına dair algılar değişmiş istihdam eğitim ve katılımcılık imkanları gelişerek toplumsal konumları güçlenmiştir (Eroğul, 1999: 101-103).

Yaş

Katılımcılığı etkileyen faktörler arasında, bireylerin sahip oldukları inanç ve değerlerin yanı sıra yaş değişkeninin de önemli bir unsur olduğu görülmektedir. Politik aktifliği etkileyen faktörler arasında cinsiyet rollerinin yer aldığı gibi yaş da katılımcılıkta çok büyük bir öneme sahiptir. Cinsiyet faktörü bilindiği gibi tümüyle bireyin kontrolünün dışındadır. Buna benzer olarak yine kendi kendine oluştuğundan yaş gruplarında katılımcılığın değerlendirilmesinde hangi dönem içinde bulunulduğunun fark edilmesi bu anlamda önemlidir.

Bireylerin siyasi katılımları ve yaşları arasındaki farklar, toplumun siyasallaştığı dönemlerde daha görünür duruma gelir. Bu durumda teknolojinin hızlı ve kontrolsüz ilerleyişi, kültürel ve toplumsal normlar açısından tarihsel olarak yakın olsalar bile dönemleri birbirinden oldukça farklılaşmaktadır. Örnek vermek gerekirse, 1960'lı yıllarda doğan bireylerin kültür ve değerleri ile 1990'lı yıllarda doğanların benimsedikleri kavramlar arasında bariz farklılıklar görülür. Bu etkiler, kişiden kişiye farklılık gösterir ve her bir kişi tarafından farklı şekilde deneyimlenir. Bu, fizyolojik ve biyolojik etkenler dışında belirgin bir benzerliğin bulunmamasından kaynaklanmaktadır (Kalaycıoğlu, 1984: 20). Bunun yanı sıra yaş tek başına ele alındığında, toplum tarafından belirlenen yaş gruplarının etkileri bakımından yalnızca farklı dönemlerde değil, aynı dönemde aynı ülke içinde dahi ulusal düzeyde farklılıklar tespit edilmektedir. Uluslararası arenada incelendiğinde, eş zamanlı

olarak var olan farklı ülkelerin birbirlerinden adeta tamamen farklı dinamikler ve davranışlar sergileyebildiği gözlemlenmektedir.

Yaş ve katılımcılık ilişkisinde yaygın düşünce, bireylerin yaşlarının ilerlemesiyle birlikte siyasi katılımlarının yükseldiğidir. Orta yaştakiler gençlere göre siyasi yönden daha aktiftir fakat bu artış 60-65 yaşından sonra sabit kalır. Katılım düzeyindeki bu artışın ardından gözlemlenen azalma, bireylerin değişikliklere uyum kapasitesi ve enerji seviyeleri gibi değişkenlerle ilişkilendirilebilir.

Kentleşme

Toplumun yapısal özelliği ve bireylerin yaşadığı çevre, siyasi görüşlerini derinden etkileyen başlıca faktörler arasında yer almaktadır. Özellikle kentsel ve kırsal yaşam arasındaki farklılıklar, bireylerin siyasi davranışlarını etkilemektedir. Ülkeler arasında değişiklik gösterse bile şehir ve köy arasındaki farkın bireylerin siyasi katılımcılık davranışına ve yaşam koşulları üzerinde etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Buna ek olarak, köy hayatının kentlere nazaran sosyal ve yapısal zorluğu çoğunlukla siyasi katılım üzerinde olumsuz bir etkisi vardır.

Kentleşme, bir uygarlığın gelişimindeki önemli aşamalardan biridir. Kentleşme her ne kadar nüfus artış eylemi olarak görülse bile bundan çok daha fazlasını ifade etmektedir. Kentleşme siyasi, sosyal, ekonomik bileşenlerin ötesinde pekçok unsuru içerisine alan dönüşüm sürecidir (Keleş, 1997: 15-24). Bu süreç, toplumsal yapıda artan örgütlenme, iş bölümü ve uzmanlaşmayla beraber, ekonomik gelişme ve sanayileşmeyle kent sayısındaki artışa ve günümüz kentlerinin büyümesine neden olur (Keleş, 1998: 80). Kentlerdeki nüfus yoğunluğu, insanların etkileşimlerinde ve davranışlarında belirli değişimlere neden olur. Kırsaldaki mevcut kaynakların, psikolojik ve sosyo-ekonomik yönden yetersizliği, bu değişim sürecini hızlandırır. Durum böyle olunca nüfus yoğunluğu beraberinde yönetsel zorluklara yol açarak statükoya bağlı kalmayı zorlaştıran değişimlere sebep olabilir (Kalaycıoğlu, 1984: 15-26). İnsanların bu hususta ki farklı ihtiyaç ve taleplerinin sonucunda yerel yönetim mekanizmalarına katılmaları, özellikle yeni eğitim ve iletişim imkanları göz önünde bulundurulduğunda katılımcılık yönünden pozitif bir gelişme sağlayacaktır.

Sonuç olarak katılımcılık büyük şehirler göz önünde bulundurulduğunda daha özerk ve kişisel nitelikler taşırken, kırsaldaki katılım genel olarak farklı çevresel faktörlere bağlıdır (Kışlalı, 1994: 61). Kırsala kıyasla kent kültürü, toplumsal yapılanma ve siyasal gelişim üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Kişisel özelliklerin ve katkıların öne çıktığı bu kültürde, bölgede yalnızca bireysel değil toplumsal anlamda değer kazanarak kent yaşamında katılımcılık mekanizmasındaki gelişime katkı sağlar.

Eğitim

Katılımcılığı etkileyen faktörler ele alındığında eğitimle ilgili değişkenler, güçlü toplumsal etkiyi barındıran unsurlardır (Baykal, 1970: 61). Eğitimin tüm topluma yayılması, siyasal hayatın genişlemesini ve toplumsal yansımaların önemini güçlendirir. Eğitim seviyesi, kişinin siyasi seçimlerini daha bilinçli bir biçimde yapmasına imkan tanır ve araştırmada belirtilen diğer faktörlerle doğrudan etkileşimdedir. Eğitim, bireyin katılımcılığı gerektirecek veya yapılacak çalışmalara konu olan meseleleri daha iyi yorumlama ve anlama yeteneklerini artırır. Bu doğrultuda kentlerde var olan daha yüksek eğitim seviyesi, daha bilinçli bir toplumu ifade etmektedir ve neden sonuç ilişkisi içinde eğitimi, politik gelişmeyi destekleyen önemli bir kavram durumuna getirir (Kalaycıoğlu, 1984: 21-30). Bununla birlite eğitim, farklı nitelikleri barındıran becerilerin kazanılmasına imkan tanıyarak mevcut sisteme katılımını artırırken, siyasi konular hakkında bilgi sahibi olmalarını, bu bilgileri analiz etmelerini teşvik etmektedir.

Eğitim seviyesi, diğer bir bakış açısı ile bireylerin vatandaşlık görevini yerine getirmelerini ve çevrelerini değiştirme yeteneği kazanmalarına yardımcı olmaktadır. Bununla birlikte sosyal statüyü güçlendirip, soyut kavramlar ile düşünmeyi teşvik ederek daha geniş bir perspektif sağlar. Eğitimli kişiler, çevreleriyle kolayca iletişim kurarlar ve toplu olarak hareket etmeyi öğrenirler. Bu durum farklı fikirler ile düşüncelerin değerlendirilerek tartışma konularında etkili ve hızlı çözümler üretmeyi kolaylaştırmaktadır (Çukurçayır, 2012: 91-94). Özetle, bireylerin karar alma süreçlerine etkin katılımında belirleyici unsurlardan biri eğitim düzeyidir. Bu nedenle, eğitim seviyesinin kısa sürede herkes için aynı anda yükseltilmesi gerçekçi olmasa da, uzun vadeye yayılan ve kademeli olarak uygulanan politiklarla bu hedefe ulaşılması mümkün olacaktır.

Meslek

Mesleki statü, kişilerin toplumsal yapıdaki konumunda ve sosyal etkileşiminde önemlidir. Eğitim, ikametgah ve çevresel faktörler gibi değişkenler, kişilerin mesleki kariyerlerini belirlemede belirleyici temel faktörlerdir. Bu faktörler, kişilerin sosyal sorumluluklarını ve kamusal alanlara olan ilgilerini şekillendirmede etkili olurlar.

Bilhassa, mesleki statü olarak yüksek olanlar toplumsal ve siyasi konulara daha yoğun ilgi gösterirler. Oy vermek yerine, devlet ve bürokraside çalışan profesyoneller, siyasi ve sosyal sorunlar üzerine kafa yorma ve tartışma eğilimindedirler. Bu durumda, meslek grubu arasında yoğun bir bilgi ve fikir paylaşımı vardır.

Bu kişiler, tartışmalarda ve toplumsal etkileşimlerde sık sık yer alırlar. Toplum içerisinde aktif roller alarak, meslek hayatları boyunca daha çok organizasyon ve etkinliklere katılma eğilimindedirler. Bu durum, siyasi bilgi düzeylerinin artmasına ve politik faaliyetlerin farklılaşmasına yardımcı olur (Çukurçayır, 2012: 95).

Profesyonel ve eğitimsel değişkenlerin birleşimi, sosyoekonomik statünün belirlenmesinde önemli rol oynar. Sosyoekonomik statü, kişinin toplumsal sorumluluğunun ve siyasi katılımının belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Ak, 2017: 175). Ekonomik yönden güçlü kişiler, bu statüyü korumak ve artırmak amacıyla siyasi sahneye daha çok ilgi gösterirler. Bu olay, siyasi kararların etkilediği meslek grupları arasında yoğun katılıma ve ilgiye sebep olur.

2.2.3. Katılımcılığın Faydaları

Kamu yönetimi açısından katılımcılığın pek çok yararından bahsedebiliriz. Bunları aşağıdaki gibi listeleyebiliriz:

- Katılımcılık ile politika oluşturma ve uygulama süreçlerinde vatandaşlar dahil olmaktadır (DPT, 2007: 15).
- Katılımcılık ile kaynaklar etkili ve verimli bir şekilde kullanılmaktadır. Bu görüşle belirlenen yatırım planları yoluyla devlette israf önlenmektedir.

- Katılımcı uygulama sivil toplum kuruluşları, kamu özel sektör yöneticilerinin işlerinde kolaylaştırma sağlamaktadır (Bartle, 2012: 7). Bu nedenle yöneticiler, yapılan çalışmalarla ilgili, vatandaşın zaten bilgi sahibi olduğundan dolayı ayrıca bilgilendirme yapmak için vakit kaybetmemektedirler.
- Katılım sebebiyle yapılan etkinlikler vatandaşın izni alındığından dolayı yasallık kazanmaktadır (Yönetişim ve Katılım Rehberi, 2014: 15).
- Vatandaşların düşüncelerinin alındığı düzenlemeler ile yapılan hukuki uyum daha kolay olmaktadır. Yeni düşüncelerin oluşması ve taraflar arasında ortak bir iletişim dilinin oluşturulması yönünden katılımcılık önemlidir (DPT, 2007: 15).
- Katılım, mevcut ve olası problemler karşısında toplumun, devletin ve kamu yönetiminin gücünü artırmakta, problem çözme yeteneğini güçlendirmekte ve bir arada yaşama şartlarını sağlamaktadır (Gündoğan, 2013: 40). Vatandaşın beklenmedik olaylarla karşılaşmadığı, önceden bilinen çalışmalarla ilgili katılımcı yönetim anlayışında problemler daha seyrek görülmektedir.
- Katılımcı bir anlayışla verilen kararların uygulanma ihtimali fazladır (Toksöz, 2008: 19). Vatandaşlar kendi düşüncesinin dikkate alındığı bir görevi daha çok benimsemektedir.
- Katılımcı karar alma süreçleri ayrıca şeffaf bir yönetim tarzı geliştirmektedir. Vatandaşın politika üretim sürecinden uygulama sürecine kadar etkin bir rol oynamasıyla kamu görevlilerinin görevlerini suistimal etmesi engellenmektedir (DPT, 2007: 15).
- Katılımcı yönetim tarzı ile, kuruluşu etkileyecek kararlarda yalnızca yöneticilerin değil, personelin de desteği olmaktadır. Böylelikle personel kendine güvenildiğini, düşüncelerinin önemsendiğini ve saygı görüldüğünü hissetmekte, kurum daha etkin çalışmaktadır. Katılımcı yaklaşımlar kararların kuruluş içerisinde daha görünür olması anlamına gelmektedir, çalışanların yönetime güveni ve yöneticinin liderliği güçlenir (Bartle, 2012: 7).
- Katılımcılık, araştıran, talep eden aktif vatandaşlık bilincini artırarak demokrasiyi güçlendirir (Yönetişim ve Katılım Rehberi, 2014: 19).

Tablo 1

Katılımcılığın yararları

Vatandaş açısından	Yönetim açısından
Daha fazla bilgilenme	Vatandaşların daha fazla bilgilenmesini sağlama
Görüşlerinin ve sorunlarının direkt olarak yönetime ulaştırılması	Vatandaşlarla iyi iletişim kurarak onların görüş ve sorunlarından haberdar olma
Sosyalleşme veempati kurabilme	İhtilaflı fakat zorunlu çalışmalar için vatandaşın desteğini kazanma
Yeni proje ve politikaların uygulanmasına aktif katılabilme	Uygulanabilir politika ve projeler üretme, tasarruf yapma ve riskleri en aza indirme
Yönetimi sorunlara karşı duyarlı ve hesap verebilir duruma getirebilme	Toplumun güvenini sağlama

Kaynak: Löeffler, E., Özden, S. ve Üskent, S. (2011) Vatandaş Katılımını Artırma Rehberi, Ankara: İçişleri Bakanlığı ve BM Kalkınma Programı Ortak yayınları, s. 11

2.2.4. Katılımcılığa Yöneltilen Eleştiriler

Katılımcılık kavramı günümüzde öne çıkmasına rağmen katılımcılıkla ilgili bazı eleştirilerle karşı karşıya kalmaktadır. Katılımcılığa yönelik eleştiriler genellikle katılımcı süreçlerin verimliliği ve etki gücü, karar alma sürecinin niteliği ve yasallığı, kurum kültüründe neden olacağı değişiklik ve katılımcıların görevi çevresinde yoğunlaşmaktadır. Verimlilik ve etki gücü çevresinde yapılan yorumlar, katılımcılığın karar verme sürecini yavaşlatarak birçok katılımcıdan gelen çeşitli düşüncelerin ortak bir noktada buluşamaması nedeniyle hareketsizliğe yol açacağı yönündedir.

Karar almanın kalitesi ve yasallığı bağlamında meydana gelen eleştiriler çoğu zaman temsili yönetim kapsamında kendini göstermektedir. Katılımcılığın yaygınlaşması, seçilen temsilcilerin görevlerine karşı bir tehdit olarak algılanmaktadır (Involve, 2005: 24). Bununla birlikte paydaşları karar verme süreçlerine devamlı dahil ederek onları verilecek kararlara katmak atanmış veya seçilmiş olsun karar sahiplerinin hesap verebilirliğinde bir azalmaya yol açmamaktadır. Alınacak olan kararların meydana getireceği istenmeyen sonuçların sorumluluğu, kararlar katılımcı süreçler ile alınsa bile karar alıcılarda olacaktır.

Katılımcılığa yöneltilen diğer bir eleştiri ise kurum kültüründe önemli bir değişiklik gerektirmesi ve değişikliğin ise büyük bir direnişe neden olmasıdır. Bu konudaki en önemli

eleştiri karar verme süreçlerinin yöneticilerin liderlik vasıflarını kullanamamalarına neden olduğu şeklindedir. Katılımcılık ayrıca, karar verenlerin elinde olan gücü paydaşlar ile paylaşması anlamına gelir ve yöneticiler genellikle gücü paylaşmaktan kaçınmaktadırlar.

Sonuç olarak katılımcı süreçlere katılacakların belirlenme yetkisi karar verenlerde olacağından hareketle, karar verenlerin kendi düşüncelerine karşı çıkma olasılığı olan paydaşların bahsi geçen süreçlere engelleyici bir rol oynayacağı şeklindedir.

2.3. Yönetişim Kavramı

Son zamanlarda yönetişim kavramı oldukça yaygın duruma gelmiştir. Kavram idari süreçlerde katılımcılığın ve şeffaflığın artırılmasını, hedeflemektedir. Yönetişim, yalnızca hükümetlerin değil, ayrıca özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının da yönetiminde önemli bir etkisi vardır. Karar alma sürecinde yönetişim, çeşitli paydaşların düşüncelerinin göz önünde bulundurulduğu bir yaklaşımdır. Demokratik değerleri temel alan bu yaklaşım toplumun bütün kesimlerin katılımını destekler. Yönetişim, karar alma sürecinde şeffaflık ve hesap verebilirliği artırarak yönetimdeki güveni güçlendirmeyi hedefler. Yönetişim geleneksel yönetim yaklaşımından ayrıdır. Geleneksel yönetimde, kararlar tek yönlü alınırken, yönetişimde farklı paydaşların fikirleri dikkate alınmaktadır. Yönetişimde, kararların alınması süreci daha katılımcı ve şeffaf olarak gerçekleştirilmektedir.

21. yüzyılın devleti, örgütü, felsefesi ile eskisinden daha dinamik ve esnek bir yapıya ihtiyaç duymaktadır. 21. yüzyıl sürekli gelişim ve inovasyon için açık fikirli, uyarlanabilir sistemlere imkanlar tanıyacaktır (Şule, 2004: 18-25). Bu değişikliğin odağında bulunan devlet idaresinin eski idare sistemlerini terk ederek modern adımlara yönelmesi bu değişikliğin belirtisidir. Temelde kamu yönetimini, sivil toplum kuruluşlarını, özel sektörü içeren interaktif bir idare modeli olarak tanımlamak amacıyla yararlanılan yönetişim anlayışı, kamu idaresinde temsil, katılım ve kontrolün yanında düzenlemeye dayalı etkili bir sivil toplumu ifade eder.

Küresel dinamiklerin etkisiyle kamu yönetiminde revizyon ve yeniden yapılanma süreci, 1960'larda Kamu Tercihi Teorisi, 1970'lerin ilk yarısında Yeni Kamu Yönetimi, 1980'lerde Yeni Kamu Yönetimi ve Yönetişim yaklaşımlarıyla sürdürülmüş; 1990'lı

yıllardan itibaren ise bu dönüşüm farklı boyutlar kazanarak devam etmiştir (Özer, 2006: 59-89). Yönetim kavramına yeni bir yaklaşım olan daha soyut bir değişimi anlatan yönetişim kavramının tanımında son zamanlarda birtakım boşluklar meydana gelmiştir (Gündoğan, 2004: 11-12). Yeni bir kavram olarak yönetişim, geleneksel, hiyerarşik, bürokratik yönetimin tersine, sivil topluma ve kuruluşlarına önem verir, onların gelişimini destekleyerek, katılımı, şeffaflığı, ademi merkeziyetçiliği, kesin ve pratik çözümleri teşvik eder. Bu yeni yönetim metodunda; aktif katılım, sivil toplum kuruluşları ve yetkilendirme gibi başlıca kavramlar mevcuttur. STK kavramı ile; Katılım kavramıyla katılım, karara katılma, karar alma sürecini etkileme, katılım yönetimi gibi görevleri kapsarken; "güçlendirme" kavramı ile hem demokratikleşme süreci hem de STK'ların gelişmişlik seviyesi açıklanmaya çalışılmaktadır. Bunun yanında, yerinden yönetim, özerklik, özyönetim gibi terimler ifade edilmektedir (Haktankaçmaz, 2004: 45-62). Bu doğrultuda işbirliği kavramı öne çıkarılarak eş liderlik, açıklık, hesap verebilirlik, demokrasi, çoğulculuk, karar alma gibi öncelikler paydaşlara daha da yakınlaştırılmaktadır. İktidarın toplumla yakınlaşması, yükümlülüğün devletten sivil topluma devredilmesi şeklinde yorumlanabilir. 1990'lardan bu zamana kadar literatürde bütünleşik bir tanımı üzerinde konuşulmamıştır. Özünde "sezgisel" olarak tanımlanan kavram, literatürde yaygın biçimde kabul görmemekle birlikte, farklı alanlarda çeşitli ve dağınık tanımlara sahiptir; kavramın anlamı, kullanıldığı bağlama göre değişiklik göstermektedir (Coşkun, 2003: 39-55).

Tekeli'ye göre yönetişim, sistemli bir biçimde ortak amacın gerçekleştirilmesi amacıyla, tek taraflı, kademeli görev dağılımı içerisinde, amaçsal rasyonelliği öne çıkararak insan hakları temelinde performans ölçütlerini yerine getirerek birden fazla katılımcısı olan iletişimi kuvvetli ve akılcı şekilde yürütülen bakış açısı olarak adlandırılmaktadır (Tekeli, 1999).

Kooiman ise yönetişimi, kamu kesiminde ve özel kesimde bulunan aktörlerin, sosyal problemlerin çözülmesinde veya toplum yararına faaliyetlerin oluşturulmasında etkileşim içerisinde oldukları süreçte uyguladıkları çalışmaları teorik çerçevede bir bütün olarak değerlendirmektedir. Kısaca ifade etmek gerekirse Kooiman yönetişimi idari ve toplumsal aktörlerin toplumları yönlendirmek, kontrol etmek, yönetmek amacıyla gerçekleştirdikleri amaca yönelik faaliyetler olarak adlandırmaktadır (Kesim ve Petek, 2005: 39-58).

Yönetişimin etkileşim boyutunu vurgulayan Kooiman, yönetsel etkileşimin, sosyal fayda ve iyi yönetişim üzerinde yer alan etkisini vurgulamaktadır.

Tablo 2

Geleneksel yönetim ve yönetişim karşılaştırılması

Geleneksel Yönetim	**Yönetişim**
Dikey örgütlenme	Yatay örgütlenme
Merkezilik	Yerindenlik
Otoriter	Demokratik
Hesap sorucu	Hesap verici
Gizlilik	Açıklık/Şeffaflık
Güvensizliğe dayalı ilişki	Güvene dayalı ilişki
Yönetim kurulu hâkimiyeti	Paydaş hakimiyeti
Hukukilik	Hukukilik ve meşruluk

Stoker'ın ifadesine göre yönetimden yönetişime geçmenin odak noktası özel sektör ve kamu arasında yer alan çizginin bundan sonra kolay çizilmemesidir. Yönetişimin temeli, devletin otoritesi ve yaptırımına bağlı olmayan yönetim sistemlerine odaklanılmasıdır (Kesim ve Petek, 2005: 39-58; Stoker, 1998: 17-28).

Yukarıda belirtilen tanımlardan da anlaşıldığı gibi kullanım alanına göre öne çıkan belirli özelliklerine rağmen esasında temel kurallar barındıran yönetişim kavramı, bu kurallar yönünde tek bir tanım altında toplanıp bir araya getirilecek olursa şu şekilde ifade edilmektedir: Yönetişim; kamu yönetiminde ileriye dönük, süreklilik taşıyan ve "kendisini yenileyen değişim sürecinde" (Gündoğan, 2004: 11-12) yöneten ile yönetilenin ortaklaşa iletişimi, iletişimden başka etkileşimini öngörmektedir. Böylece yönetilenin kendisini pasifleştiren yönetilen özelliğinden ayrılarak, yönetimde temsilini, isteklerini, problemlerini

doğrudan iletme ve çözüm isteme hakkı doğrultusunda, yönetime dair karar verme sürecine katılım kapsamında idari yönetime etkin katılım sağlanacaktır. Yönetişime dair yapılmış olan tanımlamalar, yönetişimi genellikle kamu ve özel sektör, devlet ve devlet dışı aktörler, ulusal ve uluslararası kuruluşlar aracılığıyla yapılan faaliyet olarak ele almaktadır.

İleri sürülen düşünceler, hiyerarşik, tek merkezli bir düzenleme kapsamında üretimi yürüten yönetim fikrinden; çok paydaşlı, bölgesel düzeyde aktif olan tek bir yapının bağımsız hareket etmesi yerine, toplumdaki bütün paydaşların düşüncelerine değer veren, onları yetkilendiren ve imkanların kullanılmasında daha rahat bir çalışma ortamı sağlayan yönetişim fikrine yönelindiğini anlatmaktadır (Güzelsarı, 2003: 17-34). Yönetişim, bir ülke ya da bölgedeki yetkili mercinin, o toplumu meydana getiren farklı paydaşları toplum yararına birleştirerek, toplumun idaresinde ve ihtiyaçlarını karşılayan etkinliklerde bulunması demektir. Aktif bir sivil toplum ve idarenin tek yönlü karar veremediği bir süreç; denetim, şeffaflık, hesap verebilirlik, kalite ve etiğin, yasal düzenlemeleri ve teknolojik gelişmeler ile entegre, yönetmelikler ve sınırlar kapsamında test edildiği ekonomik ve siyasi düzen şeklinde tanımlanmaktadır.

Görüldüğü üzere yönetişim kavramı literatürde farklı tanımlarla ele alınmakta, çeşitli bağlamlarda farklı önceliklerle yorumlanmaktadır. Ancak yönetişimin katılım kavramıyla ilişkisi çoğu çalışmada teorik düzeyde ele alınmakta, uygulamadaki sınırları yeterince sorgulanmamaktadır. Bu çalışma, yönetişimi yalnızca idari ilkelere dayanan bir yaklaşım olarak değil, katılımın gerçekleşme biçimini ve niteliğini değerlendiren bir çerçeve olarak ele almaktadır. Bu bağlamda, literatürdeki çeşitli tanımlar karşılaştırmalı biçimde analiz edilmekte ve bu kavramların araştırma kapsamındaki pratik yansımaları irdelenmektedir.

2.3.1. Küresel Yönetişim

Küresel yönetişim, kamu yararı amacıyla eylemleri koordine eden, kuruluşlardan, prosedürlerden, kurallardan, sözleşmelerden, gayri resmi düzenlemelerden oluşan amaca yönelik sistemi tanımlamaktadır. Küresel yönetişim, ulusal sınırları aşan uluslararası, ulus-ötesi ve yerel faaliyetleri içerisine alır ve ahlaki, ekonomik teşviklerin birleşimi yolu ile uygulamaya konulan kurallara ve haklara dayanır. Küresel yönetişim sistemleri kamudan ve özel sektörden gelen yöntem ve ögelerden meydana gelmektedir. Bu ögeler üzerinde

uzlaşmaya varılan normları, ortak değerlere bağlı gelişen kuralları ve yetkili merciler tarafından yayımlanan ve en nihayetinde devlet kurumlarınca yayımlanan ve hayata geçirilen yönergeleri içine almaktadır. Küresel yönetişim sistemleri devlet kurumlarıyla özel sektör kuruluşlarının fonksiyonlarını bir araya getiren küresel siyasi ağlar, devletler, uluslararası rejimler ile hibrit kurumlar arasında yer alan kanunların uyumlu duruma getirilmesini kapsamaktadır (Benedict, 2015: 155).

Küresel yönetişim kavramı, 1990'lı yılların ortalarından itibaren siyasi ve akademik tartışmalarda popülaritesi artmaktadır. Fakat küresel yönetişimden kesin olarak hangi konunun anlaşılması gerektiği hususu genel olarak eksik kalmaktadır dolayısıyla kavram ile ilgili yaygın olarak benimsenen bir tanım yapılamamıştır. Tersine kavramın cazibesi, açıklığı ve belirsizliği ile izah edilmektedir. Kavramsal anlaşmazlık küresel yönetişimin uluslararası siyasetteki faaliyet şekillerini ve yöntemlerini tanımlamak amacıyla çeşitli kullanımlarda anlatılmakta böylece uluslararası siyasetin ampirik-analitik, sistematik ya da normatif taraflarını öne çıkarmaktadır (Behrens, 2004: 104).

Etkili uluslararası işbirliği olmadan etkili küresel yönetişim sağlanamaz. Uluslararası yardımlaşmanın ortaya çıkmasının yanında, uluslararası dayanışma, ortak faydaları ve paylaşılan değerleri desteklemenin ve giderek artan karşılıklı bağlılığın oluşturduğu kırgınlıkları azaltmanın yoludur. Ayrıca hukuki bir yükümlülüktür (UN, 2014: 3). Genel anlamda küresel yönetişim, aracı organlarla hareket eden bazı uluslararası kuruluşlardan da etkilenir. Avrupa Birliği örnek gösterilebilir. Ayrıca bunlar bir ülkenin öncülüğündeki ekonomik ya da stratejik teşebbüsleri -örnek olarak ABD için NATO'nun ya da Çin'in Kuşak ve Yol Girşimi genel anlamda ANZUS ya da APEC gibi düzenleyici koruma ya da ekonomik bütünleşmeleri içinde taşımaktır. Küresel yönetişim, G20, G7, Dünya Ekonomik Forumu gibi daha esnek kural koyucu toplantılara dayanır. Bu toplantılar sonucunda anlaşmalar gerçekleştirilmekte, görüşler ele alınmakta, politikalar birbirleriyle uyumlu duruma getirilmektedir (GCH, 2023: 2).

Farklı temel ögeler, modern küresel yönetişimin temel bileşenlerini oluşturmaktadır. Bunlardan dikkat çekici olanları uluslararası kuruluşlar, normlar, standartlar ve devletlerdir. Standartlar üzerinde anlaşmaya varmak ve belirlemek spesifik faaliyetleri düzenlemenin faydalı bir şeklidir. Greenwich Mean Time örnek olarak verilebilir. Bu standardı kullanarak

zamanın düzenlenerek, televizyon yayınlarına, iletişimin koordine edilmesine, iş sözleşmelerine, uçuş programlarına ve bundan böyle koşulsuz onayladığımız birçok günlük işlere izin verilmektedir. Normlar, ortak değerler doğrultusunda kabul edilmiş kurallardır. Söz gelimi, insan hakları çerçevesinde, insan hayatının tabiatında yer alan değerlere ve kişilere yönetimler tarafından uygun davranışa ilişkin sıklıkla paylaşılan düşünceleri ihlal etmemek gösterilebilir. 20. yüzyılda çağdaş devletler, ulus-devletlerin teşkilatlanması, yönetim mekanizması olarak hiyerarşinin ya da bürokrasinin gelişimi sonucunda meydana gelmiştir. Çağdaş devletin gelişimi, kamu yararı doğrultusunda faaliyetleri düzenlemenin bir aracı olarak çevre koşullarının, piyasaların, suç faaliyetlerinin, eğitim kurumlarının başka bir ifadeyle esasında gündelik yaşamın hemen hemen tüm yönlerinin düzenlenmesini içerisine almaktadır. Uluslararası kuruluşlar ulus-üstü nitelikler taşıyan devletlerin birlikte karar aldıkları örgütler olarak nitelendirilmektedir (Benedict, 2015: 156-157).

Her şeyden önce küreselleşme dünya devletleriyle toplum arasındaki ekonomik bağlantılarda hükümetler üzerine yüklenmiş karşılıklı bağlılık ilişkisi yoluyla modern bir uluslararası siyaset niteliğine neden olan gittikçe büyüyen bir karşılıklı bağlılık ilişkisini açıklamaktadır. Bu doğrultuda küresel yönetişim sadece devletler aracılığıyla değil, yerel, ulusal, bölgesel ve uluslararası politikanın farklı kademelerinde birçok sosyal aktör tarafından sunulan planlama hizmetlerini anlatmaktadır (Behrens, 2004: 104).

Yönetişimin unsurları olarak kabul edilen uluslararası kuruluşlar, normlar, standartlar ve devlet kapasiteleri esasında faaliyetleri düzenlemek, ulus-ötesi problemleri çözmek ve anlaşmazlıkları kontrol etmek amacıyla beraber kullanılmakta ayrıca ortaklaşa küresel yönetişimi meydana getirmektedirler. Küresel yönetişimin sağlanması için en güçlü metotlar içerisinde kanunların düzenlenmesi, uluslararası sistemler, küresel sorun şebekeleri ve hibrit kamu-özel kuruluşları sayılabilir. Küresel yönetişimin çeşitli tanımları, sosyal ilişkilerin objektif yönetimini öne çıkarsa bile terimin kimin kontrol ettiğine ve kimin kriterlerine göre önemli ölçüde incelenmediğine ilişkin başlıca varsayımları içeren güçlü bileşenler vardır. Bugünkü küresel yönetişim uygulamalarına ilişkin en zorlu mücadeleler, ortaya konan normların ve küresel standartların endüstrileşmiş ülkelerin değerlerine ve çıkarlarına dayandığını izleyen gelişim gösteren ülke araştırmacılarından gelmektedir. Bununla beraber küresel yönetişimin temel eksiklikleri içerisinde hoşgörüsüzlük, eşitsizlik, uluslararası çatışmaları çözmek için güce başvurma, değerlerdeki farklılıklar ile çevresel

bozulmanın görmezden gelinmesi sayılabilmekte buradaki problemlerde dikkatli olunması gerektiği unutulmamalıdır (Benedict, 2015: 160).

2.3.2. Küresel Aktörler

Küresel yönden önde gelen kuruluşlar yönetişim kavramı ve modelinin oluşumunda, kavramın hayata geçirilmesinde ve kurulmasında lider olma uğraşı içerisinde yer almış ve bütün kurumlar, kendi yetki alanlarını artırma çabası içinde enerji harcamışlardır. Küresel aktörler arasındaki yarış, plan ve programlarıyla birlikte reform tavsiyeleri göz önüne alındığında yönetişim kavramı daha anlaşılır duruma gelecektir. Bu kısım kavramın yaratıcı, geliştirici ve meşrulaştırıcı olmasında etkili aktörler ile bu aktörlerin yönetişimle ilgili iddia ettikleri çözümleme stratejisi kapsamında değerlendirilecektir.

OECD

OECD, kapitalist düzenin dünya çapında yayılmasında öncü rol üstlenerek, yönetişim kavramını anlaşma ve uzlaşmaya dair sürecin bir parçası olarak tanımlamakta bununla birlikte kavramın eş amanlı olarak hem kamu sektörünü hem de özel sektörü içine aldığını üstelik güven ve iletişim temelinde bir artış gösterdiğini belirtmektedir (Topçu, 2007: 111). OECD'nin Dünya Bankası'nın benimsediği yaklaşımı sürdürmesi, yönetişim kavramını devlet kurumları vasıtasıyla gelişmekte olan ülkelere bildirmektedir. Gelişmekte olan ülkelere kalkınma desteğinde bulunan OECD, yapmayı planladığı desteği liberal düşünce sisteminin kabul edilmesi ve hayata geçirilmesi koşuluna dayandırmaktadır (Yüksel, 2000: 156-157).

OECD'nin yönetişim anlayışını geniş çapta kullanması "For a Better World Economy" raporunda kurumsal yönetişim, yolsuzluğa karşı savaş, yasal düzenlemeler, kamusal yönetişim olarak incelemektedir. Raporda demokrasi ve insan haklarıyla ilgili sorunların hafifletilmesi, kamu güveninin artması ve yolsuzluk olaylarının azalması amacıyla kamusal yönetişimin uygulanması gerektği savunulmaktadır. Kuruluşun yolsuzlukların önüne geçmeyi özellikle önemsediği, hesap verebilirlik ve şeffaflığın artrılmasıyla yolsuzluklarla mücadeleye dair yönetişime büyük bir sorumluluk yüklendiği anlaşılmaktadır (Lamba, 2012: 17).

Dünya Bankası

Dünya Bankası, yönetişim kavramını şu şekilde tanımlamaktadır: "Bir devletin toplumsal ve ekonomik kaynaklarının kalkınma amacıyla idarede yetkinin uygulanma şekline" yönetişim denilmektedir. Dünya Bankası, yönetişimin başlıca üç ayırt edici özelliğini açıklamıştır. Bu özellikler ise şöyledir: 1) Siyasi yönetim şekli, 2) Bir devletin kalkınması amacıyla toplumsal ve ekonomik kaynakların yönetilmesinde otorite eliyle gerçekleştirilmesi, 3) Yönetim organlarının planlama, şekillendirme, politikaların uygulanması ve işlevlerini gerçekleştirme gücüdür (World Bank, 1992).

Dünya Bankasının buradaki kavrama ilgi göstermesini, ekonomik katkı sunduğu plan ve projelerin sürdürülebilirliğine gösterdiği değerden ileri geldiğini açıklamaktadır (World Bank, 1994).

Dünya Bankası'nın 1997 yılı Dünya Kalkınma Raporu devletin rolündeki değişimi vurgulayarak; iyi yönetişim anlayışını değişim bağlamında başlangıç noktası olarak sunmaktadır. Bunun yanı sıra, devletlere sunacakları yardım ile ilgili ayırt edeci olması amacıyla, devletler tarafından meydana getirilen politikalarla birlikte, yetkili merci ve burada bulunan kültürün önemini göz önünde bulundurmaktadır. Bu konular, yönetimlerin seçilmesi, izlenmesi, değişmesi süreci; yönetimlerin güçlü yöntemleri etkili bir şekilde sunma yeteneği; vatandaşların haklarına saygı gösterme ve vatandaşlar arasındaki iktisadi ve toplumsal ilişkiyi sağlayacak kurumları oluşturacak devletin mevcudiyeti amacıyla üç temel başlıkta incelenmektedir.

Birinci başlık, siyasal süreçlerin, bireysel özgürlüklerin, siyasal hakların çeşitli açılardan ele alınmasını bahsederek "çoğulculuk ve hesap verme" konularına yoğunlaşmakadır. Bu noktada yönetimlerin seçim aşamalarına halkın katılım oranı ve yönetimi devralanların hareketlerini gözlemleyecek ve bu sebeple sorumlu tutulacak olan basının bağımsızlığına vurgu yapılmaktadır.

İkinci başlık, yönetimin etkinliğini gözlemlemekte, kamusal hizmetlerin niteliği, kamu idaresinin işleyişi, kamu personelinin siyasi müdahaleden etkilenmemeleri ve yönetimin beyanlarına riayet etmeyi kapsamaktadır. Bu noktada, uygulanan düzenlemelerin

niteliği, benimsenen yöntemlerin verimliliği ve hizmet sunumundaki başarı öne çıkan konulardır.

Üçüncü başlık, kamu hizmeti yürütülürken özel yararlar amacıyla kullanılmasının önüne geçilerek "usulsüzlüklerin engellenmesi" kanunların üstünlüğüne riayet edilerek ayrım yapmadan davranmanın önemi ön plana çıkmaktadır (Santiso, 2001: 1-22).

1990'lı yıllardan itibaren hem gelişmekte olan devletlerin hem de Doğu Avrupa devletlerinin milli politikalarının ve kamu yönetimi sistemlerinin küresel entegrasyonunu artırmak için dünya bankasının sahip olduğu başlıca araçlardan biri olan yönetişim, bütün değişim programlarının ana hatlarını ve kapsamını tanımlamaktadır.

Dünya Bankası, gelişmekte olan devletlerin ana problemini özel sektörün gelişmesini sağlayan yeterli bir ortam oluşturulamamasındaki eksiklik ve muvaffakiyetsizlik şeklinde açıklamakta buradaki atmosferin sağlanarak koruma önlemlerini de "piyasa yanlısı hükümet" kavramıyla anlatmaktadır. Bu demektir ki, ekonomik büyüme döneminde hükümetlerin belirli görevleri üstlenmesi, ekonomik faaliyetleri harekete geçirecek çevrenin devlet tarafından oluşturulması zorunluluğudur.

BM

Birleşmiş Milletler, 1990'lardan başlayarak yönetişimi konferans bildirileriyle, sözleşme ve faaliyet planlarıyla büyük ölçüde savunmaktadır. Bu konuda ilk girişimi Rio Konferansı ile gerçekleştirmektedir. UNDP açısından yönetişim: "Kişilerin ve toplulukların menffatlerini, kanunen sahip oldukları hakları koruma çabası içinde oldukları, görevlerini ifa ettikleri, farklılıklar hususunda anlaşmaya vardıkları; bir ülkenin her kademedeki işlerini idare etmek amacıyla kuruluşları, sistemleri, prosedürleri içine alan; iktisadi, siyasi, yönetim yetkisi uygulamasıdır" (Öztoprak, 2011: 26). BM'nin kalkınma planlarında; mahalli idareler, kamu ve özel sektör idareleri, yerinden yönetim, yasama ve yürütme organları ile STK'lar çalışmalarında pek çok ülkeye katkıda bulunarak küresel örgütler içerisinde küresel yönetişimin gelişmesinde en büyük yararı sunmaktadır (Özer, 2006: 76).

IMF

IMF çalışmalarında ve üye devletlerle olan bağlantılarında daima yönetişim konusundaki hassasiyetini belirtmiştir. IMF Guvernörler Konseyi 1996'da, yönetişimin; ekonomik büyümeyi destekleyecek düzenlemenin ana ögeleri olarak, yasal üstünlüğün temini, kamu hizmetlerinde verimliliğin ve sorumluluk bilincinin gelişiminin sağlanması, yolsuzluğa karşı mücadeleyi de içine alacak şekilde her yönde desteklenmesini talep etmiştir.

IMF yasal üstünlüğü temin etmek, kamu hizmetlerinde verimliliğin ve sorumluluk bilincinin gelişimini sağlamak, yolsuzluğa karşı savaşmak konularında devletlere yardım ederek yönetişimi desteklemektedir. IMF kendi yapısında bütünlük ve yönetişimi temin etmek için de bazı faaliyetler gerçekleştirmektedir. Yönetişim, IMF'nin desteklediği programlarda da takip edilmektedir. IMF'den finansal yardım talep eden ülkelerin yetkilileri, ekonomi politikalarından bahsettikleri niyet mektuplarında genellikle yolsuzluk ve yönetişim konularından bahsedilmektedir. IMF'nin sağladığı teknik destekler yönetişimin geliştirilmesine yöneliktir (Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası [TCMB]).

IMF'nin yönetişimi destekleme konusuyla ilgili en belirgin adımı, küresel olarak tanınmış normlar, şifreler ve en uygun yöntemlerin oluşturulması ve desteklenmesi aracılığıyla mali politikalarda şeffaflığın ve hesap verebilirliğin sağlanmasıdır. Üstelik fon, kaynaklarının kullanımıyla ilgili kredi sağladığı devletlere asgari normlar sağlamaktadır (International Monetary Fund [IMF], 1997).

Avrupa Birliği

Avrupa Komisyonu'nun "Avrupa Yönetişimi Beyaz Kitabı" isimli belgesinde beş ana ilkeyi içerdiğini açıklamıştır. Bu ilkeler ise; şeffaflık, katılım, sorumluluk, tutarlılık şeklindedir (Öztoprak, 2011: 26). Yönetişim sürecini destekleyen AB yönetişime daha ziyade politik olarak, katılımcılığı dikkate alan bir bakış açısıyla incelemektedir. Sorumluluk, görünürlük, şeffaflık, tutarlılık gibi unsurlar AB vatandaşlarının karar mekanizmalarına daha çok katılım göstermeleri amacıyla birer şart olarak kabul edilmiştir (Özer, 2006: 77).

2.3.3. Yerel Yönetişim

Yerelleşme ve yönetişim tanım itibariyle, sivil toplumun iktisadi, siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda etkili olmaları amacıyla önemli kabul edilen iki kavramdır (Seyyar ve Demir, 2008: 32). Yönetişim bu nedenle, yerel yönetişim modelini kullanarak yerel yönetimlerin faaliyet gösterebilmesi amacıyla önemli bir görev üstlenmektedir. Bu durumda; siyasi, idari, mali otorite ve yükümlülüklerin yerel siyasi ve yönetim birimlerine devredilmesi süreci olarak ifade edilen yerelleşme, yönetişimin bir alt kullanım alanı olarak değerlendirilebilir (Özel, 2007: 183).

Yerelleşme kavramı daha detaylı araştırıldığında, "yerel" söyleminin nasıl anlaşılması gerektiği öne çıkmaktadır. Yerel yönetişim yalnızca yerel yönetimleri ya da yerel halkı hedef alan bir anlayış değildir; bir yönetişim paydaşının (dünya çapında faaliyet gösteren bir sivil toplum kuruluşu, devlet kurumu, yerel idare organı ya da özel kuruluş) gerçekleştirdiği, tasarladığı, yürütüldüğü, devam ettirildiği, değerlendirmeye tabi tutulduğu ve gereksinimler, tercihler, menffatler doğrultusunda kontrol edildiği geniş kapsamlı bir anlamı vardır. Yerel yönetimde etkin olan paydaşların elbette yerel olmasına gerek yoktur. Zira bu, yerel yönetişimi yerel yönetimler ile aynı düzeye getirme anlamını taşımaktadır. Esas olan, yerel halkın gereksinimleri, menfaatleri, tercihleri, katkısı, denetimi ve mutluluğudur. Yerel yönetimin tüm kesimi tam olarak temsil edememesi, seçili gruplara hizmet sağlaması ve ayrımcılık yapabileceğinden dolayı bu vurgulama önemle belirtilmektedir (Kauzya, 2003: 11). Zira yerel seviyedeki kuruluşların, bilhassa seçilen yerel idarelerin, yönetim ve demokratik sistemlerde üstlenilmesi gereken görevin tekrardan incelenmesi gereklidir.

John Stuart Mill, seçilmiş yerel yönetimlerin geleneksel tanımını yapmıştır. John Stuart Mill'e göre iki ana iddia mevcuttur. Bu iddialardan ilki; seçilmiş yerel kuruluşlar, demokratik yönetim yapısının önemli bir parçasıdır, bu nedenle siyasi katılım imkanlarını artırmanın yanında yönetim ve politika faaliyetlerinde halkın bilinçlenmesini sağlamaktadır. İkinci iddia ise; Mill, merkezi hükümetçe belirlenmiş yerel yönetim biriminin yerel bilgiye, ilgiye, uzmanlığa dayanarak yerel işleri denetim yeteneği sebebiyle gerekli olduğunu düşünmektedir ve bu başka kuruluşlarla karşılaştırıdığında verimli ve etkin yerel hizmetler sunma olasılığını artırdığına işaret etmektedir (Andrew ve Goldsmith, 1998: 107-108).

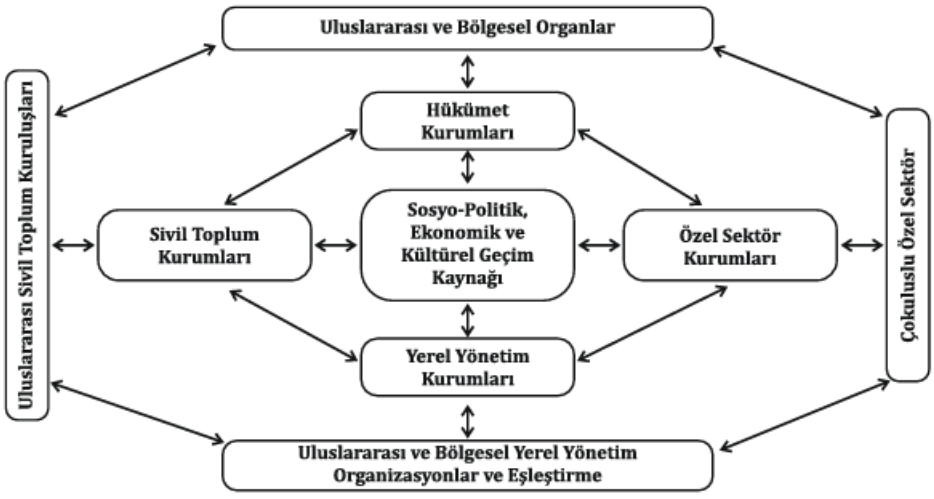
Yerel yönetişim bağlamında yerel yönetimlerin niteliklerine vurgu yapan Ndreu (2016: 7-8) bu nitelikleri aşağıdaki gibi belirtmektedir:

- Her bir yerel yönetimin faaliyette bulunduğu net bir şekilde ifade edilmiş yerel bir bölge bulunmaktadır. Bu bölge hükümetin kendi yerel yapısına göre kent, kasaba, mahalle olabilir. Bölge ve hudutları, belirli kanunlar ile tespit edilmektedir.
- Yerel düzeyde yönetim yetkisine sahip bir otorite bulunmaktadır ve bu otorite, ilgili bölge halkı tarafından doğrudan seçilen temsilcilerden oluşan bir yönetim organı aracılığıyla faaliyet göstermektedir.
- Hükümetlerin temel görevi, yetki alanlarında yaşayan bireylere etkili bir şekilde kamu hizmeti sunmaktır.
- Hizmetlerin sunulması ve görevlerin etkili bir biçimde gerçekleştirilmesi amacıyla yerel yönetimin kendi finansal olanaklarına sahip olması şarttır. Bu nedenle vatandaşlara sağladıkları hizmetlerin maliyeti temin edilmelidir. Bu finansal kaynak yerel vergi gelirlerinden sağlandığı gibi devlet desteklerinden de sağlanabilir.
- Yerel bağımsızlık, yerel idarenin kanunlarla kabul edilen faaliyetleri ve fonksiyonları oluşturma ve işletme hakkını taşıdığını ifade eder. Ayrıca, bölge halkının, saptanan kanunlar gereğince yerel temsilcilerini belirleme hukuki haklarına da sahiptir. Bağımsızlığın, aidiyeti ve hukuki açıdan devlet kurumlarına bağımlı olarak bu kurumlar üzerinde hakimiyet ifade etmediği akılda tutulmalıdır.
- Bölgedeki kalkınma projelerinin başarılı ya da başarısız olması bölge sakinlerinin ne ölçüde etkin katılımda bulunduklarıyla ilişkilidir. Bu durumda devlet eliyle, karar süreçlerine katılım sağlamaları istenmektedir.
- Genelde, bilhassa kırsal bölgelerde yerel idarelerle uğraşan kimseler tecrübe yetersizliği ve profesyonellikle nitelendirilmektedir. Bundan dolayı, başlanan farklı projeleri daha iyi hale getirebilmeleri amacıyla onlar için yönetimsel liderlik yetenekleri edindirilmesi icap etmektedir.

- Yerel sorumluluk, hizmetleri olabilecek en verimli biçimde sunmayı amaçlayan nihai amaca varmak amacıyla kamuoyunun yerel idarecilerinin onların aracılığıyla tercih edildiği anlamını taşır.
- Bölgesel kalkınma büyük önem taşır. Zira yerel yönetişim açısından öncelikli hedef, adli yetkinin uygulandığı bölge içinde mahalli idarelerin iyileştirilmesidir.

Yukarıda belirtilen niteliklerden de görüldüğü gibi yerel yönetişimin başarılı olması, yerel idarelerin niteliklerinin doğru kavranması ve daha iyi hale getirilmeye uygun olmasıyla mümkündür. Bu noktadan yola çıkarak eski tip geleneksel yerel yönetimlerin ve yerel yönetişimin karşılaştırılmasının yapılması icap ederse Göymen (2010: 131), yerel yönetişimin geleneksel yerel yönetim düşüncesine göre; daha sosyal odaklı, gönüllülük esaslı, katılımcılığı ön planda tutan, yerel yönetimi destekleyen, paydaşlarına rehberlik eden, yerel özellikleri ve çeşitliliği göz önünde bulunduran, açık, hesap vermekle yükümlü, hizmet sağladığı topluluğun seçimlerine değer veren yenilikçi bir yönetim yaklaşımını ifade ettiğini dile getirmektedir. Bunun yanı sıra Göymen (2010: 131) yerel yönetişimin üç ana bileşenini; 1) Yerel yönetim birimleri ve merkezi idare sisteminin ortak hareket etmesi; 2) Görevleri dağıtırken merkezi ve yerel yönetim haricinde tüm paydaşların sürece katılımı; 3) Küresel normların göz önünde bulundurulması gerektiğini dile getirmektedir.

Kauzya (2003: 15), yerel yönetişim paydaşlar ve aktörleri Şekil 4'te gösterildiği gibi farklı boyutlarıyla ele almaktadır.

Şekil 1. Tabandan yerel yönetişim paydaşları ve aktör analizi çerçevesi

Kaynak: Kauzya, 2003: 15.

Şekil 4'ten de anlaşıldığı gibi yerel yönetişim, aslında toplumsal-siyasal, kültürel ve ekonomik gelir kaynaklarını kısacası gelişimi hedefleyen, bu süreçte yerel yönetimi, STK'ları, devletleri, özel sektörü, uluslararası düzeyde; küresel ve bölgesel yerel yönetim sistemlerini, küresel STK'lar, uluslararası özel şirketleri, küresel ve yerel kuruluşları sürece katılımı sağlayan kapsamlı bir yönetim yaklaşımıdır.

2.3.4. Yerel Yönetişim Kavramının Ortaya Çıkışı

Tarihsel süreç içinde yönetim biçimlerini incelerken, Alman sosyolog Luhmann, farklılaşma evrelerinin ilkini yatay farklılaşma dönemi olarak tanımlamaktadır. Bu dönemde eski zamanlarda bütün sorumluluk ve yetkilerin merkezi otorite altında birleştirildiği homojen bir yapı bulunmaktadır. Bu safhada toplum merkezi bir yapıya sahip değildir, herkes her daim farklı görevlerde bulunabilir. Hiyerarşik ayrışma evresinde, sosyal düzen genişlemekte ve karmaşık bir hal almaktadır. Toplum eşitsiz alt yapıların meydana gelmesiyle farklılık kazanmaktadır. Merkezi siyasi düzen etkindir, faaliyetler merkeze yöneliktir. Toplum içindeki görevlerde kademeli yapı oluşmaktadır. Sosyal gelişimin son evresiyse fonksiyonel ayrışmadır. Önceki aşamayla karşılaştırıldığında bu yapılar serbest ve özerktirler. Kademeli aşamada kurulan merkez bundan sonra fonksiyonel aşamada yalnız değildir. Fonksiyonel yapılarda tepe ve merkez bulunmaz, toplum alt yapılar aracılığıyla idare edilmektedir. Yönetişim bu aşamada meydana gelmektedir. Toplum içindeki farklılıkların son aşamasında yönetişim konusu toplumların gündeminde yer almıştır (Yüceyılmaz, 2010: 458-460). Bu çalışmalar incelendiğinde toplumdaki değişim ve dönüşümle birlikte klasik yönetim yaklaşımının ögeleri olan tek yönlü, merkeziyetçi, sıkı bürokratik yapının hüküm sürdüğü idari yapı yerine halkla bütünleşmiş, uyumlu, aktif yerel ve bölgesel idarelerin etkili olduğu gözlemlenmektedir.

Luhmann'ın hiyerarşik farklılaşma aşaması doğrultusunda incelendiğinde, 1976'da Kanada'nın Voncouver şehrinde düzenlenen I. Habitat Zirvesinde devlet odaklı çözüm önerilerinin oluşturulduğu gözlemlenmektedir. Merkezi yönetim dışında bir aktörün desteği olmaksızın sürdürülebilir kalkınmanın uygulanması mümkün görünmemektedir. 1983'de Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu Başkanı Gro Harlem

Brundland'ın hazırlamış olduğu raporda, sürekli büyümenin gerçekleştirilmesinde yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları vurgulanmış; fakat detaylı şekilde toplum içinde yerine getirmeleri gereken görevler belirtilmemiştir (Emrealp, 2005: 14). Bu nedenle de açıkça görüldüğü üzere 1980 sonrasında yerel yönetimler yapısal değişiklikler ve dönüşümler geçirmişlerdir.

Bu değişikliklerin ilk sırasında şehirdeki bütün toplulukları, güç ve aktörleri yönetimde söz sahibi yapmayı vadeden yerel yönetişim anlayışı ortaya çıkmaktadır. Bu anlayış, devlet, özel sektör ve STK'lar arasındaki ilişkisel ağlar ile çift yönlü etkileşimi belirtmek amacıyla kullanılır. Yönetişimdeki aktörlerin hiçbirinin diğerinden üstün olmadığı durum ifade edilir. Buna benzer olarak yerel aktörler arasındaki etkileşim ve işbirliğiyle ortak anlayışı ve ortak yönetimi, katılımı belirten yerel yönetişim anlayışı geliştirilmiştir (Kesgin, 2007: 2-3). 1992 Rio zirvesinde akif hale gelen UNDP'nin Kentsel Çevre İçin Yerel Girişim Yardım Kuruluşu (LIFE) 1992-1997 yılları arasında 12 pilot ülkede 60'ın üzerinde şehirde katılımcı yerel yönetişim faaliyetleri yürütmüştür. UNDP girişimlerinin bütününün %70'i yerel yönetişim ve yerinden yönetim uygulamalarıyla alakalıdır (UNDP, 1997a). STK'ların ve yerel yönetimlerin halkın istek ve ihtiyaçlarına etkin ve yerinde çözümler sunma kolaylığı, yönetişimin yönetimden en belirgin farkı olarak açıklanmaktadır.

Yerelleşme; yönetişim sistemine geçiş niteliğinde (Ceritli ve Güneş, 2010: 529) olmasına rağmen klasik yerel yönetim yaklaşımına, yerel idarelerin tahsis edilen görevleri yerine getirmeleri ve yerel halkın bunları kabullenmeleri yaygındır. Bu görüş dahilinde, yöre halkı tahsis edilen hizmetin yalnızca pasif bir alıcısı olarak kalmaktadır. Fakat yönetim altında olanların tahsis edilen hizmetlerin kalitesiyle ilgili farkındalık kazanmalarıyla yerel hizmetlerin planlanmasında, yönetilmesinde ve denetlenmesinde görevlerde aktif rol oynamaya ve yönetimde yer alma istekleri artmaya başlamıştır. Ülke genelinden yörelere, kasabalara, kırsal alanlara, mahalli idarelere, yerleşim bölgelerine, gruplara yönelik gerçekleşen yerinden yönetim önceden karar verme sürecine dahil edilmeyen toplumun, yetkilendirilerek yönetişim sürecine katılımını desteklemektedir (UNDP, 1997a).

1992'de yapılan Rio zirvesiyle beraber gelişen sürdürülebilir kalkınma bu kalkınma sürecinde yerel idarelere tanınan öncelik AB'de yerel yönetişimin gerçekleştirilmesi

yönünde tasarlanan Yerel Yönetimlerin Özerklik Şartı ile Beyaz Kitap aracılığıyla dünya genelinde yerel yönetişim anlayışı gelişme göstermiştir.

2.3.5. Yerel Yönetişimin Oluşmasını Sağlayan Uluslararası Konferanslar

Rio Bildirgesi

20. yy'ın son on beş yılı içinde çevresel sorunların dünya genelinde gündeme gelmesinin başlıca nedeni insanlık adına son derece endişe verici bir geleceğin görülmeye başlamasıdır. Giderek bozulan, doğal kaynakları hesaba katmadan tüketilen bir gezegende sürekli artan çevre kirliliğinin, eşitsizlik ve yoksulluğu artırdığı açıkça fark edilmeye başlanmıştır. Bu süreç zarfında yöneticiler, insanoğlunun çözüm yolunun kalkınmayla çevre arasında önemli bir denge kurulmasında yer aldığını ve devamlılığının sağlanmasının gerekli olduğunu fark etmeye başlamışlardır. 1992 yılında Rio'da düzenlenen BM Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansında, 21. yy'ın ana hedefi olarak belirtilen sürdürülebilir kalkınmaya ulaşmanın yolları açıklanmış ve Türkiye'nin Başbakan düzeyinde katılım sağladığı konferans, hükümetlerin çevre dostu yönetim stratejilerinin gerçekleştirilmesine ilişkin bazı kuralların onaylanması açısından kayda değer bir süreçtir (Rio Bildirgesi, 1992: 1). Rio'daki konferansta iki temel belge yayınlanmıştır. Bu belgelerden ilki Rio Bildirgesidir. Diğer belge ise Gündem 21 Eylem Planıdır. Eylem Planı çevreyle ilgili bireylere ve kurumlara çeşitli sorumluluklar yükleyen dökümandır (Karaman, 1998: 348).

1992'de düzenlenen Rio de Janerio Yeryüzü Zirvesi sonrasında 1993 yılında düzenlenen Viyana Dünya İnsan Hakları Konferansı, 1994 senesinde düzenlenen Kahire Nüfus ve Kalkınma Konferansı, 1995 senesinde düzenlenen Kopenhag Sosyal Kalkınma Konferansı ile 1995 yılında düzenlenen Pekin Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nın gerçekleştiği birçok konferans düzenlenmiştir. Bu zirvelerden sonra 1996 senesinde düzenlenen İstanbul Habitat II Kent Zirvesi, 2000 senesinde düzenlenen New York Liderler Zirvesi ile en nihayetinde 2002 senesinde düzenlenen Johannesburg Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi, Gündem 21 Eylem Planıyla dünya genelinde evrensel iş biriliği ilkesini kabul ettirmiş, iyi yönetişim ilkelerinin küresel alt yapısını kurmuşlardır (Emrealp, 2004: 21).

1992'de Rio Yeryüzü Zirvesi'nde "sürdürülebilir kalkınma", insanlığın tamamının ortak amacı olarak onaylanmış, bu doğrultuda 21. yy'da çevre ve kalkınma sorunlarının çözülmesinde ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmayı amaçlayan kuralları ve eylemleri belirleyen "Gündem 21" konulu faaliyet planı, zirve'nin temel ürünü olarak, BM'ye üye devletler tarafından kabul edilmiştir. Gündem 21, "İnsanlığın, tarihi bir eşikte olduğunu" ifade ederek başlar. Devletler arası ve devletlerin içindeki adaletsizliklere giderek artan yoksulluk, cahillik, kıtlık, salgınlar ile ekolojik bozulma konuları üzerinde durulmaktadır. Sorunu çözmek amacıyla, temel gereksinimlerin karşılanmasını, yaşam kalitesinin yükseltilmesini, doğal habitatların özenle korunması, kontrol edilmesi, güvenli bir yarın inşa etmek amacıyla gereken koşulları yerine getirecek küresel işbirliği konusu ele alınmaktadır. Bir yandan Gündem 21'in, günümüzün önemli sorunlarının çözümüne odaklandığı, bununla birlikte gezegenimizi 21. yy'ın risklerine karşı hazır olmayı hedeflediği söylenmektedir. Gündem 21, çevre ve kalkınma birlikteliği içinde küresel sözleşmenin ve politik ifadelerin en yüksek düzeydeki beyanı olarak ifade edilmektedir. Gündem 21'in başarılı bir şekilde uygulanmasından öncelikle yönetimlerin sorumluluğunda olacağı söylenmekle birlikte, bu sürecin içine, halkın, STK'ların ve diğer kesimlerin de katılım sağlamasının önemi belirtilmektedir. Netice itibariyle, Gündem 21'in etkili bir plan olduğunun altı çizilmekte ayrıca bu aşamanın, sürdürülebilir kalkınma amacıyla modern bir küresel işbirliğinin başlangıç aşaması olduğu söylenmektedir (Emrealp, 2004: 22-23). Gündem 21 kapsamında, tüm program alanlarına yönelik finansman stratejilerinin oluşturulması, yeni kaynakların yaratılması, kullanılabilir bilimsel ve ekonomik araçların belirlenmesi, merkezi ve yerel idareler arasındaki ilişkilerin yerel yönetim açısından güçlendirilmesi, yönetim organları ve yönetim dışı kuruluşlar arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi, halkın aktif katılımı üzerine kurulmuştur. Gündem 21 üç ana ve bir ilave bölümü içine almaktadır. Katılımcı yaklaşımın, bu küresel faaliyet planının tamamına yansıdığı açıktır (Deniz, 2013: 398).

İstanbul Habitat II Zirvesi

Yerel yönetişim konusu Türkiye'de ilk kez İstanbul Habitat II konferansı ile ele alınmıştır. Gündem 21'in Türkiye'de tanınmasında 1996 yılında İstanbul'da gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Habitat II İnsan Yerleşimleri Konferansı büyük bir etki bırakmıştır. Gündem 21'in yedinci bölümünde yer alan "sürdürülebilir insan yerleşimlerinin teşvik

edilmesi" konusu Habitat konusunun ana unsuru olarak görülür. Bu doğrultuda "Herkes için barınma sağlanması" ve "Kentleşen dünyada yerleşimi sürdürme" konuları Habitat gündemindeki 2 ana hedefi belirlemekte, Gündem 21 ile yakın bağlar kurmaktadır. Bunun yanı sıra "sürdürülebilir kalkınma" konusunun, temel insan hakları ile kent haklarını içeren geniş çaplı bir değerlendirme yapılmasının önemini ifade etmektedir (Emrealp, 2004: 23).

Gündem 21 esasında, sürdürülebilir kalkınma hedefini belirtirken, bu hedefe ulaşmanın tek yolu olarak "küresel işbirliği" konusunu belirginleştirmektedir. Bu konuyla birlikte, tüm dünyada, merkezi ve hiyerarşik yönetim şekli değişim geçirerek bunun karşılığında yönetim biçimi olarak kabul edilmiştir. Bu yeni anlayışın ışığında, yerel yönetimler, STK'lar, diğer yerel katılımcılar, merkezi yönetimler ile uluslararası grupların ortakları olarak söylenmeye başlanmıştır. Gündem 21'in temel stratejisi, tüm proje alanlarında mali politikalar belirlemek, çeşitli kaynakların belirlenmesi, uygulanabilir ekonomik ve teknik araçların kurulması, merkezi ve yerel yönetim arasındaki etkileşimin geliştirilmesi, yönetim ve yönetim dışı kuruluşlar arasında işbirliğinin artırılması gibi öncelikler temelinde yapılandırılmıştır (Güzelsarı, 2004: 8-10).

Bu konferanstaki faaliyet planında sağlıklı yaşam, uygulanabilir olma, adalet ve eşitlik, kentsel bilinç, sürdürülebilirlik konularıyla birlikte yönetişim meselesine de yer verilmiştir. Bu konuyla ilgili olarak toplumu yönlendirmede devletle beraber farklı bir yönlendirme sistemi olarak sivil toplumun saptanması da bu planda ifade edilmiştir. Habitat II, sorumluluk anlayışını; yerel, ulusal ve uluslararası alanlarda bağlar oluşturarak küresel bir yaklaşıma yönelmiştir. Yerel yönetişim konusu dahilinde yer alan başka bir mesele ise yerel alanlarda çeşitli yöntemlerle hizmet sağlama yollarının gerçekleştirilebilmesidir.

Habitat II'nin en önemli etkisi, STK'ların kendi ülkelerinin toplumsal ve siyasal yaşamda ne denli etkili olduklarını ortaya koymalarıdır. Türkiye'de yer alan bu sektördeki yapılar, yerel yönetim organları ve meslek odalarının bölgesel, yerel, ulusal Habitat gündemlerini belirleyerek yoksulluğun bulunmadığı, sürdürülebilir, yaşanabilir, tam istihdamın sağlandığı güvenli ve sağlıklı yerleşim bölgeleri dikkate alınarak hareket etmeleri gerekmektedir.

Birleşmiş Milletler Binyıl Kalkınma Zirvesi

BM Binyıl Kalkınma Zirvesinin başlıca hedefi gelişmekte olan ülkelerde görülen yoksulluğun 2015 yılına kadar yüzde elli oranında azaltılmasıdır. Zirvenin ardından ülkeler Binyıl Kalkınma Hedefleri doğrultusunda 8 hedef belirleyip, 2015'e kadar hedeflere ulaşmayı kararlaştırmışlardır. Fakat yalnızca yoksul kesimin asgari ihtiyaçlarını temin ederek yoksulluğun sona erdirilmesi imkansızdır. İnsanca yaşam şartları için temel hak ve özgürlük eşitliği, toplumsal eşitlik, sürdürülebilir kalkınma ile demokrasi de önemlidir. Yoksul insanların temel ihtiyacı parasal yardımların ötesinde sürdürülebilir kalkınma anlayışının özümsenmesidir. Bunun yanı sıra, 8 hedefin hiçbirisinde temel hak ve hürriyetler, toplumsal eşitlik gibi yukarıda ifade edilen ihtiyaçlara yer verilmemiştir. Bunlar yalnızca fikir düzeyinde kalmıştır. Ancak uzun vadeli kalkınma, iktisadi, toplumsal, demokratik, siyasal ve çevresel dinamiklerle bütünlük arz eder. Binyıl Kalkınma Hedefleri'ne demokrasinin ve insan haklarının olmadığı yerde ulaşılması imkansızdır.

Aşağıda zirvede belirlenen 8 hedef sembollerle gösterilmektedir.

Şekil 2. Binyıl kalkınma zirvesinin 8 hedefi

Kaynak: https://www.undp/turkey

Binyıl kalkınma hedeflerinin sayısal biçimde tanımlanması, süre sınırlaması olması ve talep edilme zorunluluğu sebebiyle düzenli ölçümleme yapma gereksinimi doğmuştur. Küresel düzeyde izleme faaliyetleri, devletlerin bu amaçlara erişim doğrultusunda farklı hızlarda bir ilerleme sergilediklerini belirtmektedir ve her devletin bu amaçları yerine getirecek yeterli kaynaklarının olmadığını göstermektedir. Bu amaçlara varılması, hedefler ile ilgili küresel örgütler, devletler, özel sektör ile gönüllü örgütler arasında işbirliği ihtiyacını ortaya koymaktadır (Binyıl kalkınma Hedefleri Raporu, 2010).

Johannesburg Konferansı

BM Çevre konusu çerçevesinde Rio Konferansı sonuçlarını izlemek amacıyla on yıl sonra 26 Ağustos ve 4 Eylül 2002 tarihlerinde Güney Afrika'nın merkezi Johannesburg'ta 104 ülkenin devlet başkanları ve STK'ların katılımıyla Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı düzenlenmiştir. Rio Konferansı'ndan on yıl sonra yapıldığı için Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı "Rio+10" diye de bilinir.

Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Konfransı'nda çoğunlukla Rio Konferansı sonuçlarının değerlendirilmesi, yoksullukla mücadele edilmesi, sürdürülemez tüketim alışkanlıklarının yeniden yapılandırılması, küreselleşen dünyada sürdürülebilirlikle ilgili meseleler işlenmiştir (Report of the World Summit on Sustainable Development, 2002).

2.4. Yönetişimin Tarihsel Gelişimi

Yönetişim düşüncesi, devletin yetkileri, sınırı, kapasitesi ile ilgili olarak elde edilen yönetişim anlayışına karşı çıkan yönetim biçimidir ve kısmen köklü bir tarihi geçmişe sahiptir.

Yönetişimin kavram olarak etimolojik kökenine ve tarihsel gelişimine baktığımızda Yunancada 'kybernan', Latincede 'gubernare', eski Fransızca 'governer', Arapçada 'al-hakimiya' şeklinde söylendiği ortaya çıkmaktadır. Kybernan kelimesi ise rehberlik etmek, yol göstermek, yönlendirmek, yönetmek anlamlarını taşımaktadır (Demirci, 2012: 139; Bayraktar, 2015: 74). Yönetişim başlangıçta Kuzey Avrupa'da kullanılmıştır. Sonrasında küresel çapta yaygınlık kazanmıştır (Tortop vd., 2012: 338). 14. yüzyılda Fransa'da

yönetişim kavramı ilk kez kullanılmıştır (Eroğlu, 2013: 244). Yönetişim sözcüğünü Anne Mette Kjaer 14. yüzyılda governance şeklinde kullanıldığını söylemektedir (Gündoğan, 2013: 17). Yönetişim yine 17. yüzyılda Fransa'da hükümeti ve sivil toplumu anlaştırmaya yönelik yöntem olarak benimsenmiştir (Özmen, 2013: 277). Yönetişim bu dönemlerde yönetmek ve hükmetmek anlamlarında kullanılmıştır.

Yönetişim kelimesi bir yönetim politikasına vurgu yapmak amacı ile ilk defa Dünya Bankası aracılığıyla kullanılmıştır. 1989 senesinde Dünya Bankası Afrika hakkında hazırladığı "Sub-Saharan Africa: From Crisis to Sustainable Growth" başlıklı raporunda yönetişim kavramını iyi yönetişim şeklinde kullanmıştır (Leftwich, 1993: 610). Kavramdan sonra 1990'lı yıllarda Birleşmiş Milletler ve OECD kuruluşlarınca kabul edilmiş ve kullanılmıştır. Dünya Bankası 1992 yılında "Yönetişim ve Kalkınma" adlı rapor yayımlamıştır. Yayımlanan raporda yönetişim "bir ülkenin sosyal ve ekonomik kaynaklarını kalkınma amacı ile yönetme ve kullanma şekli" olarak anlatılmıştır. Dünya Bankası 1994'te yayımladığı raporda ise, yönetişimin üç farklı yönünün bulunduğunu ifade etmiştir. Bunlar; siyasi rejimin yapısı, bir ülkenin gelişmesinde ülke kaynağının idaresinde yetkinin ve gücün kullanım süreci ve hükümetlerin politika geliştirme fonksiyonlarını yürütme gücüdür (Sobacı, 2013: 225 ve Güzelsarı, 2003: 26). Birleşmiş Milletler 1997 yılında Kalkınma Programı kapsamında yönetişimi "bir ülkenin tüm kademelerdeki görevlerinin idaresinde siyasi, ekonomik, idari otoritenin kullanılması" olarak açıklamıştır (Turan, 2013: 71). Avrupa Birliği 2001 yılında hazırladığı Beyaz Kitap adlı raporunda yönetişime değinmiştir.

Yönetişim, olgu olarak İngiltere'de gelişim göstermiştir. Yönetişim başlangıçta İngiltere'de klasik Westminister modeline karşı çıkma biçiminde kendini göstermiştir. Westminister modelinde meclisin üstün olması, etkili kabine sistemi, seçimle elde edilen sorumluluk yapısı söz konusudur. Bu modeldeki belirleyici özellik bakanlığın yetksinde üniter devletin idaresidir. Yönetişim bu duruma karşı çıkarak mevcut problemlerin sebebi olarak geleneksel yapılanmayı görmüştür (Tortop vd., 2012: 339 ve Özer, 2006: 61).

2. Dünya Savaşı sonrasında bütün dünyada bölgesel entegrasyon ve küreselleşme gelişmeleri artmıştır. Bu olay ulusal ve uluslararası sistemleri etkileyerek ulusal egemenlik ilkesini yıkmaya başlamıştır. Bu olaylar 1970'li yıllarda hızlanmıştır. 1970'li yıllara kadar geleneksel kamu yönetimi anlayışı hakimiyetini korumuştur. Fakat 1970'li yıllar geleneksel

anlayışın büyük ölçüde eleştiriye uğradığı yıllar olmuştur. Bu zamanda yaşanan yönetsel, sosyal, ekonomik, siyasal gelişmeler; hiyerarşik, hantal, katı ve merkeziyetçi geleneksel kamu yönetimi yaklaşımının bundan sonra problemlere çare olmadığını ortaya koymuştur (Koçak ve Öztepe, 2012: 92). Meydana gelen bu olaylar, teşkilatların, ilişkilerin, süreçlerin ve farklı grupların tekrardan düzenlenmesini ve açıklanmasını gerekli kılmıştır (Kahraman vd., 2012: 112). Bu tür bir ortamda yönetişim eski anlamlarından farklı bir biçimde incelenerek tartışılmıştır.

Yönetişim fikri öncelikle kamu otoriteleriyle yakından bağlantılıdır. Sosyal meselelerle ilgilenmede ve bu meselelerin çözülmesinde yönetişim yöntemi devletlerin otoritesini ve bu otoritenin kullanım yöntemlerini eleştirmektedir. Bahsedilen eleştirilerden beslenen yönetişim yönteminin oluşmasında ve gelişiminde etkisi olan birçok durumdan birisi de refah devletinin karşılaştığı rasyonalite krizi, mali kriz, karmaşıklık krizi, düzenleme krizidir. Bu doğrultuda yönetişimin oluşum sebeplerini toplum ve devlet yönünden ayrı ayrı değerlendirmek mümkündür. Yönetişimin ortaya çıkmasının sebebi toplumun karmaşık bir durum alması sebebiyle yönetilememesidir (Demirci, 2013: 30 ve Bayramoğlu, 2018: 29).

Yönetişim, hükümet dışı örgütlerin rolü ve devletin gücünün sınırları hakkında yeni ve farklı bir yaklaşım tarzını ortaya koymaktadır. Uluslararası ticaretin artarak ilerlemesi ve genişlemesi, uluslararası kuruluşların global ekonomideki etkisinin büyümesi gibi olaylar yönetişimin artmasına neden olmuştur (Yüksel, 2000: 147). Sermayenin uluslararası bir anlam kazanması hükümetin yanında uluslararası, ulus üstü, ulus altı kuruluşların ortaya çıkması hükümetin de tekrardan yapılanmasına yol açmıştır. Ulus devletlerin sınırları zamanla belirsizleşmiş ve yönetim görevi gitgide zorlaşmıştır. Bu olay da yönetişim anlayışının artmasındaki diğer bir önemli nedendir (Okçu, 2012: 15). Bu dönemde meydana gelen gelişmeler ile ilgili olarak Daniel Bell, devlet hakkında şu ifadeyi kullanmıştır: “Devlet ufak sorunlar için oldukça büyük kalırken, büyük problemler sebebiyle ise fazlasıyla küçük kalmaya başlamıştır” (aktaran Yüksel, 2000: 147).

Yaşanan yenilikler ve dönüşümler, çeşitli aktörlerin yönetime katılımlarının gerçekleştirilmesini, sorumluluklarının ve yetkilerinin devredilmesini, katılımcılığın ve işbirliğinin olduğu ekip çalışmalarını, idari işlemlerin hafifletilmesini, sürecin

kolaylaştırılmasını, yapısal küçülmeyi, gerçekleşen teknolojik ilerlemelere uyum sağlanmasını gerektirmiştir (Kahraman vd., 2012: 112).

1980'li yıllarda yönetişimin kısmi olarak anlamı değişmiş belirli unsurları öne çıkararak kullanılmıştır. Kamu kesiminin yanı sıra uluslararası örgütleri, sivil toplumu, özel sektörü içine alacak şekilde kullanımı başlamıştır (Gündoğan, 2013: 17). 1980'li yıllarda Latin Amerika'da başlayan demokratikleşme hareketi bunun yanı sıra hareketin farklı bölgelere dağılımı yönetişimin yayılmasına neden olmuştur (Tortop vd., 2012: 339). Yönetişimin şekillenmesinde ve gelişmesinde uluslararası ve ulus üstü kuruluşlar etkili olmuştur (Zeren, 2013: 145).

Yukarıda bahsedildiği gibi, yönetişim liberal demokrasi, uluslararası sermaye, toplumsal yapılanma ifadelerinin etkisi altında gelişmiştir (Gündoğan, 2013: 18). Yeni sağ anlayışı ve neo-liberal politikalarla beraber büyüyen minimal devlet görüşü yanında sivilleşme, özelleştirme, yerelleşme çatışmaları yönetişimin kullanımını yaygınlaştırmıştır (Eroğlu, 2013: 18).

Yönetişim farklı disiplinlerce farklı biçimlerde kullanılan ve büyük olasılıkla kullanılmaya devam edebilecek bir kavram ve ilerlemeye ve yenilenmeye devam eden olgudur. Farklı formlarda ifade edilen ve kısmen köklü bir geçmişe sahip olan yönetişim değişik şekillerde kullanılmıştır.

2.5. Yönetişimin Temel Aktörleri

Yönetişim anlayışı içerisinde, kuruluşların karşılıklı dayanışma kapsamında ve birlikte faaliyette bulunmaları beklenmektedir. Dolayısıyla özerk ve bağımsız idari birimlerinin mevcudiyeti kabul edilerek yasallaşacak ve devlet dışında da sorun çözme potansiyeli olan aktörler yönetişim kapsamında sürece katılacaktır. Yönetişimin aktörlerinin karşılıklı etki ve etkileşimde bulunması tahmin edilmekte fakat bununla beraber birbirine zıt, farklı hedeflere ve çıkarlara sahip aktörlerin de bulunduğu kabul edilmektedir (Atmaca ve Karaçay, 2020: 262).

2.5.1. Devlet

Devletin yürütme organı olmasından dolayı bazı yetkileri ve gücü içerisinde taşımakla beraber kanun çıkarma yetkisiyle vatandaşlarla arasında hiyerarşik bir yapı bulunmaktadır. Aynı zamanda devletler topluma yön verme ve toplumu geliştirme, sorumluluğu taşımaktadırlar. Devlet; sivil toplum kuruluşları, özel sektör, vatandaş arasındaki gücün eşit olarak paylaşımını sağlamaktadır (Bayramoğlu, 2002: 88). "Kürek çekmek yerine dümen tutmak" yanında devletin ticari sektör ile gönüllü kuruluşlara verdiği yetki paylaşımı denetim altında tutulmakta bununla beraber âdem-i merkeziyetçi yönetim anlayışıyla ortaya çıkabilecek problemlerin hızlı ve yerinde çözülmesi sağlanmaktadır (Bayramoğlu, 2018).

Paydaşların katılımı sağlanarak, devletin denetleyen, yol gösteren, koordine eden görevini sürdürmesi önemlidir. Artık devlet yöneten konumunda olmaktan ziyade yol gösteren konuma geçerek sivil paydaşları yönlendiren bir yaklaşımı benimsemiştir (Güzelsarı, 2003: 26). Aynı zamanda devlet, yönetimde güçlü ve en etkili aktör olarak yer alır. Devlet yönetişimle beraber; sivil toplumun, özel sektörün, vatandaşın istekleri yönünde koşulların oluşturulmasını sağlamakla sorumludur. Bununla beraber toplumdaki vatandaşların yetkilendirilmesi, faaliyetlerinin genişletilmesi ve güçlendirilmesi önem verilen konular arasında bulunmaktadır.

Merkezi yönetim, yerel yönetim, STK'lar arasındaki dayanışma yönetişim için önemlidir (Aktel, 2003: 78). Devletin katılımı artırmasıyla beraber diğer paydaşlara uygun şartların oluşumunu sağlayarak katalizör işlevi görür. Fakat katılıma önem verilmesi ve karar süreçlerine eşit katılım ilkesi piyasalarda olumsuz sonuçlara yol açarak kamunun gücünün zayıflamasına yol açmıştır. Tüm bu olanlara karşın devletin, yasama yetkisini elinde bulundurması sebebiyle diğer aktörler içerisinde liderliğini devam ettirmektedir (Hirst ve Thompson, 2007/1996: 225).

2.5.2. Yerel Yönetimler

Yerel kalkınma, bu kalkınmayı temin edecek araçlar ile ilgili klasik kalkınma ve yönetişim politikalarıyla modern uygulamalar arasında değişiklikler bulunmaktadır. Klasik politikalar özellikle bölgenin kapasitesine uygun yatırımları çekebilmeyi bu doğrultuda bölgede istihdam sağlamaya odaklanarak, rekabeti esas almaktadır. Yönetim politikaları ve yeni kalkınma ise işbirliğini, yerel girişimciliği ve kümelenmeyi temel almaktadır. Bu yöntem farklılığı, yönetişimin yalnızca faaliyetleri değil kavramları da etkilediğini ortaya koymaktadır. Bölgesel kalkınmanın yönetişim anlayışı çerçevesinde temel amacı, bölgedeki halkın yaşam kalitesinin artırılması olup, bölgeler arasındaki değişikliklerin giderilmesi talep edilmektedir (Özhan ve Keser, 2021: 21-22).

Yönetişim ilkelerine uygun, yerel idareler yöre halkının refah seviyesinin artırılmasında ve gelişiminde temel görevi üstlenen aracı birimlerdir ve ayrıca sivil toplum ile oluşturulacak işbirlikleriyle birlikte hareket ederek yönetimin beraber yürütülmesine de aracılık yapabilmektedirler. Fakat bu sürecin avantajı olduğu kadar dezavantajı da bulunur. Örneğin, yerel yönetimlerin temsil ettiği siyasi düşüncenin varlığının sivil yoplum ile işbirliği kurarken soruna neden olması dezavantaj meydana getirirken, katılımcıların yetersizlik halinde birbirlerine destek olarak arka çıkmaları ise avantaj olarak kabul edilmektedir (Gönüllü, 2020: 53-54).

Son otuz yıldır, yerel idarelerin dünya genelinde değişim ve dönüşm aşamasında bulunduğu görülmektedir. Fonksiyonları ve karar aşamalarının doğası açısından meydana gelen bu farklılıklar, günümüzde "yerel yönetişim" kavramı çatısında gündeme gelerek görüşülmektedir. Dönüşümün başka bir anlatımı; "yerel yönetimden yerel yönetişime geçme"dir ayrıca görüş açısına bağlı olarak başlıca düşünce yapısı değişimin gerçekleştiği ifade edilebilir. Bu yüzden idari yapılardan ve prosedürlere ve uygulamalara bütün yöntemler açıklanmaktadır. Bunun yanı sıra, yerel yönetimden yerel yönetişime geçerken, 1970'li yıllarda meydana gelen küresel mali krizin idari ve siyasi etkileri de tesir etmiştir (Bıçkı ve Sobacı, 2011: 219).

Yönetişimin katılıma açık ve çok paydaşlı yapısı, merkezi yönetim ile yerel yönetimi karşılıklı bir etkileşimde bulunmalarını sağlarken, yerel yönetimin verdiği kamu hizmetinin

sunulması konusunda önemli bir etkiye sahiptir. Dolayısıyla yönetişim yaklaşımı geleneksel merkezi yönetim anlayışı yerine yerel yönetimi benimseyerek, hizmet sağlanmasında yararlanılan kaynaklar ile beraber otorite zamanla devredilmiştir. Bu olay hizmetin sunulmasında geçmişe kıyasla aktif ve katılımcı yerel yönetim anlayışı sağlamış, yerel yönetişime geçişi ve yerel yönetimlerin gelişimini çabuklaştırmıştır (Uysal ve Atmaca, 2018: 412).

Günümüzde demokrasinin fonksiyonelliği yönünden merkezi idarelerin diğer aktörler ile katılımcı bir yönetim yaklaşımı kapsamında ortaklık yapması, yetkiyi ve yükümlülüğü paylaşması gereklidir. Demokrasi ve katılım hedefleri yönünde yönetişim, bu gayretin somut bir ifadesi olarak kabul edilmiştir. Bu yönden düşünüldüğünde yerel yönetimlerin yerel yönetişim biçimindeki dönüşümü, katılımcı demokrasinin oluşumu yönünden önem arz eder (Demir, 2019: 195).

Elektronik devlet hizmeti, dahilinde sağlanan elektronik belediye hizmeti, vatandaşa hızlı ve kaliteli hizmet sağlamanın dışında, şeffaf bir idarenin, vatandaşın katılımını mümkün kılan karar aşamalarının ve hesap verebilirliğin zemini olarak çalışmaktadır. Pek çok yerel yönetim bundan böyle vatandaşlarıyla dijital iletişim sağlamakta, dijital iletişim ağlarından yararlanılarak etkili bir iletişimin gerçekleştirilmesini temin etmektedir (Bütün, 2016: 2).

2.5.3. Sivil Toplum Kuruluşları (STK)

Sivil toplum; insan hakları ve özgürlük haklarının savunulduğu gönüllülüğe dayalı, halkın devletten daha öncelikli olmasıyla hükümet politikalarına yön verip, denetim yapabildiği, vatandaşlık bilinci ile hareket eden kalkınma seviyesi şeklinde ifade edilmektedir (Arslan, 2001: 9). Üstelik devlet müdahalesi olmadan kurulan sivil toplum, halkın kendi yolunu çizecek biçimde faaliyetlerde yer almasıdır. Bundan dolayı, toplumda var olan ihtiyaçlar sebebiyle devletin etkisinden uzaklaşarak yasalara uygun hareket eden kuruluşlardır (Özer, 2008: 90).

Keane (1993: 8), sivil toplum kavramını bugüne dek dört değişik aşamadan geçmiş olduğunu ifade etmektedir. İlk aşama devletin öne çıktığı, devletin gücünün bulunduğu bir yerde sivil toplumun gelişimini ortaya koymaktadır. İkinci aşamada, bağımsız toplulukların

devlete karşı kendilerini korumalarının yasal olduğu belirtilmektedir. Üçüncü aşamada, sivil toplumla devlet ayrılığındaki devlete karşı tutum, zayıflatılmıştır. Dördüncü aşama, sivil toplumun hükümete karşı sınırlandırıldığı düşüncesi dikkat çekerek, hükümetten bağımsız olarak sivil toplumun korunmasının önemi vurgulanmıştır (Önal, 2000: 7).

İnsanlar tek başına talepleriyle fark edemeyecekleri için sivil toplum kuruluşları aracılığıyla diledikleri kuruluşa iletebilmektedirler. Bu kapsamda mensubu oldukları kurumda, edinilen duyguyu ve düşünceyi karşılaştırmak amacıyla normlarının doğruluğunu belirleyebilmektedirler. Ayrıca insanlar sivil toplum kuruluşlarının ortaya koydukları canlı ve yenilikçi bir ortamda problemlerini çözmekte ve sosyal meselelere odaklanarak kendilerini teşvik edebilmektedir.

Yönetişim, eşzamanlı pek çok iletişimin olduğu, farklı işbirliği ve çıkarı içine alan özelliğiyle sivil toplum kuruluşlarını da içerisine almaktadır. Bu andan itibaren halka rehberlik görevini sivil toplum kuruluşları yapmaya başlamıştır. Karmaşık yönetişim sistemi içerisinde yönlendirme görevinde kontrolü ele geçiren sivil toplum kuruluşları, diğer aktörlerle karşılıklı etkileşim içinde olarak aktif görev aldıkları ifade edilmektedir. Özetle yönetişim, yol gösteren özelliğiyle göz önünde bulunmaktadır (Tekeli, 2003: 621-631).

2.5.4. Özel Sektör

Kamu yönetiminin içinde bulunan özel sektör ile sivil toplum örgütlerinin kompleks yönetim yapısında karşılaşması ile beraber bu aktörlerin birbirleriyle olan etkileşimleri sonucunda yönetişim anlayışı belirginleşmektedir. Yerel yönetim ve merkezi yönetim kurumlarının hayatlarını devam ettirdikleri kamu alanında STK'lar, özel sektör, sosyal yardım kuruluşları yönetişim adıyla sistemin içerisinde yer almaktadır (Eryılmaz, 1999: 28).

Faaliyet planının hazırlanması, yürütme ve politika üretilmesi gibi nitelikler özel sektör-kamu arasında yer alan iletişimi artırmayı amaçlayan faaliyetler yönetişim yapısı içinde bulunmaktadır (Sobacı, 2007: 226). Katılımcılık anlayışıyla beraber farklı bir görünüm kazanan yönetişim, sistem içinde bulunan bütün paydaşların bizzat katılımlarıyla yeni bir anlam kazanmıştır. Demokratikleşme yönünden olumlu etkisi olan yönetişim, çalışanlar ve yönetici arasında da yönetim yaklaşımı şekillendirmiştir. Temel maksat bütün

katılımcıların özgürce sistemin içerisinde yer aldıklarında sınırlayıcı bir yapıya neden olmaktadır ancak buradaki yapı yeni yeteneklerin görüldüğü ve geliştiği sistem olarak görevini devam ettirmektedir (Bozkurt ve Ergün, 1998: 274). Bundan dolayı özel sektörün katkı sağlaması önemlidir.

2.5.5. Vatandaş

Yönetişim anlayışının gelişiminde devlet, özel sektör, STK'ların sorumluluklarının yanında bireylerin de sorumlulukları vardır. Yönetişim, yönetimin etkilediği paydaşlar ile beraber yönetim süreçlerinin gerçekleştirildiği katılımcılığı esas alan yönetim biçimidir. Yönetişim, vatandaşın sadece yönetilen olarak algılandığı düşünceden, vatandaşı yönetsel ve siyasal yönden görev ve sorumluluklar taşıyan bir düşünceye geçişi anlatmaktadır (Güven ve Alan, 2018: 841).

Yönetişim anlayışında vatandaş sadece yönetilen değil bununla beraber paydaş olarak başlıca karar verici statü de bulunmaktadır. Yönetişim anlayışında vatandaşlık anlayışı farklılaşmakta görev ve sorumluluklar taşıyan etkin vatandaşlık kavramı öne çıkmaktadır. Bundan dolayı yeni bir vatandaşlık anlayışı gelişmekteyken bu vatandaşlık anlayışıyla hedeflenen katılımcı demokrasinin gelişimidir. Katılımcı demokrasi düşüncesi vatandaşlara hayatlarını başarma ve hayatlarına anlam, değer katma olanağı sağlamaktadır (Tekeli, 2004: 6-11).

İyi yönetişimin başlıca ilkelerinden birisi katılımdır. Katılımcılık ilkesi, vatandaşın kendi yaşamına etkisi olan meselelerde katkılarının dikkate alınmasını öngören ilkelerden biridir. Katılımcılık ilkesinin dayandığı başlıca görüş, yönetimin faaliyetlerinden ve politikalarından etkilenecek insanların, sürece kendi branşlarında katılarak daha etkili, üretken ve kalıcı sonuçları ortaya çıkararak katkı vermelerinin sağlanmasıdır. Avrupa'nın pek çok ülkesinde, vatandaşlarla devlet arasında farkın giderilmesinde katılımcılık ilkesinden faydalanılmaktadır. Vatandaşların sürece katılımlarıyla toplumsal etkinliklerin geçerliliğinin sağlanması, demokrasinin güçlendirilmesi, daha etkili, üretken bir siyaset uygulama aşamasının gerçekleştirilmesi planlanmaktadır (Ruige, 2014: 19).

Vatandaşların kamu kararlarına katılmasında aktif rol alması oluşturulacak uygulamaların ve politikaların demokrasinin geliştirilmesi ve başarı düzeyini artırması yönünden önemli bir rol oynamaktadır. Vatandaşların yerel ve merkezi karar mekanizmalarına katılımları desteklenmeli ve katılım aşamasını kolaylaştıran yapılar ve sistemler kurulmalıdır (Acar, 2017: 58).

2.6. Türkiye'de Yönetişim Uygulamaları

Yönetişim yaklaşımı kendi kurallarını taşımak şartıyla her ülkenin idari yapısı yönetişimi kendi yapısında özümseyerek gerçekleştirebilmektedir. Yönetişim yaklaşımının Türkiye'deki yöntemleri de bu hususta göz önünde bulundurulması gereken bir meseledir. Güler (2013: 319) bu yöntemleri şu şekilde belirtmiştir:

- Karar alma aşamasında "regülasyon etki analizi" (devlet yapısında siyasi ve idari karar alma süreçlerini uluslararası normlara bağlayan yeni bir yönetim) idareye geçiş,
- Planlama yaparken, ulusal kalkınma planlaması yerine stratejik planlama yapma,
- Teşkilatlanmada merkezi yönetim ilkesi yerine yerel yönetim ilkesi,
- Personel idaresinde mesleki ilerleme sistemi yerine kadro norm sistemi,
- Yönetici olarak yönetim yükümlülüğü yerine bilgi toplama, davranış kuralları, hesap verebilirlik,
- Hizmet sunmada doğrudan sunma, ödünç verme yerine açık artırma- ayrıcalık, kamu- özel iş birliği uygulaması,
- Denetimde hukuki-kanuni-iç denetleme yerine finansal denetleme, etkinlik denetimi yerine bağımsız denetim,
- Bütçe hazırlamada plan bazlı bütçeleme modeli yerine performansa dayalı bütçeleme modeline geçiş.

Yönetişimin yönetim süreçleri ve örgütlenme kuralları üzerindeki değişikliklerle beraber kuruluş yapısında da bir dizi değişiklik meydana getirmiştir. Bu değişiklikler de; merkezi üst düzey yapı oluşturma, yerel ajanslaşma, yerel düzeyde YG21 çalışmaları ve konsey oluşturma, devlet yönetimi kapsamında vakıf oluşturma ve dernek kurmadır (Güler, 2013: 323).

Yönetişim anlayışının Türkiye'de diğer bir örneği ise "proje tabanlı demokrasi"dir. Proje tabanlı demokrasinin hedefi kentlilere, büyük ölçekli projelerle ilgili bilgilendirme yapmak, kentlilerin dikkatini çekmek ve faaliyet safhasında etkin bir şekilde katılmalarının sağlanmasıdır. Bunun bir örneği ise Ankara'da bulunan Hacı Bayram Camii ile Dikmen Vadisi projesidir (Göymen, 2000: 10).

Yönetişim anlayışının Türkiye'de öne çıkması ve uygulamalarda yer bulması AB ile temaslar ve üyelik süreciyle doğrudan bağlantılıdır. Yönetişimle ilgili sayısız girişimi Avrupa Birliği üyelik süreci üzerinde etkisi vardır. Avrupa Birliği'nin politika kararlarının yerel ve bölgesel idarelere ve katılımcılığa verilen değer göz önüne alındığında Türkiye'nin anlaşma görüşmelerinde yönetişim ilkeleri ve süreçlerini uygulaması üye olmak amacıyla yeterli kabul edilmiştir (Gündoğan, 2007: 175).

2.7. Kent Konseylerinin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Kent Konseylerinin tarihsel kökeni oldukça yenidir, 1990'larda dünya genelinde ve Türkiye'de yaşanan bazı uygulamaların ışığında ortaya çıktıkları ifade edilebilir. Kent Konseyleri 1992 yılında Rio Yeryüzü Zirvesi'nde onaylanan Gündem 21 adı verilen 21. yy'da çevre ve kalkınma ile ilgili sorunlara çözüm üretebilmek ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmak üzere hazırlanan eylem planını uygulamak amacıyla ele alınmıştır. YG 21 yerel ölçekte sürdürülebilir kalkınma amacına ulaşmanın yanı sıra Gündem 21'in hedeflerini gerçekleştirmeyi kendisine görev olarak kabul etmektedir. YG 21 planı Türkiye'de 1996 yılında İstanbul'da gerçekleştirilen Habitat II Kent Zirvesi sonrasında önem kazanmıştır (Karanuh, 2018: 10-11). YG 21, Gündem 21 adlı eylem planının 28. bölümüne göre, yerel yönetimlerin önderliğinde, sivil toplumun ve ilgili tarafların toplanarak problemlerini ve bu problemler doğrultusunda çözüm önerileri ile beraber önceliklerinin belirlenebilmesi için hazırlanan bir plandır (Zeren, 2017: 9'dan aktaran Karanuh, 2018: 11). Bu doğrultuda YG 21 uygulamasının hayata geçirilmesi 1997 yılının sonlarında "Türkiye'de YG 21'in teşvik edilmesi ve iyileştirilmesi projesi temel alınarak oluşturulmuştur. Projedeki öncelikli amaç YG 21 kavramı ile bu kavramın yerel yönetişim mekanizmasının etkileri ve sonuçların tanıtımı amacıyla konuların ele alınmasıdır (Emrealp, 2005: 30). Bu nedenle Kent Konseylerinin temeli ve başlangıç yeri YG 21 kabul edilmiştir. Bu bakımdan Türkiye'de bulunan Kent Konseylerinin gündemde yer alması 1990'larda Kent konseylerine benzer bazı

yapıların ortaya çıkmasıyla gerçekleşmiştir. Bu yapıların hedefi vatandaşların yönetim sürecine katılımını gerçekleştirmek ve daha rahat bilgi paylaşımı yoluyla kent için ortak bir anlayış oluşturmaktır (Tekin, 2019: 62).

Birleşmiş Milletler Rio Konferansı'nda oluşturulan Gündem 21 metninin 28. Bölüm başlığında belirtilen ilk amaç "dünya genelindeki birçok yerel yönetimin 1996 yılına kadar halkıyla bir istişare süreci başlatmalı ve toplum adına "yerel bir Gündem 21" hakkında anlaşma sağlanmalıdır" şeklinde ifade edilir. Diğer taraftan etkinlikler bölümündeyse, "bütün yerel yönetimler, halkıyla, yerel kurumlarla, özel sektör ile iletişime geçmelidir ve "yerel bir Gündem 21" benimsemesi gerektiği" söylenmektedir (Agenda 21.Chapter 28.2-3: 285). YG 21 programının asıl amacı; insanların temel gereksinimlerini karşılamak, ekolojik dengeyi sağlamak, gelecek kuşakların haklarını koruma altına alarak bu alanda faaliyetler yürütmek, çevresel ve ekolojik dengenin kurulmasında aracılık görevini üstlenmek olarak kararlaştırılmıştır. 1992 yılı sonrasında çok sayıda ülke Yerel Gündem 21 programının sağladığı değişiklikler ve bu değişikliklere dayanarak belirli kuralları uygulamaya koymuştur. Bu programların Türkiye'de uygulanmaya başlanması 1996'da İstanbul'da gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Habitat II İnsan Yerleşimleri Konferansıyla gerçekleşmiştir. Bu konferansın ardından yerel idarelerde Yerel Gündem 21 programının getirdiği katılımcı yaklaşım benimsenmiş ve kent sakinlerinin kentini sahiplendiği gözlemlenmiştir (Aksu, 2018: 26). Kent sakinlerini buluşturan bir yapı olarak bu örgütler YG 21 adıyla ilk kez 1996 yılı itibariyle Türkiye'nin farklı kentlerinde faaliyete geçmiştir. Bu kentler içerisinde Bursa, İzmir, Adapazarı, Adana, Trabzon, Kars, Tekirdağ, Van, Eskişehir, Edirne, Afyonkarahisar, Antalya, Diyarbakır, Manisa yer almaktadır. Günümüz itibariyle "YG 21 kavramı yerini "Kent Konseyi" kavramına bırakmış bunun sonucu olarak çok sayıda belediyede kent konseyi hayata geçirilmiştir (Çetinkaya ve Korlu, 2012: 100-101). Diğer taraftan bu yapılara farklı belediyelerde çeşitli adlandırmalar yapıldığı gözlemlenmektedir, örnek olarak, İzmir'in Urla ilçesinde Kent Senatosu, Milas'taki Kent Kurultayı, Aliağa'daki Kent Parlamentosu ve Karşıyaka, Bursa, Muğla, Antalya ve İzmit'te Kent Meclisi şeklinde isimlendirilmektedir. Bu yapılar kentler arasında değişiklik arz etse de tümünün ortak gayesi kent sakinlerinin katılımlarıyla ortak bir düşünce yapısı yaratmaktır (Görmez ve Altınışık, 2011: 40).

Kent Konseyleri, 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamında ilk defa yasal bir statü elde etmiştir. Herkesin bildiği üzere bu kanun 1990'larda yerelleşmenin önem kazanması ve 2003 sonrası mevcut yönetimin Avrupa Birliği'ne katılım girişimlerine dayanarak Avrupa Birliği'ne uyum çerçevesinde 2005'te yasalaşmış ve uygulamaya konulmuştur. Bu nedenle Kent Konseyleri 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. Maddesi çerçevesinde belirlenmiştir. Bu doğrultuda; *"Kent Konseyi, kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan Kent Konseylerinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar"* ibaresi bulunmaktadır (5393 sayılı Belediye Kanunu/md.76, 23.04.2024).

Yerel yönetimlere yönelik oluşturulan yeni düzenlemeler özenle gözden geçirildiğinde, "yönetime katılımın" kayda değer bir kavram olarak değerlendirildiği ifade edilebilir. Bu bağlamda 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda belediyenin sunduğu hizmetlere gönüllü olarak katılma fırsatı açıklandığı gibi ihtisas komisyonları ve Kent Konseyleri niteliğindeki katılım araçlarının ve uygulamalarının hayata geçirilmesine dair farklı hükümlere de yer verilmektedir (Demir ve Yavaş, 2015: 51). Dolayısıyla Belediye Kanunu'nun 77. Maddesinde belediyenin sunduğu hizmetlere gönüllü katılım şu şekilde düzenlenmiştir: "Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik, kültür hizmetleri ile dezavantajlı gruplara yönelik hizmetlerin sunulmasında şehirde dayanışmayı ve katılımcılığı teşvik etmek, hizmetlerin etkinliğini, tasarrufunu, verimliliğini geliştirmek için gönüllülerin katılımını teşvik eden programları yürütür". Aynı şekilde Belediye Kanunu'nun 24. maddesinde meclis üyeleri içerisinden en az üç, en fazla beş kişiden ihtisas komisyonlarının kurulabileceği belirtilmektedir. Kurulmuş olan komisyon oturumlarına "Mahalle muhtarları ile il içindeki kamu kurumlarının amirleriyle ilde bulunan meslek örgütleri, yükseköğretim kurumları, sendika örgütleri, güncel konulara ilişkin STK temsilcileri, oy kullanma hakkı olmadan yetkileri dahilindeki meselelerin ele alındığı ihtisas komisyonları oturumlarına katılım sağlayabilir ve düşüncelerini ifade edebilir tarzındaki düzenlemeyle halkın temsil edilmesi ve vatandaşların düşüncelerinin aktarılması

yönünden en küçük idari yapı olan mahalle muhtarları ile STK'ların katılımları dikkate alınmıştır. Ayrıca 41. madde uyarınca stratejik planının hazırlanmasında da var ise yükseköğretim kurumları ve meslek örgütleriyle kamu ile ilgili STK'ların görüşlerinin dikkate alınarak düzenlenmesi ve belediye meclisince onaylandıktan sonra uygulamaya konulmasından bahsedilmektedir (5393 sayılı Belediye Kanunu /md.77,24 ve 41, 23.04.2024; Çetinkaya ve Korlu, 2012: 100).

2.7.1. Kent Konseyleri

Kent Konseyleri, yerel yönetimler ile beraber halkın demokratikleşme sürecine katkıda bulunan başlıca katılım yöntemlerinden bir tanesidir. Kentteki bütün aktörleri bir araya getiren Kent Konseyleri, kentin tamamını içine alan ortak bir düşünce geliştirilmesini hedefleyen, kentini sahiplenme, etkin katılım, çözüm sürecinde iş birliği kapsamında, kentlerin sürdürülebilir bir geleceğe ulaşmasını sağlayan bir iş birliği modeli ve yönetişim sistemi olarak görülmektedir (Bulut, 2013: 85). Bununla birlikte kent konseyleri, STK'ların, kamu ve özel sektör kesimindeki temsilcilerin beraber temsil edildiği ve çeşitli paydaşlar arasında ortaklaşa bir çalışmanın gerçekleştirilebildiği kuruluşlar olarak da ifade edilmektedir (Hatam, 2012: 42). Diğer bir ifadeyle Kent Konseyleri, herkesin düşüncelerini ifade etme imkanına sahip olabileceği bir ortam olarak da tanımlanmakta, başlıca görevi kentteki bütün paydaşları toplayarak, kent genelinde bir ortam tesis etmek ve kentin gelişim hedeflerinin ve problemlerinin belirlendiği ve görüşüldüğü demokratik yapılar oluşturmaktır (Emrealp, 2005: 65).

Türkiye'de kamu alanında yönetim süreçlerine katılım sisteminin temel unsurunu teşkil eden Kent Konseylerinin bulunması vatandaşların yönetimde aktif bir rol oynayabilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Yerel yönetimlerle beraber toplum adına alınan kararlarda etkin olmasını ve demokratikleşme sürecine katkıda bulunan başlıca temsil ve katılım mekanizmalarından bir tanesi olan Kent Konseyleri öncelikle yerel yönetimler ve temsilcilerle birlikte kent sakinlerinin tamamının ve diğer paydaşların katıldığı bir oluşumdur (Doğan ve Kalkışım, 2015: 112).

Günümüzdeki Kent Konseylerinin yapısının temelleri 1992'de düzenlenen "Yeryüzü Zirvesi'nin" ardından 1996 yılında hayata geçirilen YG 21 programı ile oluşturulmuştur. YG

21 programı 1996'dan bu yana 60'tan fazla şehirde hayata geçirilmiş, 2011'de sona erme sürecine girmiştir. Kent Konseyleri Yerel Gündem 21 stratejisinin bir uygulama örneği olarak görülmektedir. Bu programın başlıca ilkelerinden biri, yerel düzeyde kentteki örgütlü ve örgütsüz kesimleri "katılımcı" bir modelle Yerel Gündem 21 sürecindeki katılım, araştırma ve proje ekipleri seviyesinde gerçekleştirilmeye, aslında devam ettirilmeye gayret edilmektedir (Batal vd., 2015: 34). Aynı program içerisinde yerel demokrasinin geliştirilmesi ve vatandaşların karar verme süreçlerine katılımının sağlanması konusunda kentlerin bilgi ve tecrübelerinin kurumsallaştırılması ve sürdürülebilirliğin sağlanması yönünde Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün faaliyetleri ve YG 21 kentlerinin katkılarıyla Kent Konseyleri 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesi çerçevesinde düzenlenmiştir. Bu madde uyarınca *"Vatandaşların yönetim süreçlerine katılımını teşvik eden sistemleri oluşturan, vatandaşların kendi sorunlarını sahiplenmesini destekleyen, temsil ve katılımı vurgulayan ve toplumun her kademesini bu oluşuma dahil etmeyi amaçlayan"* kuruluşlar olarak ifade edilen kent konseyleri, katılımın etkin bir şekilde uygulandığı, demokrasinin yeniden yapılandırılmış yerel merkezleri şeklinde tanımlanabilmektedir (Doğan ve Kalkışım, 2015: 112).

Kent Konseylerinin görevleriyle ilgili maddeler, bu katılımcı sistemin kuruluş amaçları, hedefleri, işlevleri doğrultusunda, yönetmelikte kapsamlı bir şekilde belirtilmiştir. Her bir Kent Konseyi farklı bir öneme ve önceliğe sahip olan görevleri, Kent Konseyinin çalışma ilkelerine uygun olarak düzenlenmiştir (Emrealp, 2010: 23).

Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 6. maddesine göre Kent Konseylerinin görevleri aşağıdaki şekilde belirtilmiştir (md. 6):

- Yerel ölçekte demokratik katılımı artırmak, hemşehrilik hukukunu ve ortak yaşam bilincini geliştirmek, çok paydaşlı ve çok aktörlü yönetişim anlayışını benimsemek,
- Sürdürülebilir kalkınma sorunlarının çözümüne yönelik uzun dönemli plan hazırlamak ve uygulamak,
- Kentle ilgili ana stratejiler belirlenmesi, uygulanması ve izlenmesi süreçlerinde tüm kenti içine alan ortak bir akıl oluşturmak,

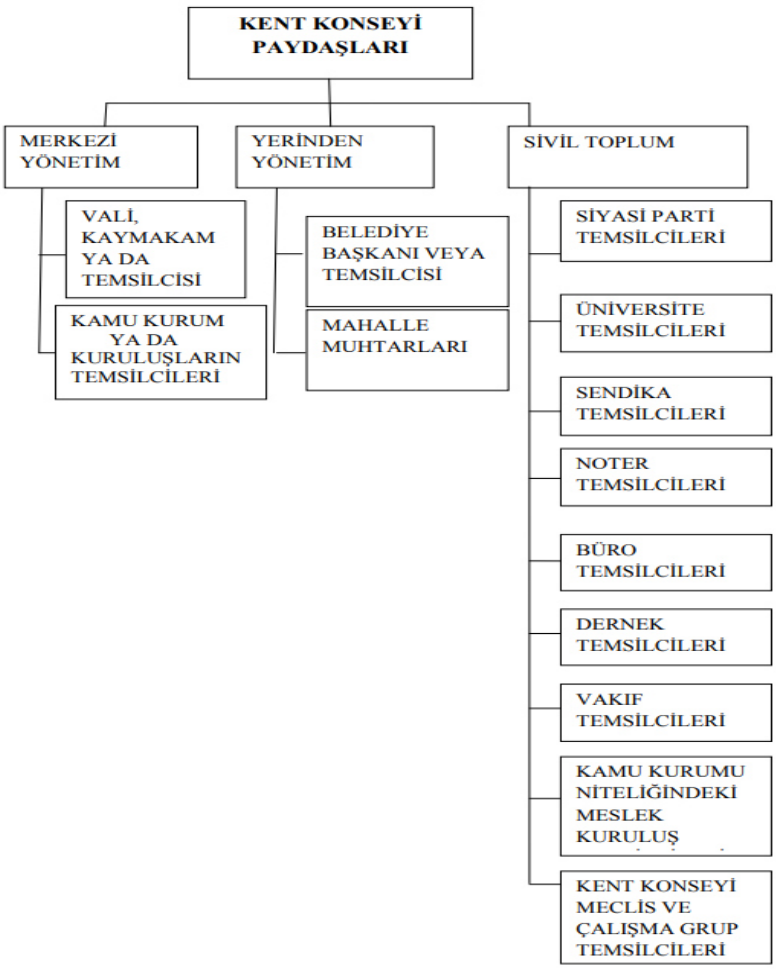
- Yerellik ilkesi kapsamında katılımcılık, demokrasi ve uzlaşı kültürünü geliştirmek, kentin kimliği hakkında tarihi, kültürel, vb. değerleri korumak ve geliştirmek,
- Kentsel kaynakların etkin, verimli ve adil kullanımına katkı sağlamak,
- Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı olarak kentin yaşam kalitesini artıran, çevreye duyarlı ve yoksulluğu azaltıcı programlara destek vermek,
- Sivil toplumun gelişmesini ve kurumsallaşmasını desteklemek,
- Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini artırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- Kent yönetiminde şeffaflık, katılım, hesap verebilirlik ve öngörülebilirlik ilkelerini uygulamak,
- Kent Konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesinin sağlanmasıdır.

Literatürde Kent Konseyleri, katılımcılığı ve demokratikleşmeyi güçlendiren mekanizmalar olarak tanımlanmakta ve normatif bir söylemle ideal yapılar şeklinde sunulmaktadır. Ancak uygulamada bu yapıların ne ölçüde işlevsel olduğu ve halkın karar alma süreçlerine etkili biçimde katılıp katılmadığı yeterince sorgulanmamaktadır. Yönetmelikte görev ve işlevler açıkça belirtilmiş olsa da bu işlevlerin sahada ne düzeyde yerine getirildiği, belediyelerle kurulan ilişkilerde kararların nasıl değerlendirildiği ve halkın bu süreçlere ne ölçüde dahil olduğu belirsizliğini korumaktadır. Bu bağlamda çalışma yalnızca Kent Konseylerinin tanımlarını ve görev alanlarını aktarmayı değil, aynı zamanda bu yapıların yerel yönetime katkı düzeylerini ve katılımın niteliğini sahadan elde edilen veriler ışığında eleştirel biçimde incelemeyi amaçlamaktadır.

2.7.2. Kent Konseylerinin Oluşumu

Kent Konseyi Yönetmeliğinde belirtilen ilkeler doğrultusunda, Kent Konseyleri belediye teşkilatının olduğu bölgelerde yerel yönetim seçim sonuçlarını takip eden 3 aylık süre zarfında, merkezi yönetim, yerel yönetim, meslek örgütleri ve STK'ları bir araya getirmek amacıyla aşağıda ifade edilen kişi, kurum ve kuruluşların temsilcilerinden oluşmaktadır (md. 5, md. 8):

- Mahallin en üst düzey idare amiri veya onun temsilcisi,
- Belediye başkanı veya temsilcisi,
- Sayıları 10'u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarından temsilci,
- Mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde tüm mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan ve toplam muhtar sayısının %30'unu geçmemek üzere ve %20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilciler,
- Belde içerisinde örgütlenmiş siyasi partilerin temsilcileri,
- Üniversitelerden en fazla iki olmak üzere en az bir temsilci, eğer birden fazla üniversite var ise, her üniversiteden birer temsilci,
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sendikalar, noterler, barolar ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri,
- Kent Konseyince oluşturulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi,

Şekil 3. Kent konseyleri paydaşları

(Kurt, 2012: 48)

Şekilde gösterildiği gibi Kent Konseylerinin oluşturulmasında kentin tüm kademelerinde hizmet veren merkezi yönetimin yerel idare temsilcileri, yerel idare organlarının temsilcileri, üniversite temsilcileri gibi farklı paydaşlar yer almaktadır. Bu durum çok paydaşlı bir yapının işleyişine olanak sağlayarak, katılımcı demokrasinin uygulanmasını sağlayacaktır.

2.7.3. Kent Konseylerinin Yapısı ve İşleyişi

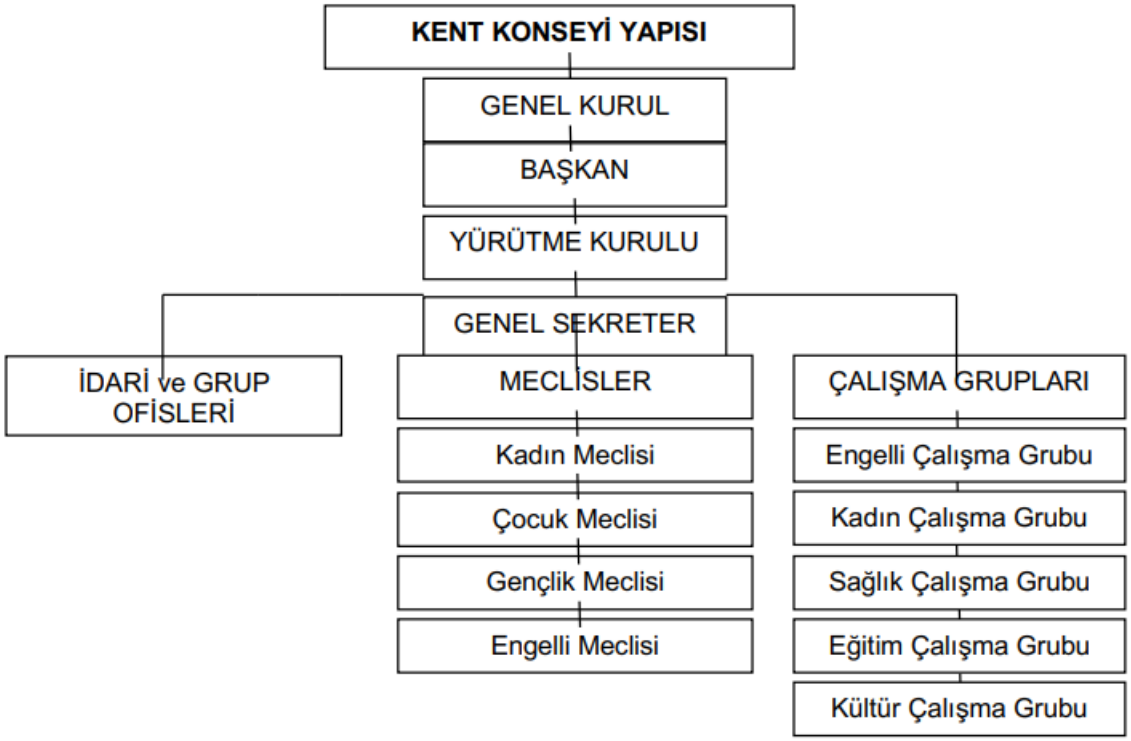
5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesine göre Kent Konseyleri, kent yaşamında; kent vizyonunu ve hemşehrilik bilincini geliştirmeyi, kentin haklarını ve hukukunu korumayı amaçlar. Kent Konseyi Yönetmeliği uyarınca YG 21 kapsamında eskiden kent meclisi, kent kurultayı, kent parlamentosu gibi isimler ile adlandırılan

kuruluşlar Kent Konseyi adını alarak nihai şeklini kazanmıştır (Kara ve Şimşek, 2016: 253-255).

Her kentin kendine özgü şartları, değerleri ve öncelikleri gözetilerek yerel faaliyet planı ve uygulaması gerçekleştirilmiş ve bu kapsamda kentler için ortak kullanım alanı sunan yerel toplulukları bir araya getiren kent konseyleri ağı kurulmuştur (Uslu, 2017: 107). Yönetişimle birlikte alt birimlerdeki idarenin daha kolay hale geleceği kanaatine varılmış ve yaşlı, engelli, genç, çocuk vb. gruplara yönelik meclisler kurarak sorunlar karşısında kolektif çözümlere ek olarak merkezi yönetimin çalışmalarında halkın onayının ve desteğinin alınması planlanmıştır (Çetinkaya ve Korlu, 2012: 97-98).

Kent Konseyi Yönetmeliği gereğince kent konseyleri "kenti sahiplenme, etkin katılım ve çözüm ortaklığı ilkeleriyle birlikte, kentlerin gelecekte yaşanabilir hale gelmesine katkı sağlamak, katılımı ve ortak akla dayalı anlaşmayı temel almak" gibi farklı iş prensiplerini kabul etmiştir. Bu nedenle Kent Konseyleri, bölge halkının yaşadığı sorunları çözebileceği, yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen faaliyetleri kontrol edebileceği karar alma süreçlerinde etkin katılım sağlayabileceği ana mekanizmalardan birisidir (Bulut, 2013: 9).

Kent Konseylerinin yapısı ve işleyişiyle ilgili yönetmelikte yer alan 9. maddeye göre dört ana birimden oluştuğu ifade edilmiştir. Bu durumda Kent Konseyi genel kurul, konsey başkanı, yürütme kurulu, meclisler ve çalışma gruplarından oluşmaktadır. Bundan dolayı genel kurul, konseydeki en üst düzey birim olarak yürütme kurulunun, ele alacağı konuları belirleme ve genel kurulca hazırlanan görüşleri belediyeye iletme ve uygulama süreçlerini takip etme işleriyle görevlendirilmiştir. Kent Konseyi çalışmalarından ve temsil görevinden Kent Konseyi Başkanı sorumludur. Kent Konseyi Meclisi ve Çalışma Grupları, "Kadın ve gençlik meclisinin ön planda olduğu…, yönetişim ilkeleri üzerine kurulu ve sürekli gelişme çerçevesinde farklı toplum tabakalarının kent idaresine katkı sağlamalarını, nitelikli ve yaşanılabilir kent yönetiminde etkin görev almayı amaçlayan ortak yapılar" olarak ifade edilmiştir.

Şekil 4. Kent konseyi teşkilatı yapısı

(Yavuz ve Aktaşçı, 2019: 11)

Yerel bölgede oluşturulan Kent Konseylerinin teşkilat yapısı genellikle yukarıda belirtildiği gibi şekillendirilmektedir. Ancak Kent Konseylerinin meclisleri ve çalışma grupları kentlerin toplumsal, kültürel, siyasi ve ekonomik koşullarına ve yerel nüfusun ihtiyaçları ve beklentilerine göre değişebilir. Bununla birlikte, kurulan Kent Konseylerine genel olarak baktığımızda kadın, gençlik, çocuk ve engelli meclisleri en yaygın olan meclis ve çalışma grubudur.

2.7.4. Türkiye'de Kent Konseylerine Genel Bir Bakış

Yerel seviyede siyasal katılım mekanizmalarından bir olan kent konseyleri vatandaşların aktif katılımıyla önemli bir ilerleme kaydederek son zamanlarda daha etkili hale gelmiştir. Kent Konseyleri, hemşehrilik bilincinin oluşumu, kentlerde dayanışmanın sağlanması, siyasi ve idari süreçlere katılım, sürdürülebilir kalkınmanın kent sakinlerine entegrasyonu bakımından büyük öneme sahiptir.

Kent Konseyleri YG 21 anlayışıyla hayata geçirilmiş kent bilincini oluşturma, kentini sahiplenme, katılımda aktif rol alma, ortaklaşa çözüm modelinin benimsenmesi, kentleri sürdürülebilir kalkınma ilkeleri kapsamında sürdürülebilir bir geleceğe taşıyan "işbirliği modeli" şeklinde tanımlanmaktadır. Oluşturulan bu yapı, kent sakinlerinde demokratik katılımın ve hemşehrilik bilincinin gelişmesine olanak tanımakta, çok katılımcılı ve çok paydaşlı bir yönetim anlayışını geliştirmeyi hedeflemektedir. Başka bir deyişle Kent Konseyleri, merkezi idare, yerel idare, STK'ların yönetimde eşit katılımlarını teşvik ederek yönetişim kavramını güçlendirmiştir (Kılınç, 2017: 101).

Kentle ilgili meydana gelen problemlerin çözümünde Kent Konseyleri YG 21 kapsamında "kenti koruma", "etkin katılım", "çözüm ortaklığı" konularını ele alarak ve bu ele alınan konuları toplumsal, iktisadi ve çevre açısından inceleyerek çözüm üretme çabası içerisindedir. Ayrıca YG 21 kapsamında yönetişim kavramını vurgulamaktadır. Buna dayanarak Kent Konseyleri hemşehrilik bilincini ve demokratik katılımı öne çıkararak "işbirliği" anlayışıyla kentine sahip çıkma ve kentini benimseyen düşüncelerini ifade ederek kent yönetimini hedeflemektedir (Güneş ve Beyazıt, 2012: 26).

2.7.5. Kent Konseylerinin Katılım Açısından Değerlendirilmesi

Türkiye'de gelişen yerel demokrasi ile beraber vatandaş katılımı giderek artış göstermektedir. Vatandaşların katılımlarını sağlamada farklı katılım biçimleri yer almaktadır. Yönetişim düşüncesinin önemine dayanarak sivil toplum katılımının zorunluluğu gerekli görülmüştür. Fakat sürekli, vatandaşların ve sivil toplumun bireysel olarak doğrudan katılımlarını gerçekleştirmek olanaksızdır. Farklı katılım biçimleriyle bu problemin çözüme kavuşturulması temin edilmektedir. Bu problemin çözümünde yardımcı olan katılım biçimlerinden birisi, kent konseyleridir (Bulut, 2013: 63-64).

Kent Konseyinde yapılan toplantılar vatandaşa ve tüm ilgili kesimlere açıktır. Vatandaşlar görüşlerini Kent Konseyleri aracılığıyla aktararak katılımda bulunmaktadırlar. Kent Konseylerinde karar alma süreci ve alınmış olan kararlarla ilgili vatanadaşlara da bilgi verilmektedir. Böylelikle katılımcı yönetim ve şeffaf yönetimin gelişimine katkıda bulunmaktadırlar. Katılım odaklı yönetim düşüncesinin oluşumunda ve vatandaşların

katılım kültürünü benimsemelerinde Kent Konseyleri önemli roller üstlenmektedir (Usta ve Bilgiç, 2016: 39-43).

Kent Konseylerinde vatandaşlar, STK ve kamu birlikteliği ile bu paydaşların yerel yönetim kararlarına etki etmeleri "Türk Kamu Yönetiminde" halkın yönetim süreçlerine katılımı bakımından kayda değer bir ilerlemedir. Toplum ve yönetim arasındaki birlikteliğin güçlendirilmesi konseyler vasıtasıyla sağlanırken Kent Konseyleriyle ilgili bilgi sahibi olan vatandaşlar, bu yapılar aracılığıyla fikirlerini arz edebilmekte ve konseyin diğer faaliyetleri ile kent ve sosyal yardım konularına katkıda bulunmaktadır (Yeşildal, 2020: 98).

Kent Konseyleri gönüllülük ilkesine dayanılarak oluşturulmuştur. Konsey üyeleri mecburiyet ya da gereklilik nedeniyle değil sosyal gruplara ve etkinliklere katkı sağlamak amacıyla gönüllü olarak katılmaktadırlar. Gönüllü olarak katılmanın, maddi getirisi olmayan yükümlülükler olarak tanımlanması ve bu yükümlülüğün bir vakit kaybı olarak düşünülmesi konsey katılımının azalmasına yol açmaktadır (Baran, Kurt, Önal ve Helvacıoğlu, 2011: 198). Vatandaşların, STK'ların ve kamu kurumlarının dahi gönüllü katılım ile ilgili olarak bilinçlenmeleri gerekmektedir (Ağır vd., 2017: 327).

Kent Konseylerinin görevleri içinde bilhassa kadınlar ve gençler gibi grupların karar alma süreçlerine katılımlarının sağlanması yer almıştır (KKY, md: 6/ğ). Kadınlar sosyal, idari ve toplum içinde erkeklere kıyasla daha geride yer almaktadırlar. Çalışma hayatı ve politika konularında cinsiyete dayalı ayrımcılık uygulanmaktadır. Kadınların ev içindeki rolleri gereği yükümlülükleri çoktur (Arslan, 2015: 731-732). Genç kesimin aile, eğitim, işe girme sorumluluklarının fazlalığı, hayatlarını devam ettirmede zorluk yaşamaları nedeniyle sosyal ve yönetimsel durumlara vakit bulamamalarına yol açmaktadır (Özer, 2011: 58-61).

Yerel düzeyde katılım sağlanmasına yönelik Kent Konseyleri, bilhassa toplum içinde yeterince sesini duyuramayan grupların isteklerine yanıt alabilecekleri bir yapı işlevi de görmektedir. Çocuk, kadın, genç gibi grupların sosyal düzeni kurarken ve idari kararlar alırken kendilerini ifade etme haklarına sahip olmaları bu grupların sosyal yaşam kalitesini yükseltmektedir. Bununla birlikte yerel halka hizmette bulunan yerel idarelerin görevlerinin niteliği ve verimliliğinin de artırılması beklenilmektedir. Böylece tüm problemlerin

çözülmesinde herkes için pozitif etkiler yaratacak sosyal bir yaşam inşa edilmektedir (Kalaycı ve Akin, 2021: 204).

Kent Konseylerinde kurulan kadın meclisi, gençlik meclisi gibi meclisler ve çalışma grupları ile ayrım gözetmeden ve dışlamadan toplumdaki tüm vatandaşların katılımları hedeflenmektedir. Meclis ve çalışma gruplarına etkin katılım ve yeterli seviyede katılımcı sayısına ulaşılmasıyla, kadınlar ve gençlerin karar mekanizmalarına etkin katılımı, kent ile ilgili tüm alanlarda alınan kararlara katılmaları, kadınların ve gençlerin haklarını savunmaları ve bu haklarını savunmalarıyla ilgili farkındalık kazanmaları, bu grupların problemlerinin çözüme kavuşturulması amaçlanmaktadır. Gençler için katılım platformalarının bulunması, gençlerin yönetim süreçlerine katılım alışkanlıklarını ve farkındalıklarını artırırken gelecek kuşakların daha bilinçli olmasına katkı sağlar (Yeşildal, 2020: 81-83).

Kent Konseyleri, yerel düzeyde katılımı sağlayarak vatandaşlar ve sivil toplum tarafından önerileri ilgili belediyeye ileterek toplum üyelerinin, yerel yönetim süreçlerine katılımlarını sağlamakta ve bir tür katılımcı demokrasinin hayata geçmesine katkıda bulunmaktadır. Bu hedefin daha pratik olarak gerçekleştirilebilmesi için Kent Konseyleri öncelikle kendi mevcudiyetleri ile ilgili herkesi bilgilendiren imkanlardan yararlanmalıdır. Kent Konseylerinin çalışmaları, hedefleri, fonksiyonları, sunduğu avantajlar ve kimlerin katılacağı, katılımda bulunmanın vatandaşlara ve idareye katkılarını açıkça ortaya koyacak şekilde kamuoyuna bilgi aktarımı ve tanıtım faaliyeti gerçekleştirilmektedir (Bozkurt, 2014: 328).

Konseylerin çalışmaları, gündeme dair konular hakkında katılım sağlayanların en son bilgilere sahip olmaları gerekmektedir. Bilhassa teknolojiden yaralanarak bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilmesi, çalışmalar, toplantılar yardımıyla çeşitli kamusal ve özel alanlarda konseylerle ilgili bilgi sunulması, katılımcıların bilgilendirilmesini ve konseylerle ilgili farkındalık kazandırarak Kent Konseylerine katılımın artmasını sağlamaktadır. Bilinçli katılımcılar ile konseylerin faaliyetleri ve verimliliği de artacaktır o nedenle katılım sadece bilgi sahibi toplumlar için geçerlidir (Demir ve Yavaş, 2015: 60). “Demokrasi, eğitime dayalı bir konudur” gerekli unsurlar ile eğitim verilmeden, bilgilendirme olmadan, etkili

katılım sistemleri oluşturulmadan gerçek katılım söz konusu olamaz (Kutlu, Usta ve Kocaoğlu, 2009: 521).

Tüm bu pozitif değerlendirmelere karşın belediyenin her kesiminde ne yazık ki Kent Konseyi bulunmamaktadır. Kimi kentlerde etkin, kimi kentlerde durağan, kimi kentlerde ise hiçbir şekilde kurulmamıştır. Böylelikle konseylere katılım oranları, konseylerin faaliyetleriyle ilgili olarak birbirleri arasında farklılıklar mevcuttur. Konseylere katılım sağlamanın Türkiye'deki tüm vatandaşlar adına eşit erişim imkanı bulunmadığı açıkça görülmektedir. Eğer her belediyede Kent Konseyi oluşturulursa herkesin aktif katılımıyla tüm kentlerin kendi sorunlarını ve çözüm odaklı faaliyetlerini gerçekleştireceklerdir. Yerel düzeyde kendi problemlerini çözen katılımcı bir yapı olarak Kent Konseyleri başarıya ulaşacaktır (Tosun vd., 2016: 100).

Kent Konseylerinin mali kaynağı yerel yönetim birimlerinin yardımı ve desteğiyle sağlanır (KKY, md:16). Kent Konseylerinin bütçe meselesi de katılım yönünden büyük bir öneme sahiptir. Karar alma ve alınan kararların uygulanması süreçlerinde bütçe belirleyici bir ögedir. Finansal açıdan rahat olan yerel yönetim birimleri gereken mali kaynağı Kent Konseylerine temin edebilmektedirler. Kent Konseylerinin yürüttükleri etkinliklerde mali konuda sorun yaşanmadığından süreç başarılı bir şekilde devam etmektedir (Kutlu vd., 2009: 528). Konsey çalışmalarının başarılı bir şekilde uygulandığının farkında olan katılımcı vatandaşlar katılımı teşvik edici etkide bulunur.

Kent Konseylerinde katılım üzerinde etkili olan önemli bir husus da Kent Konseylerinin öneri mahiyetindeki kararları ve bu kararların bağlayıcılığının bulunmamasıdır. Kent Konseyi meclisinde, çalışma grubunda ve genel kurul toplantısında alınmış olan kararlar değerlendirilmek ve çözüme kavuşturulmak üzere konseyin yer aldığı yetkili belediyeye yollanır. Belediye, Kent Konseyi kararlarını belediye meclisinde gündem maddesi olarak ele alma zorunluluğu yoktur. Bu olay konseylere katılımı azaltmaktadır. Konseyde gerçekleştirilen faaliyetler ve geçen süre sonunda katılımcıların aldığı kararların uygulamaya geçme sürecinin uzaması ve gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğine dair kararın belirsiz olması katılım isteğini azaltmaktadır. Katılım zorunluluğunun bulunmadığı, gönüllü katılımın sağlanmasıyla işleyişten beklentilerini elde edemeyen katılımcıların kent konseylerine katılım oranları düşmektedir (Savut, 2011: 360).

Kent Konseylerine toplumun katılımını sağlamada meydana gelen problemler şu şeklilde belirtilebilir (Köseoğlu, 2011: 333).

- Kent Konseylerinin tanınırlığının düşük olması
- Konseylere her kesimden katılımın düşük seviyede olması
- Kent planlamasında kent konseylerinin etkisiz kalması
- Kent Konseylerinin yerel karar alma süreçlerinde katılım aracı olarak etkisiz kalması
- Konsey-Belediye arasındaki iletişimde yetkinin belediyede bulunması

Fakat durumu farklı bir yönden ele alacak olursak Kent Kosneylerinin aldığı kararların meclisler için zorunlu ve cezai yetkisinin bulunması durumu konseylerin farklı bir kamu kurumu niteliğine dönüşmesine yol açabilir. Ancak Kent Konseyleri "vatandaşların bizzat katılımda bulunabilecekleri" ve gönüllü olarak katılabilecekleri bir mecradır. Katılımcılar ile birlikte alınan kararlar yönetim organlarına öneri mahiyetinde olmalı ve yönetimin bu önerileri cezai gücü nedeniyle değil vatandaşların katılımını dikkate alarak neticelendirmelidir. Kent Konseylerinin başarısının temelini oluşturan "gönüllü katılım ve katılımcılık ruhu" zarar görmemelidir (Emrealp, 2005: 68-69).

Kent Konseylerinin gereken seviyede katılım kültürünün gelişmemiş toplumlarda, katılımı teşvik etmek, vatandaş katılımına destek çıkmak, yerel yönetimle halk, sivil toplum arasında uyumu sağlamak için faaliyetler yürütülmesi, Kent Konseylerinin Türk kamu yönetiminde katılımın artmasına katkıda bulunduğunu ortaya koymaktadır (Kutlu vd., 2009: 521).

2.7.6. Kent Konseylerinin Başlıca Sorunları ve Kent Konseylerinden Beklentiler

Kentler, yoğun nüfusun yer aldığı, ekonomik toplumsal yaşamın merkezi olan yerleşim yerleridir. Kentsel yönetimler, kentlerin gereksinimlerini sağlamak, hayat standardını artırmak ve sürdürülebilirliği temin etmek amacıyla görevlerini yerine getirirler. Kent Konseyleri bu yönetim yapılarının ayrılmaz bir bileşeni olarak yer almaktadır. Konseyler, STK'lar, yerel nüfus ve diğer paydaşlar ile işbirliğinde bulunarak kentlerin gereksinimlerini saptar, yerel yönetimler ile uyumu temin eder ve kentlerin gelişimini

desteklerler. Bu çerçevede Kent Konseylerinin karşılaştığı sorunlar ve beklentileri önem arz eden bir husustur. Bu hususta aşağıda listelenen kent konseylerinin temel sorunları ve beklentileri incelenecektir.

Kent Konseylerinin bünyesinde barındırdığı başlıca sorunlar genel hatlarıyla şu şekilde sıralanabilir (Yavuz, 2016: 1-20);

- Kent Konseylerinin kurulmasıyla ilgili belediyelerin ya da belediye başkanlarının öncülük etmede kararsız kalmaları,
- Belediyelerin Kent Konseylerine çalışan, yer ya da yeterince bütçe ayırmaması,
- Kent Konseylerinde ortaya konan ve onaylanan düşüncelerin belediye meclislerince gündeme gelmemesi,
- Diğer paydaşlar ile etkin bir işbirliği oluşturmada güçlükler çekmeleri,
- Kent Konseyleri arasında uyum ve dayanışma konularında yetersizlikler görülmesi,
- Belediyelerin ya da belediye başkanlarının yönetim bakımından belediye idaresine tabi ancak belirlenen kararların kurum içi birimlerce belirlenen ve uygulayıcı bir kurum olarak görülmemesi,
- Kent Konseyi başkanlığının belediye başkanı veya temsilcisi tarafından yürütülmesi,
- İcra kurulu tarafından yönetmeliklerin yerine getirilmemesi, yönetmeliklere uygun biçimde iş talimatlarının bulunmaması,
- Kent Konseylerinin, STK veya sıradan bir kuruluş olarak düşünülmesi,
- Belediye yönetimleri ve Kent Konseyleri arasında yer alan bağlantıların ilkeler ve kurallar çerçevesi dışında kişisel bağlantılar temelinde devam ettirilmesi,
- Kent Konseylerinde organların belirlendiği süreçte söz konusu belediye yönetiminin etkin konumda yer alması,
- Kent Konseylerinin yetki alanlarının ve karar aşamalarının hem muğlak hem de yetersiz olması bu sorunlardan bazılarıdır.

Anlaşılacağı üzere Kent Konseylerinde ilk olarak demokratik usullerle katılımcılığın ve finansal kaynağın sınırlı olması vb. problemler olmak üzere yasal, teknik, organizasyonel ve yönetimsel açıdan sorunları vardır.

Türkiye'deki Kent Konseylerinin daha faal ve etkili faaliyet gösterebilmesi bakımından oluşan beklentiler genel itibariyle şu şekildedir (Yavuz, 2016: 1-20);

- Kent Konseylerinin verimli ve etkili bir biçimde hizmetlerin sağlanmasında yer alabilmeleri bakımından belediyeler aracılığıyla desteğe ve yardıma ihtiyaçları vardır.
- Kent Konseyleriyle ilgili yayınlanan mevzuatta destek ve yardım sağlamayan belediyelere yaptırım uygulanmaması halinde belediye yönetimlerinin bu konuyla ilgili hassasiyet göstermemelerine neden olmaktadır. Bu hususta bir yaptırım uygulanana kadar Kent Konseylerinin yetkili kuruluşlarca denetlenmeleri ve gereken araştırmaların gerçekleştirilmesi bu konu hakkında raporların düzenlenmesi gerekir.
- Kent Konseylerinin etkili olarak çalışabilmesi bakımından yer ve çalışan desteğinin yanı sıra finansman yardımının yapılması gereklidir. Bu doğrultuda belediyelere tahsis edilen fonla ya da belediyenin gelirleri ile uygun bir biçimde bir alt limitin saptanması ya da belediyelerin giderlerine hukuken yeni bir düzenlemenin yapılması gerekir.
- Kent Konseyleri yerel yönetimler ve diğer ortaklarla işbirliği temelinde kent yönetiminin geliştirilmesine katkıda bulunmalıdır.
- Kent Konseylerinin siyasi partiler tarafından kontrol altına alınmasını önlemek, halkın düşüncelerinin kısıtlama olmaksızın serbestçe dile getirebilecekleri bir ortam sağlanmalıdır. Bu durum olabilmesi için de ilk olarak belediye meclisi ve siyasi partilerin hassasiyet göstermeleri önemlidir.
- Kent Konseyleri arasında işbirliği ve koordinasyonun geliştirilmesi gereklidir.

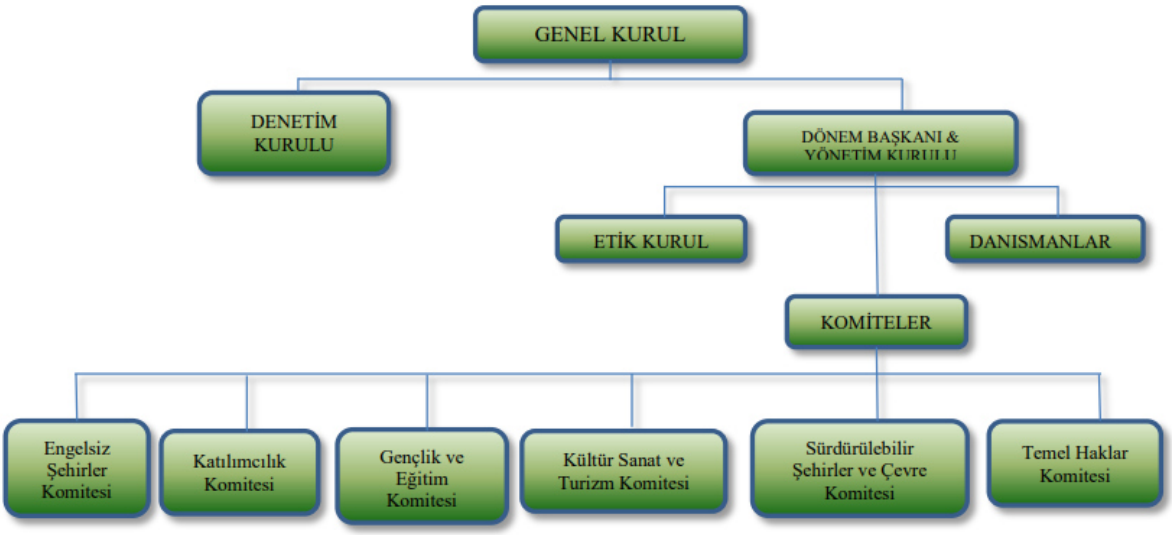
Kent Konseyleri, bölge halkının taleplerini belirleyerek kentlerin büyümesine katkıda bulunur. Bu durumda, Kent Konseylerine yönelik beklentiler bir hayli fazladır. Konseyler, kent sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde hizmet vererek hayat standardını artırmalı, toplum içinde birlik ve beraberliği güçlendirmeli, süreklilik arz eden

kentsel gelişime katkıda bulunmalıdır. Bununla birlikte Kent Konseyleri yerel yönetimler ve diğer ortaklarla birlikte hareket ederek kentin daha iyi idare edilmesi konusunda yardım etmelidir. Tüm bu beklentilerle birlikte Kent Konseylerindeki var olan problemlere karşın, kentlerin ilerlemesine katkı sağlamalarını ve toplum içinde saygın bir yer edinmelerine destek olur.

2.7.7. Türkiye Kent Konseyleri Birliği

Kent Konseyleri bir yandan yerel katılımcılığa dayalı faaliyetler icra ederken diğer yandan da yerel ve ulusal ölçekte kurdukları ağlar aracılığıyla birbirleri arasında iletişim ve işbirliğini artırmaktadır. Bu durumda YG 21 Programı'nın sona erdirilmesiyle beraber Kent Konseyleri arasında uyum sorunlarını engellemek için Kent Konseyleri kendi insiyatifleriyle kendi aralarında kurdukları birlik ve platform yoluyla yürütmeye çalışmışlardır. Türkiye Kent Konseyleri Birliği bu iletişim ağları içinde en etkili ve kapsamlı olanıdır. Türkiye Kent Konseyleri Birliği'nin kurulma alt yapısı 13 Şubat 2010'da Bursa Kent Konseyi bünyesinde 58 Kent Konseyinin katılımı ile Türkiye Kent Konseyleri Toplantısı'nda oluşturulmuştur. Türkiye Kent Konseyleri Birliği böylece ülkemizde Kent Konseylerinin hayata geçirilmesinde ve kendi içlerinde yararlı uygulamaların paylaşımına önayak olan sivil toplum ağına dönüşmüştür (Soygüzel, 2015: 63-82).

İlk başta "Kent Konseyleri İletişim ve İşbirliği Ağı" şeklinde oluşturulan ve hukuki kişilik taşımadan faaliyetlerini sürdüren birlik 3 Ağustos 2012'de Kent Konseyleri Derneği ismiyle dernek konumunda çalışmalarını sürdürmektedir. Türkiye Kent Konseyleri Birliği dernek yönetmeliğine göre, derneğin temel organları Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu'dur. Bunun yanı sıra derneğin, Akademik Kurul, Etik Kurul, Danışmanlar, Komisyonlar ve Genel Sekreterlik gibi destek birimleri vardır (Çetin ve Sabancı, 2020: 387).

Şekil 5. Türkiye kent konseyleri birliği organizasyon şeması

Kaynak: TKKB, 2021.

Esnek ve yatay bir organizasyon modeliyle faaliyetlerini sürdüren Türkiye Kent Konseyleri Birliği, vekillik amacıyla Yönetim Kurulu üyeleri içinden bir dönem başkanı tayin etmekte ve her yıl başka bir kentte Ulusal Türkiye Kent Konseyleri Buluşmasıyla dönem başkanlığı görev teslimi merasimini yapmaktadır. Toplantılarda ayrıca ortak kent problemlerinin konuşulduğu tematik toplantılar ve tecrübe aktarımına yönelik sunumlar da yapılmaktadır. Türkiye Kent Konseyleri Birliği bütün kent konseylerinin toplandığı Dönem Başkanlığı Görev Teslimi Toplantıları haricinde ulusal ve yerel ölçekte tematik toplantılarla kentlerin ortak problemlerine dair hazırlamış olduğu raporları kamuoyuna açıklamaktadır (Soygüzel, 2020: 296-297).

Tablo 3

Kent konseyleri birliğinin düzenlediği ulusal ve tematik toplantılar

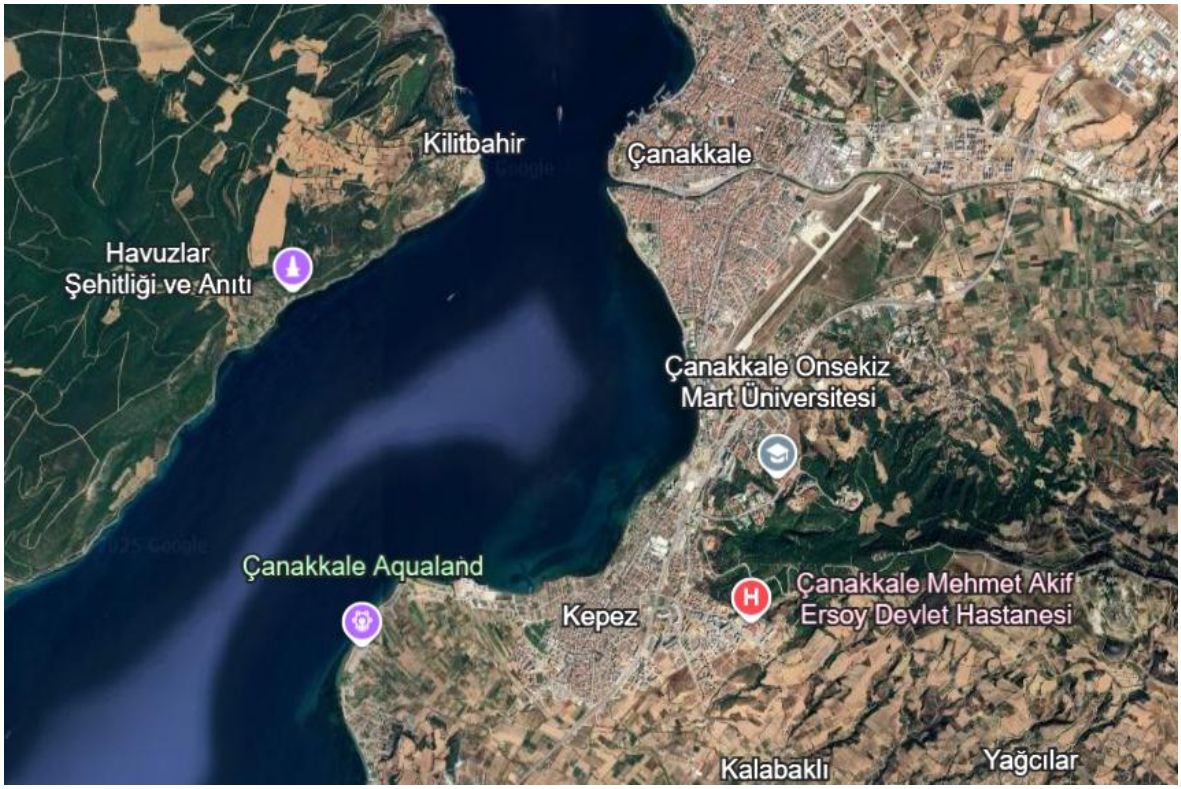
Ulusal Toplantı Tarihi ve Yeri	**Toplantının Teması**
06-08 Temmuz 2012, Gaziantep	Geleceğin Kentleri: İnsan Çevre ve Yapı.
12-13 Ekim 2012, Yalova	Kentsel Dönüşüm ve Şehirlerin Geleceği
05-07 Nisan 2013, Konya	TKKB 1. Gençlik Meclisleri Buluşması
30 Mayıs- 1 Haziran 2013, Uşak	Kent ve Ulaşım
27-29 Eylül 2013, Kahramanmaraş	TRKKB 1. Kadın Meclisleri Buluşması
25-27 Ekim 2013, Gaziantep	Engelsiz Kent
11-12 Kasım 2013, Yalova	Kent Konseyleri Yönetmeliği Değişiklik Taslağı Çalıştayı
26 Haziran 2015, Ordu	Kent Konseyleri Büyükşehir Tematik Çalıştayı
01-03 Ekim 2015, Mersin	Katılımcı Kentsel Planlama ve Kent Konseyleri
27-28 Ekim 2016, Zeytinburnu/İstanbul	Yerel Yönetişim ve Kent Konseyleri
04-05 Mart 2017, Eskişehir	Büyükşehir Kent Konseyleri Yasal ve İdari Çözümler Çalıştayı
13-15 Ekim 2017, Adana	Kent Vizyonu ve Kent Konseyleri
13-14 Mart 2020, Ankara	Büyükşehir Ölçeğinde Kent Konseyleri
05-06 Mart 2021, Çevrimiçi görüşme	Kadın Meclisleri Tarama Çalıştayı
06-07 Nisan 2021, Ankara	Yerel Hizmetler ve Ombudsmanlık Çalıştayı

Kaynak: Soygüzel, 2020: 296-297.

KKB Bursa Kent Konseyi'nin ev sahipliği yaptığı 2011 ve 2015'de düzenlenen üç Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu'nun temel organizatörlerinden olmuş ve araştırmacıların dikkatini kent konseylerine yöneltmeyi başarmıştır. Ulusal ölçekte buluşmalar ve tematik toplantılar haricinde Türkiye Kent Konseyleri Birliği; olağan genel kurul, yerel toplantılar ve idare kurulu toplantılarını düzenli aralıklarla yapmaktadır. 2019'da yapılan yönetmelik değişikliğiyle Türkiye Kent Konseyleri Birliğinde yönetim kurulu ve dönem başkanlığında bulunmuş kişilerden TKKB Etik Kurulu'nu kurmuştur. Etik kurul faaliyetleri neticesinde 17 maddelik etik davranış kuralları benimsenmiş ve kamuoyuna duyurulmuştur. Türkiye Kent Konseyleri Birliği her fırsatta kent konseylerinin kurulmasıyla ilgili girişimlerini sürdürmekte ve kurulmuş olan kent konseylerine dair yönetim kurulu ve danışmanları vasıtasıyla teknik yardım sunmaktadır. Benzer şekilde üyelere özgü yetenek geliştirme eğitimi ve tecrübe paylaşımı toplantısı yapmaktadır (TKKB, 2020: 28-29).

2.8. Çanakkale Kepez Beldesi Hakkında Bilgiler

Kepez'in bağlı bulunduğu Çanakkale ili Marmara Bölgesi'nin Güney Marmara kısmında Bursa, Balıkesir, Yalova ve Bilecik illeriyle beraber konumlanmıştır. Çanakkale Merkez ilçesi; Çanakkale boğazının en dar bölümüne yerleşmiş olup kuzeyde Lapseki, güneyde Ezine ve Bayramiç, doğuda Çan ve batıda Çanakkale Boğazı ile çevrelenmiştir. Çanakkale küçük ve orta ölçekte bir kent olup 1949 yılında ilk planlarını yapmıştır. Çanakkale 1990 yılına dek dışarıdan işgücü çekebilecek kadar kalkınmamış üstelik büyük kentlere yönelik göç hareketleri gerçekleşmiştir (Çavuş ve Uysal, 2018).

Şekil 6. Kepez'in bölgedeki konumu

(Google Earth, 2025)

2024 yılı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre Kepez beldesinin nüfusu 36.787 kişi olup, 18.024'ü erkek ve 18.763'ü kadındır (TÜİK, 2024). Kepez, Çanakkale'nin güney kesiminde ve Çanakkale'nin merkezi ile komşu bir mevkiide bulunmaktadır. Çanakkale'ye 4 km mesafede İzmir yolu güzergahında, denizden 300 metre içeride küçük bir tepelik alan üzerinde kurulan Kepez'in yüzölçümü 618 hektardır. Kepez hicri 1225,

miladi 1810 yılında yalnızca Ayşe Sultan Vakfı'na ait olan bir araziydi. 18 yy'ın başlarında Kalabaklı köyünün "Kepez Altı" adıyla bilinen bir mevkiide olduğu ifade edilmektedir. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç eden 28 aileden oluşan bir topluluğun Kepez'e yerleşmesiyle Kepez Köyü'nün kuruluş süreci başlamıştır. Kepez uzun yıllar boyunca Hamidiye adıyla bilinmiştir. İstanbul'da bulunan Mahmut Paşa Mahallesi'nin sahibi Hamidi Alaca Mustafa Efendi'nin imzasıyla Kepez'in mülk ve hakları burada yaşayan göçmen ailelere tahsis edilmiştir. Köy Hamidiye adını bu kişiden almıştır. Resmi belgelerde bu ad Kalabaklı Köyü'ne bağlı olarak yer almıştır. Cumhuriyet ilan edildikten sonra denize doğru uzanan büyük kaya ve seyran yeri anlamında Kepez ismini almıştır. Kepez aynı zamanda "Gelin Duvağı" anlamına gelmektedir. 1992 yılına kadar köy statüsünü sürdüren Kepez, 1992 yılı itibariyle belediye olarak belde statüsüne kavuşmuştur. Son nüfus verilerine dayanarak Kepez, ülkemizin en büyük beldesi konumundadır (Çanakkale Kepez Kent Konseyi, 2025). Kepez Beldesi, Çanakkale Merkez ilçesine komşu bir mevkii de yer aldığından günümüz itibarıyla Merkez ilçede ikamet edip Kepez'de çalışan ya da eğitim gören; Kepez'de ikamet edip Çanakkale'de çalışan ya da eğitim gören birçok kişi mevcuttur.

2.8.1. Çanakkale Kepez Kent Konseyi Kuruluşu ve Gelişimi

Çanakkale ilinin Kepez beldesinde, 2014 yılı yerel seçimlerinin ardından 30 Haziran 2014 tarihinde Kepez Kent Konseyi ilk kez kurulmuştur. Ancak bu oluşum, çeşitli nedenlerle yalnızca iki yıl süreyle faaliyet göstermiştir. Seçim sonrası belediye başkanının çağrısıyla 28 Haziran 2019 tarihinde ikinci kez yeniden yapılandırılmıştır. Bu ikinci kuruluş süreci beş yıl boyunca kesintisiz olarak faaliyet göstermiş ve bu dönemde konsey başkanlığı görevini Orhan Sönmez yürütmüştür. 2024 seçimlerinin ardından herhangi bir kesinti yaşanmadan, 31 Mayıs 2024 tarihinde gerçekleştirilen genel kurul sonucunda İsmail Yazıcı Kepez Kent Konseyi Başkanlığına seçilmiş ve mevcut konsey yönetimi oluşturulmuştur. Kepez Kent Konseyi, kurumsal yapısı itibarıyla 9 yürütme kurulu üyesi, 1 genel sekreter ve 2 genel sekreter yardımcısından oluşan bir yönetim kadrosuna sahiptir. Bu yönetsel yapıya ek olarak, konsey bünyesinde faaliyet gösteren 6 meclis ve 4 çalışma grubu aktif faaliyet göstermektedir. Kepez Kent Konseyi, 68 kişilik bir genel kurul yapısına sahip olup, bu kurula ek olarak 368 gönüllü üyenin aktif katılımıyla desteklenen geniş tabanlı bir katılımcı ağına sahiptir (Yazıcı, 2025).

Kepez Kent Konseyi, aktif yurttaşlık bilincini temel alan bir anlayışla faaliyet göstermektedir. Konsey, yalnızca temsili katılımı değil, aynı zamanda gönüllülük esasına dayalı aktif katılımı da teşvik etmektedir. Bu doğrultuda sosyal yardımlaşma ve dayanışma ruhunu ön planda tutan bir çalışma kültürü benimsenmiştir. "Ben yok, biz var, hepimiz varız" sloganı, konseyin kolektif sorumluluk anlayışını ve kapsayıcı yaklaşımını yansıtmaktadır. Kepez Kent Konseyi, yönetişim ilkeleri doğrultusunda hareket etmekte, hedef belirleme süreçlerinde sivil toplumun güçlendirilmesini temel ilkelerden biri olarak kabul etmektedir. Kepez Kent Konseyi yürütme kurulu üyeleri, yerel karar alma süreçlerine aktif katılım sağlamak amacıyla her ay düzenli olarak gerçekleştirilen belediye meclis toplantılarına katılım göstermektedir. Türkiye genelinde belediye meclis toplantılarına katılım düzeyi açısından Kepez Kent Konseyi, üçüncü sırada yer almakta ve bu yönüyle karar alma süreçlerine etkin katılım sağlayan örnek bir yapı olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca üniversiteyle kurduğu işbirliği aracılığıyla bilgi temelli katılımı desteklemekte ve akademik çevrelerle kurulan ilişkiler, yerel politika üretiminde kurumsal kapasitenin gelişimine katkı sunmaktadır. Kepez Kent Konseyi bünyesinde, kitap okuma alışkanlığını teşvik etmek ve toplumsal paylaşımı artırmak amacıyla bir kitap toplama dağıtım ve değişim noktası kurulmuştur. Bu uygulama kapsamında, dileyen kişiler okudukları kitapları bu noktaya bırakabilmekte; aynı şekilde ilgilendikleri kitapları ücretsiz olarak alabilmektedirler. Ayrıca Kepez Kent Konseyi ile Kütahya Kent Konseyi arasında gerçekleştirilecek olan ortak bir işbirliği görüşmesi vardır. Gerçekleştirilecek olan işbirliği görüşmesi, her iki kentin tarihsel belleğinde önemli yer tutan savaş alanlarının bulunduğu tarihi bir alanda düzenlenecektir. Bu buluşma kapsamında, Kütahya-Eskişehir Muharebeleri ile Çanakkale Muharebeleri karşılıklı olarak ele alınacak; her iki taraf, kendi tarihsel anlatılarını yazarlar aracılığıyla paylaşarak ortak bir kültürel diyalog zemini oluşturacaktır. Kepez Kent Konseyi, uzun vadeli toplumsal fayda üretmeyi amaçlayan çeşitli projeler geliştirmekte ve uygulamaktadır. Bu kapsamda yürütülen başlıca projeler arasında; "Kentli Dostu Kepez" projesi, "Radar" projesi, "E- Bebek Hizmeti" ve "Engelliler" için projeler yer almaktadır.

Kentli Dostu Kepez Projesi: Dünya ve Türkiye literatüründe yaşlı dostu diye geçmektedir. Kent yaşamında tüm bireylerin, özellikle yaş almış bireylerin aktif katılımını desteklemeyi, kentsel yapıların ve hizmetlerin erişilebilirliğini artırmayı ve herkes için güvenli bir yaşam çevresi oluşturulmasına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Radar Projesi: Kepez Kent Konseyi tarafından yaşlı bireylerin sosyal refahını artırmak ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmek amacıyla geliştirilen sosyal sorumluluk girişimidir. Proje kapsamında, 85 yaş ve üzeri ihtiyaç sahibi yaşlı bireyler mahalle meclisleri aracılığıyla tespit edilmekte; bu kişilere yönelik destek mekanizması, gönüllü öğrencilerin katılımıyla oluşturulmaktadır. Her bir yaşlı birey için bir öğrenci görevlendirilmekte ve bu öğrenciler, düzenli olarak telefonla iletişim kurarak yaşlı bireylerin ihtiyaçlarını, karşılaştıkları sorunları ve genel durumlarını takip etmektedir.

Engelliler için Projeler: Engelli bireylere yönelik sosyal destek uygulamaları kapsamında, ihtiyaç sahibi engelli yurttaşların sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak amacıyla ulaşım desteği sağlanmaktadır (Yazıcı, 2025).

Şekil 10. Kepez kent konseyi hizmet sunumu

(Kepez Kent Konseyi, 2022)

Şekil 10 incelendiğinde Kepez Kent Konseyi'nin Türkiye Cumhuriyeti Mekezi Yönetimi ile Yasa ve Yönetmelikler Uluslararası Antlaşmaların kendilerine tanıdıkları yetkilerle halk, yerel yönetimler ve belediye arasında karşılıklı etkileşimle projeler geliştirildiği gözlemlenmektedir. Kepez Kent Konseyi'nin "kentine sahip çıkma", "aktif

katılım" ve "çözümde ortaklık" ilkeleri doğrultusunda hakla birlikte hizmetler yürütüldüğü belirlenmektedir (Yavaş ve Bilgili, 2022: 681-702).

2.8.2. Çanakkale Kepez Kent Konseyi Vizyonu ve Misyonu

Çanakkale Kepez Kent Konseyi vizyonu; güçlü bir sivil topluma sahip olan bir kentin, ulusal ve uluslararası diyaloğa açık ve işbirliği kültürüne sahip bağımsız bir kent konseyi olarak; kamu kurumlarının desteği ile katılımcı ve müzakereci demokrasi ilkelerine dayanarak, kent sakinlerinin karar alma sürecinde aktif olarak rol almalarını sağlayarak; kent vizyonunu gerçekleştirmek amacıyla faaliyet gösterir. Kent Konseyi olarak; kent sakinlerinin kent vizyonunu etkin biçimde gerçekleştirmelerini kolaylaştırmayı hedeflemektedir. Bu amaçla yer ve insan kaynaklarının niteliğini artırarak, Meclislerin ve Çalışma Gruplarının iş yüklerini hafifleterek, kent sakinlerini karar alma süreçlerine katılımını sağlayarak, siyaset üstü çalışma etiğini muhafaza ederek, ilk olarak bütçe kaynakları olmak üzere bütün hizmetlerde eşitlik ve katılımcılık ilkelerini göz önünde bulundurarak, karar süreçlerinin demokratikleşmesini görev bilmektedir (Çanakkale Kepez Kent Konseyi, 2025).

Çanakkale Kepez Kent Konseyi misyonu; yerel seviyede demokratik katılımın yaygınlaştırılması, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincini geliştirmeyi, çok paydaşlı ve çok aktörlü yönetişim yaklaşımının benimsenmesini; sürdürülebilir büyümenin gerçekleştirilmesi ve bu konuyla ilgili oluşan problemleri çözmek için planlar hazırlayıp uygulamak; kentle ilgili temel stratejilerin ve eylem planlarının saptanmasında, uygulama ve izleme sürecinde bütün kenti içine alan ortak bir akıl oluşturulmasına katkı sağlanması; yerel ilkeler doğrultusunda katılımcılık, demokrasi ve uzlaşma kültürünü artırmak; kentin kimliğiyle ilgili tarihi, kültürel, doğal vb. değerleri korumak ve geliştirmek; kent kaynaklarının etkili, verimli, ve adil kullanılmasına katkı sağlamak; sürdürülebilir kalkınmaya dayanan, kentin refah seviyesni artıran, çevre dostu ve yoksullukla mücadele eden programlara destek sağlamak; sivil toplumun ilerlemesi ve kurumsallaşması için katkı sağlamak, çocuk, genç, kadın ve engellilerin sosyal hayattaki faaliyetlerini güçlendirmek ve yerel karar alma süreçlerine aktif katılımlarını teşvik etmek; kent idaresinde şeffaf, katılımcı, hesap verebilir ve öngörülebilir ilkelerin uygulanmasına katkı sağlamak; Kent Konseyi genel kurulu tarafından oluşturulan görüşlerin belediye meclisinin ilk toplantısında ele alındıktan

sonra belediye tarafından Kent Konseyine bildirilmesi uygun araçlar ile halka ilan edilmesi (Çanakkale Kepez Kent Konseyi, 2025).

2.8.3. Çanakkale Kepez Kent Konseyi'nin Çalışma İlkeleri

Çanakkale Kepez Kent Konseyi'nin çalışma ilkeleri Çalışma Yönergesi'nin 6. maddesinde yer almaktadır:

- Kente sahip çıkma, aktif katılımın sağlanması ve çözüm ortaklığı,
- Kentin yaşanabilir bir geleceğe ulaşmasına katkı sağlamak,
- Türkiye Cumhuriyeti'nin imza attığı ve onaylamış olduğu BM Zirveleri ile diğer uluslararası sözleşmelerde kent ve kent yaşamıyla ilgili temel ilkelerin hayata geçirilmesi,
- Kent vizyonu ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir büyüme, çevre bilinci, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, şeffaflık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini ön planda tutmak,
- Uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını göz önünde bulundurarak, kent içi oluşturulan kararlara objektif bir bakış açısı ile görüş ve öneriler oluşturmak,
- Katılımcı ve ortak akla dayalı uzlaşıyı temel almak,
- Değişimin ve yeniliklerin önceden farkına vararak sonuç odaklı çalışma kültürünün benimsenmesidir (Çanakkale Kepez Kent Konseyi, 2025).

2.8.4. Çanakkale Kepez Kent Konseyi'nin Görevleri

Çanakkale Kepez Kent Konseyi'nin görevleri Çalışma Yönergesi'nin 7. maddesinde yer almaktadır:

- Kepez'de demokratik katılımın yaygınlaştırılması, hemşehrilik hukukunun ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesi çok paydaşlı ve çok aktörlü yönetişim anlayışının benimsenmesini sağlamak,

- Kepez ile ilgili faaliyet planlarını ve temel stratejileri belirleme, uygulama ve izleme sürecinde bütün kenti içine alan ortak bir aklın oluşturulmasına katkı sağlamak,
- Yerellik ilkesi kapsamında demokrasiyi, katılımcılığı, uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- Kent ile ilgili sunulan projelerin karar sürecinde kent sakinlerinin katılarak aktif görev almalarını sağlamak,
- Kepez'in kimliği ile ilgili tarihi, kültürel, doğal vb. değerleri korumak ve ilerletmek,
- Kepez beldesinin kaynaklarını ve çevre değerlerini etkin, verimli ve adil kullanılmasına katkı sağlamak,
- Kepez'de sürdürülebilir kalkınma anlayışını benimseyen kentin yaşam standardını artıran, çevreye karşı hassas ve yoksulluğu önlemeye yönelik programları desteklemek,
- Kepez'de sivil toplumun gelişimine ve kurumsallaşmasına katkı sağlamak,
- Kepez'de çocuklar, gençler, kadınlar ve engelliler için toplumsal hayata yönelik etkinliklerini artırmak ve yerel karar alma süreçlerinde etkin görev almalarını sağlamak,
- Kent idaresinde katılım, saydamlık, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin gerçekleştirilmesine katkı sağlamak,
- Diğer Kent Konseyleriyle kentin geleceğine ve günlük yaşamına dair işbirliklerini geliştirmek,
- Kepez Kent Konseyi'nde ortaya konan fikirlerin gözden geçirilmek üzere Kepez Belediyesi ve ilgili kurumlara gönderilmesini sağlamak (Çanakkale Kepez Kent Konseyi, 2025).

2.8.5. Meclis ve Çalışma Grupları

Çanakkale Kepez Kent Konseyi'nin Meclis ve Çalışma Grupları, Çalışma Yönergesinin 17. ve 19. maddesinde yer almaktadır.

- Çanakkale Kepez Kent Konseyi Meclisleri, merkezi ve yerel yönetim temsilcileri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve hemşehrilerin gönüllülük ve ortaklık ilkeleri doğrultusunda bir araya geldiği yapılardır.
- Kent Konseyi yönetmeliği çerçevesinde hazırlanan yönergeye uygun olarak kadın, gençlik, mahalle ve çocuk meclisleri oluşturulur.
- İhtiyaçlar ve talepler doğrultusunda farklı konularda çalışma gruplarının kurulması mümkündür (Çanakkale Kepez Kent Konseyi, 2025).

Kepez Kent Konseyi Meclisleri;

- Kadın Meclisi
- Gençlik Meclisi
- Çocuk Meclisi
- Cumhuriyet Mahalle Meclisi
- Boğazkent Mahalle Meclisi
- Hamidiye Mahalle Meclisi

Kadın Meclisi, Kepez Kent Konseyi bünyesindeki en geniş katılımlı meclis Kadın Meclisidir. Yaklaşık 70 üyeden oluşmaktadır. Bu meclis beldede ikamet eden ve yerel sorunlara duyarlılık gösteren, 18 yaşını doldurmuş kadın bireylerden oluşmaktadır. Kadın Meclisi'nin oluşumunda; Kepez Belediyesi'nden bir kadın temsilcinin, kadın derneklerinden birer temsilcinin, Kepez'de örgütlü siyasi partilerin her birinden birer kadın temsilcinin, üniversiteyi temsil eden iki kadın akademisyenin, sosyal yaşam evlerinden birer kadın temsilcinin ve mahalle meclisleri ile çalışma gruplarından birer kadın temsilcinin yer almasına özen gösterilmektedir. Kadın Meclisi'nin temel macı; kadınların toplumsal yaşamın üretim, istihdam, siyaset, kültür ve sanat gibi çeşitli alanlarında söz sahibi olmalarını teşvik etmek, kadınlara ilişkin sorunlar ve sorumluluklar konusunda farkındalık kazandırmak, kentsel sorunlara yönelik çözüm önerileri ve projeler geliştirme süreçlerine aktif katılımlarını sağlamak ve kent aidiyetlerinin güçlendirilmesine katkıda bulunmaktır. Kadın Meclisi'nin görevleri arasında; meclisi ulusal, uluslararası ve yerel düzeyde temsil etmek, bu doğrultuda çeşitli etkinlikler düzenlemek, sürdürülebilir kalkınma hedefleri çerçevesinde çalışmalar yürütülmesini sağlamak, kadınların girişimci, araştırmacı ve üretken

bireyler olarak desteklenmesine katkı sunmak ve bireysel inisiyatiflerini gelişmelerine olanak tanımak yer almaktadır. Ayrıca, taraf olunan uluslararası sözleşmelerin hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığını izlemek de meclisin sorumluluk alanı içerisindedir (Çanakkkale Kepez Kent Konseyi, 2025).

Gençlik Meclisi, Beldede ikamet eden 16 ile 32 yaş arasındaki gençlerden oluşmaktadır. Gençlik Meclisi'nde; faaliyet yürüten dernek ve vakıfların temsilcileri, üniversite öğrenci konseyleri, lise öğrenci temsilcileri, gençlik ve öğrenci kulüpleri ile okul öğrenci birliklerinden temsilciler, örgütlü olmayan gençleri (çalışma grupları aracılığıyla çalışan ya da işsiz gençler dahil) temsilcileri, gençlikle ilgili çalışmalar yürüten kamu kurumlarının (örneğin halk eğitim merkezleri) temsilcileri ve mahalle gençlik temsilcilerinin yer almasına özen gösterilmektedir.

Amacı ve Görevi; Gençler arasında dil, din, ırk, kültür, etnik köken, sınıf, cinsiyet ve eğitim düzeyi farkı gözetmeksizin; onların ülke yönetiminde söz sahibi olmaları, planlama, karar alma ve uygulama süreçlerine etkin biçimde katılmaları; gençliğe yönelik programların desteklenmesi ve hayata geçirilmesinin kolaylaştırılması; gençlik örgütlenmelerinin ve örgütlenme bilincinin geliştirilmesi; gençler arasında bilgi ve deneyim paylaşımının artrılması; ulusal düzeyde gençlik politikalarının oluşturulması; tüm bu süreçlerde ayrımcılığa karşı durulması; yerel düzeyde gençlik haklarının korunması ve güçlendirilmesi; siyasi yapılardan bağımsız kalınması; toplumsal cinsiyet eşitliğinin gözetilmesi; bilgi paylaşımının eşit, koşulsuz ve tarafsız biçimde gerçekleştirilmesi; kişisel çıkarlardan uzak durulması; gönüllülüğün esas alınması; yeni katılımlara açık olunması ve üyelerin görüşlerine değer verilmesi amaçlanmaktadır (Çanakkale Kepez Kent Konseyi, 2025).

Mahalle Meclisleri, Mahalle Meclisi, mahallelerde ikamet eden ve yerel sorunlara duyarlılık gösteren yetişkin bireylerden oluşur. Mecliste; muhtar ve azaların yanı sıra, site ve apartman temsilcileri, okul aile birliklerininden üyeler, öğretmen temsilcileri, mahallede faaliyet gösteren dernekler ve spor kulüplerinden temsilciler yer alır. Bu temsil çeşitliliğine özen gösterilir.

Amacı ve Görevi; Kepez Kent Konseyi Mahalle Meclisleri, mahallenin mevcut sorunlarını tespit ederek çözüm önerileri geliştirmek, mahalle sakinlerini bu çözümlerin aktif

bir parçası haline getirmek, mahallenin ekonomik, sosyal, kültürel ve demokratik gelişimine katkı sağlamak ve sunulan hizmetlerin kalitesini artırmaya yönelik çalışmalar yürütmektir (Çanakkale Kepez Kent Konseyi, 2025)

Çocuk Meclisi, 7 ile 15 yaş arasındaki çocuklardan oluşan Çocuk Meclisi'ne, Kepez Beldesi'nde yaşayan bu yaş grubundaki tüm çocuklar gönüllü olarak katılabilir. Mecliste; Kepez'deki ilköğretim okullarından birer kız ve erkek öğrenci temsilcisi, çocuklara yönelik faaliyet yürüten gençlik merkezleri, vakıflar, dernekler, kulüpler ve birliklerden birer kız ve erkek temsilci ile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne bağlı kurumlardan yine birer kız ve erkek temsilcinin yer almasına özen gösterilir.

Amacı ve Görevi; Çocukların yalnızca geleceğin liderleri değil, aynı zamanda bugünün karar süreçlerine ortak bireyler olduğu anlayışıyla; kentlilik bilinci, ulusal farkındalık, dayanışma, paylaşım ve birlikte çalışma alışkanlıklarını kazanmaları; Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin yerel ve ulusal düzeyde hayata geçirilmesi; okul çağındaki çocuklar, sokakta yaşayan çocuklar ile zihinsel ve fiziksel engelli çocuklar arasında hiçbir ayrım yapılmaksızın tüm çocukların haklarının korunması ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi; yaşlarına ve koşullarına uygun etkinliklere yönlendirilmeleri; karar alma süreçlerine etkin biçimde katılmaları ve düşüncelerini özgürce ifade edebilmeleri; eğitim, sağlık, beslenme, oyun, ders çalışma, sanat, tiyatro ve spor gibi alanlardaki ihtiyaçlarının gündeme taşınması ve bu sorunlara çözüm üretmeleri amaçlanmaktadır (Çanakkale Kepez Kent Konseyi, 2025).

Çalışma Gruplarının Oluşumu ve Çalışma İlkeleri, Çalışma grupları, doğrudan Yürütme Kurulu tarafından ya da gönüllü bireylerce oluşturulabilir. Gönüllüler tarafından bir çalışma kurulabilmesi için, en az 3 katılımcının grup amacı, programı, bütçesi, süresi ve ihtiyaçlarını içeren bir proje hazırlayarak Kent Konseyi Genel Sekreterliği'ne sunması gerekmektedir. Yürütme Kurulu'nun onayını alan grup çalışmalarına hemen başlayabilir. Eksiklik tespit edilen başvurulara 15 günlük tamamlama süresi tanınır; bu sürede eksiklikler giderilmezse askıya alınır. Çalışma grupları ilk toplantıda grup içinden bir başkan ve bir yazman seçer. Başkan, çalışma grubunu temsil eder, gündemi belirler ve toplantıları yönetir. Yazman ise toplantı tutanaklarını ve katılım çizelgelerini hazırlar. Bu belgeleri Genel Sekreterliğe iletir ve başkanın yokluğunda toplantıyı yönetir. Hem başkan hem yazman

bulunmadığında toplantı ertelenir. Çalışma gruplarının, faaliyetlerinin sonucunu içeren raporlarını en geç bir ay içinde teslim etmeleri zorunludur. Bu süreye uyulmaması durumunda Yürütme Kurulu, ek süre tanıma ya da grubun faaliyetlerine son verme gibi kararlar alabilir. Ayrıca, grup üye sayısının üç kişinin altına düşmesi halinde, ilgili çalışma grubu feshedilir (Çanakkale Kepez Kent Konseyi, 2025).

Kurulan Çalışma Grupları;

- Kültür ve Sanat Atölyesi
- Engelliler Çalışma Grubu
- Yayın Kurulu Çalışma Grubu
- Kentli Dostu Kepez Çalışma Grubu

Kültür Sanat Atölyesi Faaliyetleri;

- Yetişkin Drama
- Sunum
- Ritim
- İngilizce
- Yoga
- Nefes ve Aktif Yaşam
- Bağlama Eğitimi
- Keman Eğitimi
- Aile Danışmanlığı
- Süs Bitkileri Üretim ve Bakımı
- Çocuk Drama
- Yazarlık Eğitimi

Kültür ve sanat alanında yürütülen atölye çalışmalarına ilişkin olarak toplamda 11 farklı faaliyetin devam etmekte olduğu belirlenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın nedenselliği, araştırma konusu ve problemi, amacı ve önemi, evreni ve örneklemi, araştırma yöntemi ve veri toplama tekniği, kapsamı ve sınırlılıkları ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Nedenselliği

Bu araştırmanın alanını Çanakkale ili Kepez beldesinde faaliyet gösteren Kepez Kent Konseyi oluşturmaktadır. Kepez, Çanakkale'nin en hızlı gelişen yerleşim yerlerinden biri olup, belediye sınırları içinde nüfusun ve sosyal çeşitliliğin hızla arttığı bir bölgedir. Bu durum katılımcı yerel yönetim modellerinin uygulanabilirliği açısından önemli bir zemin sunmaktadır. Bu bağlamda, Kepez Kent Konseyi, katılımcılık bilincinin geliştirilmesi ve yerel sorunların çözümünde halkın aktif rol alması açısından dikkate değer bir örnek teşkil etmektedir.

Kepez Kent Konseyi, yerel düzeyde toplumsal aktörlerin yönetime katılımını teşvik eden çeşitli mekanizmalar geliştirmesi, mahalle meclisleri ve tematik çalışma grupları aracılığıyla katılımcılığı artırmaya yönelik çaba göstermesi bakımından örnek bir model olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, Kent Konseyi'nin yerel yönetimle kurduğu ilişki ve belediye destekli uygulamaları, katılımcı yönetim anlayışının sahadaki yansımalarını incelemek açısından elverişli bir alan sunmaktadır. Araştırmacının alana erişim kolaylığı, veri toplama sürecinde kurumun işbirliğine açık olması ve daha önce bu alanda yapılmış çalışmaların sınırlılığı gibi etkenler Kepez Kent Konseyi'nin araştırma alanı olarak seçilmesinde etkili olmuştur.

Bu çalışma, Kepez Kent Konseyi'nin katılımcılık alanındaki uygulamalarını inceleyerek literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır. Ayrıca kullanılan yöntem, analiz tekniği ve elde edilen bulguların, benzer konularda yapılacak gelecekteki araştırmalara yol gösterici olması hedeflenmektedir.

3.2. Araştırma Konusu ve Problemi

Bilimsel araştırma süreci, çalışılacak konunun belirlenmesiyle başlar. Bu süreçte araştırmacıdan, hem uygulanabilir hem de bilimsel açıdan anlamlı bir konu seçmesi beklenir. Konu belirlenirken, çalışmanın özgün bir katkı sunma potansiyeli taşıması ve araştırma sonunda literatüre yeni bir bakış açısı kazandırması önemlidir. Ayrıca araştırmacı, seçtiği konuya ilgi duymalı, araştırma sürecine yönelik entelektüel bir merak ve motivasyon taşımalı, elde edeceği bulgulara dair heyecan hissetmelidir (Saruhan ve Özdemirci, 2013: 162). Her ne kadar araştırma sürecinde konu belirleme aşamasına dair kesin ve evrensel bir formül bulunmasa da, bu sürecin en sağlıklı biçimde ilerlemesi, araştırmacının ilgi duyduğu bir mesele üzerine yoğunlaşmasıyla mümkün olmaktadır. Araştırma konusunun belirlenmesinde kişisel deneyimler, medyada karşılaşılan olaylara yönelik merak, mevcut bilgi birikiminin durumu, çözüm bekleyen toplumsal sorunlar, güncellik, bireysel değerler ve gündelik yaşam pratikleri gibi çeşitli etkenler belirleyici rol oynamaktadır (Neuman, 2012a: 228-229).

Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kent Konseyleri: Çanakkale Kepez Kent Konseyi Örneği başlıklı tez çalışmasının konusu Çanakkale Kepez Kent Konseyi örneği üzerinden Kepez Kent Konseyinin yerel karar alma süreçlerine katkı sağlama potansiyelini ve bu yapının bölge halkıyla kurduğu ilişkinin niteliğini incelemektir. 1990'lı yıllardan itibaren hızla gelişen ve nüfusu artan Kepez, yalnızca fiziksel olarak değil, toplumsal ve kültürel açıdan da dönüşüm geçirmiştir. Beldenin büyümesiyle birlikte gündelik yaşam alışkanlıkları, iletişim biçimleri ve sorunlara yaklaşım tarzları da değişmiştir. Bu dönüşüm içinde Kepez Kent Konseyi, farklı kesimlerin bir araya gelerek görüş bildirdiği ve çeşitli konuların tartışıldığı bir platform olarak dikkat çekmektedir. Ancak bu yapının ne ölçüde işlevsel olduğu, kimler tarafından benimsendiği ve hangi koşullarda etkili olabildiği önemli bir soru alanı oluşturmaktadır. Kent Konseyinin hem kendi iç yapısı hem de Kepez'de yaşayanlar ile kurduğu bağ, bu araştırmanın temel odak noktalarından biridir. Kepez Kent Konseyinin, yerel topluluğun ihtiyaç ve taleplerine ne ölçüde cevap verebildiği, beldede yaşayan bireylerin bu yapıya nasıl yaklaştığı ve bu etkileşimin nasıl bir katılım ortamı oluşturduğu sorularına yanıt aranmaya çalışılmıştır. Kent Konseyinin, yalnızca belirli dönemlerde ya da sınırlı gruplarca değil, geniş bir topluluk tarafından nasıl daha etkili kullanılabileceği üzerine düşünmek bu çalışmanın temel amaçlarından biridir.

Her araştırma belirli bir konuyla başlasa da, bu konu yalnızca başlangıç noktasıdır ve zamanla daraltılarak belirgin bir araştırma sorusuna dönüştürülmelidir. Araştırmalar, netleştirilmiş sorun ya da sorular etrafında yapılandırılır. Bu nedenle, arştırma sürecine geçilmeden önce konu sınırlandırılmalı ve odak noktası netleştirilmelidir (Neuman, 2012a: 228-230). Her araştırma süreci, yanıtlanabilir nitelikte bir problem belirlenmesiyle başlar. Çalışmanın yönünü ve kapsamını belirleyen bu problem, araştırma sürecinin en önemli aşamalarından biri kabul edilmektedir. İlk bakışta kolay gibi görünse de, bu adım araştırmacıların en çok zorlandıkları konular arasında yer almaktadır (Baş ve Akturan, 2008: 9).

Bu tez çalışmasında nitel araştırma yöntemi tercih edildiği için, araştırma problemi doğrudan araştırma sorusu biçiminde yapılandırılmıştır. Nitel araştırmalarda sıkça karşılaşılan temel sorular arasında "Belirli bir olgu ya da durum nasıl ortaya çıkmıştır?", "Zaman içinde nasıl bir seyir izlemiştir?", ve "Bu sürecin gelişim aşamaları nelerdir?" gibi sorular yer almaktadır (Neuman, 2012a: 228). Bu tezde odaklanılan temel araştırma soruları şu şekildedir:

- Kepez Kent Konseyinin katılımcılığı artırmaya yönelik uygulamaları nelerdir? Bu uygulamalar ne ölçüde etkili bulunmaktadır?
- Kepez Kent Konseyi, halkın karar alma süreçlerine katılımını sağlama konusunda nasıl bir rol üstlenmektedir?
- Vatandaşların katılımcılık bilincini geliştirmek için hangi stratejiler önerilmektedir?
- Katılımcılık sürecinde karşılaşılan başlıca engeller nelerdir?
- Kepez Kent Konseyinin halkı bilinçlendirme çalışmaları yeterli bulunmakta mıdır? Bu çalışmalar nasıl değerlendirilmektedir?
- Katılımı arttırmak amacıyla önerilen yöntem ve faaliyetler nelerdir?
- Kepez Kent Konseyinin katılımcılığın gelişimine olan katkıları nelerdir?

3.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, katılımcılığın geliştirilmesinde kent konseylerinin işlevsel rolünü Çanakkale Kepez Kent Konseyi örneği üzerinden analiz ederek, bu yapının katılım süreçlerine katkısını nitel veriler aracılığıyla değerlendirmektir. Kent Konseyleri, yerel yönetimlerin halkla etkileşim kurma ve vatandaşların karar alma süreçlerine katılımını sağlama amacı güden önemli yapılar olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, Kepez Kent Konseyinin uygulamaları ve stratejileri, katılımcılığın geliştirilmesi açısından dikkate değer bir örnek oluşturmaktadır.

Araştırmanın önemi, katılımcılığın güçlendirilmesi ve yerel demokrasinin geliştirilmesi açısından Kent Konseylerinin sağladığı fırsatları ortaya koymaktır. Katılımcılık, bireylerin yönetim süreçlerine aktif katılımını teşvik ederek, toplumsal sorunların çözümünde daha etkili ve adil bir yaklaşım sunmaktadır. Türkiye'de Kent Konseyleri üzerine yapılan araştırmaların çoğu büyükşehir örneklerine odaklanırken, bu tez orta ölçekli bir belde olan Kepez'deki uygulamaları inceleyerek literatürdeki bu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, Kepez Kent Konseyinin özgün yapısı, gönüllülük temelli katılım modeli ve üniversite işbirlikleri gibi uygulamaları, diğer Kent Konseyleri için örnek teşkil edebilecek niteliktedir. Bu nedenle, Kepez Kent Konseyinin uygulamaları ve deneyimleri yerel yönetimlerin katılımcılık anlayışını geliştirmelerine yardımcı olacak stratejilerin belirlenmesine katkıda bulunabilir.

Bu araştırma, katılımcılığın geliştirilmesi bağlamında Kent Konseylerinin rolünü anlamak ve bu süreçte karşılaşılan engelleri belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Çanakkale Kepez Kent Konseyi örneği üzerinden yapılan bu çalışma, katılımcılık bilincinin artırılması için önerilen stratejileri ve uygulamaları incelemekte, ayrıca halkın yönetim süreçlerine katılımını sağlamak için gerekli olan yöntemleri değerlendirmektedir.

3.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, Çanakkale ili Kepez beldesinde faaliyet gösteren Kepez Kent Konseyi üyeleridir. Örneklemi kolaylı örnekleme yöntemi ile Kent Konseyi faaliyetlerinde aktif olarak rol alan kişilerden oluşmaktadır.

Bu çalışmada, maliyetleri azaltmak ve zaman tasarrufu sağlamak amacıyla kolaylı örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Kolaylı örnekleme, araştırmacının çalışmanın amacına uygun ve erişilebilir bulduğu bireyleri örnekleme dahil ettiği, olasılığa dayalı olmayan bir örnekleme yöntemidir. Uygulama açısından pratik olması ve veri toplama sürecine hız kazandırması nedeniyle tercih edilmektedir. Bu yöntemde araştırmacı, ulaşımı kolay olan kişi ya da durumları bilinçli biçimde seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 113-118).

3.5. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Tekniği

Bireylerin düşüncelerini, tutumlarını ve davranış biçimlerini ayrıntılı biçimde inceleyerek sergiledikleri yaklaşımları anlamaya ya da tanımlamaya olanak sağlayan çalışmalar, nitel araştırma kapsamında değerlendirilmektedir. Nitel araştırmalar, nicel verilerden çok, incelenen olguların derinlemesine yönlerine odaklanmakta; olayların neden ve nasıl gerçekleştiğine dair sorulara yanıt aramaktadır (Denzin and Lincoln, 1998: 23). Nitel araştırma modeli; bireylerin algılarını, deneyimlerini ve olaylara ilişkin anlamlarını doğal ortamlarında derinlemesine incelemeyi amaçlayan, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi tekniklerin kullanıldığı, olguların bütüncül ve gerçekçi bir biçimde ortaya konmasına olanak tanıyan bir araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008)

Bu araştırmada, Kepez Kent Konseyi çatısı altında yer alan katılımcılarla, düşüncelerini, görüşlerini ve deneyimlerini aktardıkları yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde toplanan veriler, içerik analizine tabi tutularak bilimsel yöntemlerle değerlendirilmiştir.

Araştırma kapsamında nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan görüşme yöntemi uygun bulunarak araştırma sürecinde kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda sıklıkla başvurulan görüşme yöntemi bireylerin araştırma konusuna ilişkin düşüncelerini, kişisel deneyimlerini, duygusal birikimlerini ve değer yargılarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu yöntemin temel amacı, katılımcıların içsel dünyalarına ulaşarak onların kendilerine özgü bakış açılarını ortaya koymaktır. Görüşme yöntemi araştırma konusu bağlamında bireylerin doğrudan gözlemlenemeyen yaşantılarına, sorunlara ilişkin deneyimlerine, yorumlarına ve verdikleri tepkilere erişim sağlamada etkili bir araçtır (Bengtsson, 2016: 8-14).

Görüşme yöntemlerinden biri olan, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilmiş, bu kapsamda Kent Konseyi başkanı, yürütme kurulu üyeleri, meclis temsilcileri ve çalışma grubu üyeleriyle, önceden hazırlanmış sorular doğrultusunda bireysel görüşmeler yapılmıştır. Araştırma kapsamında toplanan sözlü ve yazılı veriler bir araya getirilerek MAXQDA programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Bu veriler mevcut duruma ilişkin değerlendirmeler yapılmış ve geçmişten geleceğe uzanan çıkarımlarda bulunulmuştur.

Araştırmanın güvenilirliği, katılımcıların tamamen gönüllü olarak sürece dahil olmalarına dayanmaktadır. Görüşmeler, katılımcılar üzerinde herhangi bir zorlama ya da yönlendirme olmaksızın gerçekleştirilmiş, bu nedenle verilen yanıtların katılımcıların kişisel deneyim ve düşüncelerini doğrudan yansıtmaktadır. Görüşmelerin gerçekleştirilmesinden önce her katılımcıya araştırmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgilendirme yapılmış, ardından gönüllü katılım onam formu sunularak etik onayları alınmıştır. Görüşmeler sırasında not tutulması konusunda katılımcılardan önceden onay alınmıştır. Çanakkale Kepez Kent Konseyi faaliyetlerine uzun süredir aktif olarak katılan, yaklaşık 6 yıllık deneyime sahip katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmeler aracılığıyla araştırmanın amaçlarına yönelik veriler toplanmaya çalışılmıştır. Katılımcılarım mahremiyetine saygı çerçevesinde, çalışmada gerçek isimler kullanılmamış, bunun yerine “K1”, “K2” şeklinde kodlamalara yer verilmiştir.

3.6. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırmanın kapsamını Çanakkale Kepez Kent Konseyi bünyesinde yer alan yürütme kurulu üyeleri, meclis temsilcileri ve çalışma grubu üyeleri oluşturmaktadır. Aralarında Kent Konseyi Başkanı’nın da yer aldığı 13 kişi ile 01.06.2025-10.06.2025 tarihleri arasında görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılan katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde 7’sinin erkek, 6’sının kadın olduğu belirlenmiştir.

Araştırma yalnızca Çanakkale ilinin Kepez beldesinde faaliyet gösteren Kepez Kent Konseyi ile sınırlıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA BULGULARI

Bulgular bölmünde, MAXQDA programı aracılığıyla gerçekleştirilen tema ve alt tema kodlamalarına yer verilmiş, görüşmelerden elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulan kelime bulutu görselleştirmesi sunulmuştur.

4.1. Bulgular

Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kent Konseyleri: Çanakkale Kepez Kent Konseyi Örneği" başlıklı çalışmamın araştırma bulguları MAXQDA nitel veri analizi programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında, gönüllülük esasına dayalı olarak 13 katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular, 11 alt başlık altında ele alınmıştır. Bu başlıklar; Katılımcılık, Katılımcılık Uygulamaları, Katılımcılık Bilincini Geliştirme Yolları, Katılımcılık Bilincindeki Engeller, Kent Konseyinin Katılımcılığı Artırmadaki Rolü, Katılımcılığı Geliştirmeye Yönelik Hedefler, Halkı Bilinçlendirme Çalışmaları, Halkı Bilinçlendirmek İçin Ek Faaliyetler, Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılımı, Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılım Yöntemi, Belediye ve Kent Konseyi İlişkisi olarak başlıklar halinde sunulmuştur. Oluşturulan başlıkların, ilgili alt kodlarla ve diğer kod-alt kod kümeleriyle olan ilişkisi görsel tablolar yardımıyla açıklanmış; bu yapısal bütünlük, katılımcı görüşlerinden alınan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Bu bölümde elde edilen bulgular, katılımcılığın düzeyini değerlendirebilmek amacıyla Sherry R. Arnstein tarafından geliştirilen "Katılım Merdiveni" modeli çerçevesinde ele alınmıştır. Arnstein'in 1969 yılında ortaya koyduğu bu model, yurttaş katılımını sekiz basamaktan oluşan hiyerarşik bir yapıda sınıflandırmakta ve bu basamakları üç temel düzeyde toplamaktadır: etkisiz katılım (manipülasyon, terapi), simgesel katılım (bilgilendirme, danışma, yatıştırma) ve yetki devrine dayalı katılım (ortaklık, yetki devri, yurttaş kontrolü). Model, katılımın yalnızca var olup olmadığını değil, aynı zamanda katılımcıların karar süreçlerine ne ölçüde etkide bulunabildiklerini analiz etmeye olanak tanımaktadır.

Bu doğrultuda, Kepez Kent Konseyi özelinde katılımcılığın düzeyini tespit edebilme amacıyla, görüşmelerden elde edilen nitel veriler söz konusu modelle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 4

Temalar ve temalara ait alt kodların frekansları “Kod Matris Tarayıcısı”

Kod Sistemi	Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kepez Kent Konseyi	TOPLAM
Belediye ve Kent Konseyi İlişkisi	25	25
Önem Vermemektedir		0
Önem Vermektedir	25	25
Mekan, Personel ve Mali Destek	3	3
Uyumlu Çalışma	9	9
Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılım Yöntemi	13	13
Toplantılar	2	2
İstişare ve Aracılık Rolü	1	1
Ziyaretler ve Bilgi Alışverişi	1	1
Kurumlararası İş birliği	5	5
İletişim Kanallarının Kullanımı	4	4
Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılımı	20	20
Sağlamaktadır	17	17
Kent Konseyinin Köprü Rolü	3	3
Meslek Gruplarının Katkısı	3	3
Sağlamamaktadır	4	4
Yetersiz Kurumsal İletişim	1	1
Düşük Katılım	1	1
Halkı Bilinçlendirmek İçin Ek Faaliyetler	10	10
Sosyal Medya Faaliyetleri	2	2
Etkinlikleri Artırmak	4	4
Panel	2	2
Sosyal ve Kültürel Faaliyetler	2	2
Halkı Bilinçlendirme Çalışmaları	21	21
Yeterli	11	11
Verimlilik	2	2
Karşılık Etkileşim	3	3
Yeterli Değil	12	12
Görünür ve Ulşaılabilir Olma	4	4
Aktif Yurttaşlık	1	1
Katılımcılığı Geliştirmeye Yönelik Hedefler	15	15
Vatandaşlarla Doğrudan Etkileşim	4	4
Farklı Yaş ve Sosyal Gruplara Ulaşma	4	4
Farkındalık ve Bilinçlendirmeyi Artırmak	5	5
Mahalle Meclislerini Güçlendrimek	2	2
Katılımcılığı Artırmadaki Rolü	19	19
Olumsuz	2	2
Katılımcılığın Yeterince Artırılamaması	1	1
Olumlu	18	18
Özverili	3	3
Teşvik Edici	2	2
Aktif	11	11
Katılımcılık Bilincindeki Engeller	29	29
Zaman Kısıtı	5	5
Ekonomik Sıkıntılar	7	7
İkna	3	3
Önyargı	3	3
İlgisizlik	11	11
Katılımcılık Bilincini Geliştirme Yolları	16	16
Hedef Kitleye Ulaşma	6	6
Eğitim	2	2
Siyaset Algısının Geliştirilmesi	5	5
İlgi Çekici Faaliyetler	3	3
Katılımcılık Uygulamaları	19	19
Çocuklarla İlgili Sosyal Projeler	2	2
Sanatsal ve Sosyal Faaliyetler	4	4
Duyurular	3	3
Meclis ve Çalışma Grupları	10	10
Katılımcılık	19	19
Olumsuz	3	3
Yetersiz	1	1
İlgisiz	1	1
Olumlu	16	16
Birliktelik	3	3
Var Olma ve Dahil Olma	3	3
Sorunlara Duyarlılık ve Çözüm Üretme	5	5
Görüş ve Bilgi Paylaşımı	2	2
Karar Mekanizmalarına Katkı	3	3
TOPLAM	481	481

Tablo 4'te sunulan verilere göre, katılımcıların yanıtları doğrultusunda 11 tema ve 68 alt kod oluşturularak yapılan analiz süreci sonunda toplamda 481 adet veri girişi gerçekleştirilmiştir. Kodlama sisteminin görselleştirilmesi MAXQDA programının "Görsel Araçlar" penceresindeki "Kod Matris Taraycısı" sekmesinde "Belgeler" seçeneğinin aktif hale getirilmesiyle sağlanmıştır. "Belediye ve Kent Konseyi İlişkisi" temasının "Önem vermektedir" alt koduna en yoğun veri girişinin, bu kategoriye ait olduğu tespit edilmiştir.

4.1.1. Katılımcılık Kavramına Ait Bulgular

Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerde katılımcılık kavramına ilişkin algılarını ortaya koymak amacıyla "Katılımcılık kavramı sizin için ne anlam ifade ediyor?" sorusu yöneltilmiştir. Bu kapsamda 13 katılımcıdan elde edilen nitel veriler "Katılımcılık" teması altında birleştirilmiş; söz konusu tema doğrultusunda, aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere çeşitli alt kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 5

Katılımcılık Kavramı Temasına Ait Alt Kodlar

Kod Sistemi	Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kepez Kent Konseyi	TOPLAM
Katılımcılık	19	19
Olumsuz	3	3
Yetersiz	1	1
İlgisiz	1	1
Olumlu	16	16
Birliktelik	3	3
Var Olma ve Dahil Olma	3	3
Sorunlara Duyarlılık ve Çözüm Üretme	5	5
Görüş ve Bilgi Paylaşımı	2	2
Karar Mekanizmalarına Katkı	3	3
TOPLAM	56	56

Tablo 5'e göre, söz konusu tema altında toplam 56 kodlama gerçekleştirilmiştir. Kepez Kent Konseyinin "Katılımcılık" ana kodu ile bu kod kapsamında oluşturulan dokuz alt kod arasındaki ilişkisel yapı yukarıda sunulmuştur. Kepez Kent Konseyi katılımcılarının "katılımcılık" kavramına ilişkin algılarının olumlu kodlarla temsil edildiği görülmektedir. Bu bağlamda sorunlara duyarlılık ve çözüm üretme alt kodunun frekansı 5, karar mekanizmalarına katkı alt kodunun frekansı 3, var olma ve dahil olma alt kodunun frekansı 3, birliktelik alt kodunun frekansı 3, görüş ve bilgi paylaşımı alt kodunun frekansı 2 olarak gerçekleştirilmiştir. İlgili tabloda katılımcıların en yoğun biçimde görüş bildirdiği alt kod

“sorunlara duyarlılık ve çözüm üretme olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan, “karar mekanizmalarına katkı”, “var olma ve dahil olma”, “birliktelik” ve “görüş ve bilgi paylaşımı” gibi alt kodların daha düşük sıklıkta kodlanması, katılımcıların sürece etkin biçimde katılımı ve karar süreçleriyle etkileşimi düzeylerinde geliştirilmesi gereken yönlerin bulunduğuna işaret etmektedir. Bu bulgular, Arnstein’in Katılım Merdiveni kuramı bağlamında değerlendirildiğinde, Kepez Kent Konseyi katılımcılığının ağırlıklı olarak “bilgilendirme” ve “danışma” basamaklarında kaldığı, “ortaklık” ya da yetki devri” gibi üst düzey katılım biçimlerine henüz ulaşmadığını düşündürmektedir. Katılımcıların sürece katkısı hala büyük ölçüde sembolik düzeyde kalmakta, karar mekanizmalarında gerçek bir paydaşlık imkanı sunacak yetki paylaşımı aşamasına geçilememektedir. Bu durum, Kent Konseyinin katılımcılık anlayışını bir üst mertebeye taşımak üzere “delege edilmiş yetki” ve “vatandaş kontrolü” basamaklarına odaklanacak stratejik adımlar atılmasını gerektirmektedir. Katılımcıların en yoğun biçimde görüş bildirdikleri “Sorunlara duyarlılık ve çözüm üretme”ye ilişkin ifadeleri aşağıda sunulmaktadır:

“Sorunlara duyarlılık ve çözüm üretmeyi ifade ediyor. Kent yaşamında yaşam kalitesini yükseltebilmesi için kentlilerin de kent yaşamının sorunlarına duyarlı olmaları, çözüm üretmeleri, bilinçli kentliler olarak hareket etmeleri gerekmektedir.” (K6)

“Yerel yönetimlerin yönetilmesinde STK’ların karar aşamasında veya sorunlarla ilgili yerel yönetimlere hem destek olması hem önerilerde bulunması hem de olumsuz giden, sorunlu olan şeyleri de yerel yönetimlere bildirilmesi. Yerel yönetimlere sorunlarını bildiriyor STK olarak kent konseyi. Bu sorunların çözümleri için destek oluyor.” (K3)

“Özgürlük ifade ediyor, rahat olduğumu ifade ediyor, güvenilir olduğumu ifade ediyor. Böyle olunca halkla bütünleşiyorsun. Sorunlarına çözüm üretiyorsun.” (K9)

4.1.2. Katılımcılık Uygulamalarına Ait Bulgular

Katılımcılara “Kepez Kent Konseyinde katılımcılık kavramı üzerine yapılan uygulamalar nelerdir? Bu uygulamalardan hangilerini etkili buluyorsunuz?” Sorusu yöneltilmiştir. Bu kapsamda 13 katılımcıdan elde edilen nitel veriler “Katılımcılık

Uygulamaları" teması altında birleştirilmiş; söz konusu tema doğrultusunda aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere çeşitli alt kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 6

Katılımcılık Uygulamaları Temasına Ait Alt Kodlar

Kod Sistemi	Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kepez Kent Konseyi	TOPLAM
Katılımcılık Uygulamaları	19	19
Çocuklarla İlgili Sosyal Projeler	2	2
Sanatsal ve Sosyal Faaliyetler	4	4
Duyurular	3	3
Meclis ve Çalışma Grupları	10	10
TOPLAM	38	38

Tablo 6'ya göre, söz konusu tema altında toplam 38 kodlama gerçekleştirilmiştir. Kepez Kent Konseyinin "Katılımcılık Uygulamaları" ana kodu ile bu kod kapsamında oluşturulan dört alt kod arasındaki ilişkisel yapı yukarıda sunulmuştur. Bu bağlamda meclis ve çalışma grupları alt kodunun frekansı 10, sanatsal ve sosyal faaliyetler alt kodunun frekansı 4, duyurular frekansının alt kodu 3, çocuklarla ilgili sosyal faaliyetler alt kodunun frekansı 2 olarak gerçekleştirilmiştir. "Meclis ve çalışma grupları" alt kodu katılımcıların en yoğun biçimde bu alana ilişkin değerlendirme yaptıklarını göstermektedir. Katılımcıların karar alma ve ortak çalışma süreçlerine yönelik geri bildirimleri, konseydeki demokratik katılım mekanizmalarının etkili biçimde işlediğini göstermektedir. Öte yandan "Çocuklarla ilgili sosyal projeler" alt kodu, yalnızca 2 görüşle en düşük katılım düzeyini göstermektedir. Bu durum, ilgili kodun ya konseyin öncelikli gündeminde daha geri planda kaldığını ya da veri toplama sürecinde yeterince görünürlük kazanmadığını düşündürmektedir. Bu bulgular, Arnstein'in Katılım Merdiveni kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, Kepez Kent Konseyinin uygulamaları arasında katılımın farklı düzeylerine karşılık gelen örnekler yer almaktadır. Özellikle "meclis ve çalışma grupları" alt kodu, halkın karar alma süreçlerine doğrudan katıldığı, bilgi sunduğu ve yön verdiği bir yapıyı yansıtmakta, bu bağlamda "ortak karar alma" ve "yeki devri" gibi üst basamaklara yakındır. Buna karşılık, "duyurular" ve "sanatsal-sosyal faaliyetler" gibi kodlar "bilgilendirme" veya "danışma" basamağında kalmakta, katılımın karar süreçlerine etkisinin sınırlı olduğunu göstermektedir. "çocuklarla ilgili sosyal projeler" alt kodu ise, katılımın sembolik düzeyde gerçekleştiği alt basamaklara daha yakın görünmektedir. Bu çeşitlilik, Kepez Kent Konseyinin uygulamalarında hem güçlü hem de geliştirilmesi gereken yönlerin bulunduğuna işaret etmektedir. Katılımcıların

en yoğun biçimde görüş bildirdikleri "Meclis ve çalışma grupları" alt koduna ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

"Biz katılımcılığı desteklemek için kent konseyi meclislerini 6 meclis ve 4 çalışma grubunu kurduk. Bunların tek amacı, karar mekanizmalarına gerek belediye gerek valiliğe alacakları kararlarda kolaylaştırıcılık rolü ile katkı vermek için bilgi toplamaktır. Katılımcılığın en güzel örneği de budur. Bizim katılım kanallarımız meclislerimiz ve çalışma gruplarımızdır." (K1)

"Kepez Kent Konseyinin çalışmaları meclisler ve çalışma grupları kanalıyla gerçekleşir. Kepez Kent Konseyinin kadın meclisi, gençlik meclisi, kültür sanat çalışmaları grubu, mahalle meclisleri gibi alt birimleriyle çalışmalarını yürütmektedir." (K6)

"İnsanların katılımcılıklarını gösterebilecekleri konularda meclisler ve çalışma grupları mevcut kepez kent konseyinde." (K8)

"Bizim Kent Konseyi olarak yönetim kurulu dışında meclislerimiz var." (K2)

Katılımcıların en az görüş bildirdikleri "Çocuklarla ilgili sosyal projeler" alt koduna ilişkin ifadeleri aşağıda sunulmaktadır:

"Etkinliklerde çocuklarımız ön planda. Bu sene örnek olarak Adile Naşit kreşinin denizciler sınıfı bir parkta ormandan aldığımız fidanları toprakla buluşturduk. Bunların hepsini çocuklara diktirerek ve ormandan talep ettiğimiz mühendisler tarafından çocuklarımıza anlatarak bilgi sahibi olduklarını düşünüyoruz." (K10)

"Çocuklarla ilgili projelerini etkili ve güzel buluyorum." (K11).

4.1.3. Katılımcılık Bilincini Geliştirme Yollarına Ait Bulgular

Katılımcılara "Sizce vatandaşların katılımcılık bilincini geliştirmek için hangi adımlar atılmalıdır?" sorusu yöneltilmiştir. Bu kapsamda 13 katılıcmıdan elde edilen nitel

veriler “Katılımcılık bilincini geliştirme yolları” teması adı altında birleştirilmiş; söz konusu tema doğrultusunda aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere çeşitli alt kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 7

Katılımcılık Bilincini Geliştirme Yolları Temasına Ait Alt Kodlar

Kod Sistemi	Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kepez Kent Konseyi	TOPLAM
Katılımcılık Bilincini Geliştirme Yolları	16	16
Hedef Kitleye Ulaşma	6	6
Eğitim	2	2
Siyaset Algısının Geliştirilmesi	5	5
İlgi Çekici Faaliyetler	3	3
TOPLAM	32	32

Tablo 7’ye göre, söz konusu tema altında toplam 32 kodlama gerçekleştirilmiştir. Kepez Kent Konseyinin “Katılımcılık bilincini geliştirme yolları” ana kodu ile bu kod kapsamında oluşturulan dört alt kod arasındaki ilişkisel yapı yukarıda sunulmuştur. Bu bağlamda hedef kitleye ulaşma alt kodunun frekansı 6, siyaset algısının geliştirilmesi alt kodunun frekansı 5, ilgi çekici faaliyetler alt kodunun frekansı 3, eğitim alt kodunun fekansı 2 olarak gerçekleştirilmiştir. “Hedef kitleye ulaşma” alt kodu katılımcıların en yoğun biçimde bu alana ilişkin değerlendirme yaptıklarını göstermektedir. Hedef kitleye ulaşma alt kodu ile, Kepez Kent Konseyinin katılımcı profillerine doğrudan ulaşabilmek için benimsediği saha odaklı iletişim stratejilerini ortaya koymaktadır. Katılımcılar, “halkın içinde gezmeli, sorunlar yerinde görülmeli, halkla birebir ve sürekli iletişim halinde olunmalı” yaklaşımına vurgu yapmaktadırlar. İkinci sırada ise “Siyaset algısının geliştirilmesi” alt kodu gelmektedir. Bu bulgular, Arnstein’in Katılım Merdiveni kuramı doğrultusunda değerlendirildiğinde, özellikle “hedef kitleye ulaşma” ve “siyaset algısının geliştirilmesi” gibi alt kodların, vatandaşların bilgilendirme düzeyinden danışma ve ortak karar alma düzeylerine geçişini teşvik ettiği görülmektedir. Bu karşılaştırma, elde edilen alt kodların katılım kademeleri açısından konumunu ve Kepez Kent Konseyinin hangi basamaklarda güçlenebileceğini ortaya koymaktadır. Diğer yandan “Eğitim” alt kodu yalnızca 2 görüşle en düşük katılım düzeyini göstermektedir. Katılımcıların “Hedef kitleye ulaşma” alt koduna ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

“Bir insan ihtiyaç duymadıkça neye katılıp katılmayacağını idrak etmekte zorlanır. O nedenle konseyin de meclislerin de katılım sağlayabilecek katılımcılar bulabilmesi için

ilgili meclislerin ilgili mekanlarda bilinçli bir şekilde bulunmaları gerekir ki konuyla gerçekten ilgilenen insanlara ulaşılabilsin.” (K8)

“Halkın içinde gezmeli, sorunları görmeli. Halkla birebir olmak, iletişim halinde olacaksın sürekli.” (K9)

İkinci sırada yer alan “Siyaset algısının geliştirilmesi” alt koduna ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

“Biraz daha biliyorsunuz günümüzde bazı şeylere siyasi yaklaşıldığı için Kent Konseylerini de bir siyasi yaklaşım olarak görüyorlardı. Biz insanlara, bunun aslında öyle olmadığını, sivil toplum kuruluşlarının en üstünde olduğumuzu ve tamamen bizim köprü amaçlı olduğumuzu kimi bulursak anlatmaya çalıştık.” (K5)

“Kent Konseyinin siyasi bir kurum olmadığını anlatmaya çalıştık.” (K13)

4.1.4 Katılımcılık Bilincindeki Engellere Ait Bulgular

Katılımcılara “Katılımcılık bilincinin oluşturulması sürecinde hangi engellerle karşılaşıldığını düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Bu kapsamda 13 katılımcıdan elde edilen veriler “Katılımcılık bilincindeki engeller” teması altında birleştirilmiş; söz konusu tema doğrultusunda aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere çeşitli alt kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 8

Katılımcılık Bilincindeki Engeller Temasına Ait Alt Kodlar

Kod Sistemi	Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kepez Kent Konseyi	TOPLAM
Katılımcılık Bilincindeki Engeller	29	29
Zaman Kısıtı	5	5
Ekonomik Sıkıntılar	7	7
İkna	3	3
Önyargı	3	3
İlgisizlik	11	11
TOPLAM	58	58

Tablo 8’e göre, söz konusu tema altında toplam 58 kodlama gerçekleştirilmiştir. “Katılımcılık bilincindeki engeller ana kodu ile bu kod kapsamında oluşturulan beş alt kod

arasındaki ilişkisel yapı yukarıda sunulmuştur. Bu bağlamda ilgisizlik alt kodunun frekansı 11, ekonomik sıkıntılar alt kodunun frekansı 7, zaman kısıtı frekansının alt kodu 5, önyargı frekansının alt kodu 3, ikna alt kodunun frekansı 3 olarak gerçekleştirilmiştir. "İlgisizlik" alt kodu katılımcıların en yoğun biçimde bu alana ilişkin değerlendirme yaptıklarını göstermektedir. Öte yandan "Önyargı" ve "İkna" alt kodları yalnızca 3 görüşle en düşük katılım düzeyini göstermektedir. "İlgisizlik" Kepez Kent Konseyinin katılımcılığı artırmaya yönelik çabalarının bireysel düzeyde karşılaştığı en temel engellerden birisidir. Katılımcıların ifadeleri, toplumsal etkinliklere ve ortak karar alma süreçlerine karşı gelişen duyarsızlığın artık kanıksanmış bir durum haline geldiğine işaret etmektedir. Bu bağlamda, katılımcıların ilgisizliğe yönelik ifadeleri Arnstein'in Katılım Merdiveni'ndeki alt düzey katılım basamaklarıyla örtüşmektedir. Özellikle "bilgilendirme" ve "danışma" gibi daha pasif katılım biçimleriyle sınırlı kalan süreçler, toplumsal duyarsızlığı pekiştirerek daha yüksek düzey katılım (ortak karar alma, güç paylaşımı gibi) aşamalarına geçişi zorlaştırmaktadır. Kepez Kent Konseyinin bilgilendirme çabalarına rağmen, katılımcıların aktif karar süreçlerine dahil olma iradesi tam olarak oluşmamış, mevcut katılım düzeyleri göstermelik kalmıştır. Katılımcıların en yoğun biçimde görüş bildirdikleri "ilgisizlik" alt koduna ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

"Sadece insanların ilgisizliği." (K4)

"İnsanlara işte örneğin depremle ilgili bilgi verilecek gelmek istemiyorlar." (K2)

"Genel olarak insanların bu tür etkinliklerde kayıtsız kalmayı tercih ettiklerini görüyorum." (K6)

Katılımcıların en az görüş bildirdikleri "Önyargı" ve "İkna" alt kodlarına ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

"Önyargılı." (K2)

"Sadece ikna kısmında biraz zorlandığımız kısımlar oluyor." (K5)

"Halkı ikna edebilmek biraz zor." (K13)

4.1.5. Kent Konseyinin Katılımcılığı Artırmadaki Rolüne Ait Bulgular

Katılımcılara "Kepez Kent Konseyinin katılımcılığı artırmadaki rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Bu kapsamda 13 katılımcıdan elde edilen nitel veriler "Kent Konseyinin katılımcılığı artırmadaki rolü" teması altında birleştirilmiş; söz konusu tema doğrultusunda aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere çeşitli alt kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 9

Kent Konseyinin Katılımcılığı Artırmadaki Rolü Temasına Ait Alt Kodlar

Kod Sistemi	Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kepez Kent Konseyi	TOPLAM
Kent Konseyinin Katılımcılığı Artırmadaki Rolü	19	19
Olumsuz	2	2
Katılımcılığın Yeterince Artırılamaması	1	1
Olumlu	18	18
Özverili	3	3
Teşvik Edici	2	2
Aktif	11	11
TOPLAM	56	56

Tablo 9'a göre söz konusu tema altında 56 kodlama gerçekleştirilmiştir. "Kepez Kent Konseyinin katılımcılığı artırmadaki rolü" ana kodu ile bu kod kapsamında oluşturulan altı alt kod arasındaki ilişkisel yapı yukarıda sunulmuştur. Kepez Kent Konseyi katılımcılarının "Kepez Kent Konseyinin katılımcılığı artırmadaki rolüne" ilişkin algılarının olumlu kodlarla temsil edildiği görülmektedir. Bu bağlamda aktif alt kodunun frekansı 11, özverili alt kodunun frekansı 3, teşvik edici alt kodunun frekansı 2 olarak gerçekleştirilmiştir. "Aktif" alt kodu katılımcıların en yoğun biçimde bu alana ilişkin değerlendirme yaptıklarını göstermektedir. Aktif alt kodunun yüksek kodlanma sıklığı, konseyin saha çalışmalarına katılım, halkla etkileşim ve faaliyet yürütme kapasitesnin güçlü olduğunu göstermektedir. Ayrıca konseyin görünürlüğü ve etkinliği hakkında katılımcıların gözünde olumlu bir algı oluştuğunu göstermektedir. Bu olumlu algı, Arnstein'in Katılım Merdiveni çerçevesinde değerlendirildiğinde, Kepez Kent Konseyinin "bilgilendirme" ve "danışma" düzeylerini aşan, katılımcıların kısmi karar alma süreçlerine dahil olduğu "ortak karar alma" düzeyine doğru kaydığını göstermektedir. Katılımcı ifadelerindeki "aktif", "özverili" ve "teşvik edici" nitelikler, konseyin halkla birlikte çözüm üretme ve karar sürecine dahil olma kapasitesini ortaya koymakta, bu da Arnstein modelinde "yetki devri"ne yaklaşan bir katlım biçimini

işaret etmektedir. Katılımcıların en yoğun biçimde görüş bildirdikleri "aktif" alt koduna ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

"Biz Kent Konseyi olarak o konuda çok aktif çalışıyoruz.". (K4)

"Kepez Kent Konseyi çok aktif bir konsey." (K12)

"Burada birçok etkinlik yapıyoruz. Çocuklarımızı bilinçlendirmeye çalışıyoruz gönüllü hocalarımız eşliğinde. Drama eğitimleri alıyorlar. Birçok amaç burada sonuca ulaşıyor. Kepez Kent Konseyi zaten yeterince zaten bu anlamda halktaki topluluğu içinde de bölmüş durumda. Kadınları ayrı bir şekilde toplayabiliyor. Çocuklar keza öyle. Gençlik için bir şey yapılıyor. Onlarla ilgilenen birileri var. Yani bu da Kent Konseyinin ne kadar aktif çalıştığını gayet gösterdiğini düşünüyorum." (K5)

4.1.6. Katılımcılığı Geliştirmeye Yönelik Hedeflere Ait Bulgular

Katılımcılara "Kepez Kent Konseyinin katılımcılığı geliştirmek için daha etkili olabileceği alanlar nelerdir?" sorusu yöneltilmiştir. Bu kapsamda 13 katılımcıdan elde edilen nitel veriler "Katılımcılığı geliştirmeye yönelik hedefler" teması altında birleştirilmiş; söz konusu tema doğrultusunda aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere çeşitli alt kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 10

Katılımcılığı Geliştirmeye Yönelik Hedefler Temasına Ait Alt Kodlar

Kod Sistemi	Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kepez Kent Konseyi	TOPLAM
Katılımcılığı Geliştirmeye Yönelik Hedefler	15	15
Vatandaşlarla Doğrudan Etkileşim	4	4
Farklı Yaş ve Sosyal Gruplara Ulaşma	4	4
Farkındalık ve Bilinçlendirmeyi Artırmak	5	5
Mahalle Meclislerini Güçlendrimek	2	2
TOPLAM	30	30

Tablo 10'a göre söz konusu tema altında 30 kodlama gerçekleştirilmiştir. "Katılımcılığı geliştirmeye yönelik hedefler" ana kodu ile bu kod kapsamında oluşturulan dört alt kod arasındaki ilişkisel yapı yukarıda sunulmuştur. Bu bağlamda farkındalık ve

bilinçlendirmeyi artırmak alt kodunun frekansı 5, farklı yaş ve sosyal gruplara ulaşma alt kodunun frekansı 4, vatandaşlarla doğrudan etkileşim alt kodunun frekansı 4, mahalle meclislerini güçlendirmek alt kodunun frekansı 2 olarak gerçekleştirilmiştir. "Farkındalık ve bilinçlendirmeyi artırmak" alt kodu katılımcıların en yoğun biçimde bu alana ilişkin değerlendirme yaptıklarını göstermektedir. İkinci sırada farklı yaş ve sosyal gruplara ulaşma ile vatandaşlarla doğrudn etkileşim gelmektedir. Öte yandan "mahalle meclislerini güçlendirmek" alt kodu yalnızca 2 görüşle en düşük katılım düzeyini göstermektedir. Farkındalık ve bilinçlendirmeyi artırmak alt kodunun yüksek kodlanma sıklığı, konseyin stratejik planlama ve hedef belirleme süreçlerinin katılımcılar tarafından önemsendiğini göstermektedir. Bu durum Arnstein'in Katılım Merdiveni'nde, "bilgilendirme" ve "danışma" basamaklarına karşılık gelmektedir. Katılımcıların büyük ölçüde bilinçlendirme sürecine odaklanması, katılımın daha çok bilgi alma ve düşünce beyan etme düzeyinde seyrettiğini, karar alma süreçlerine tam etki etme yönünde bir ilerleme alanı bulunduğunu göstermektedir. Bu bulgu, katılımın kurumsal bir çerçevede ele alınmasının önceliklendirildiğini ve konseyin katılım kültürünü geliştirme yönündeki etkili faaliyetlerinin büyük ölçüde toplumu bilgilendirme ve bilinç düzeyini artırmaya odaklandığını göstermektedir. Genel olarak Kepez Kent Konseyinin katılımcılığı teşvik etme stratejisinde bilinçlendirmeyi öncelikli olarak ele aldığı, saha çalışmaları ve yerel örgütlenme adımlarını ise güçlendirmeye açıktır. Katılımcıların en yoğun biçimde görüş bildirdikleri "farkındalık ve bilinçlendirmeyi artırmak" alt koduna ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

"Biraz kepezin sorunlarıyla ilgilenilmesi gerekiyor. Bununla ilgili halkı bilinçlendirmek gerekiyor, farkındalığı artırmak gerekiyor." (K3)

"Yapılabilecekleri konuşmak üzere halka açık toplantı duyuruları yapılmalı. Muhtarlıklar vasıtasıyla mahallelerde yaşayan kentlilere ulaşmalı. Onları yaşadıkları kente sahip çıkmayı, o kentte istediklerini yaşayabilmeleri için kente yön verebileceklerinin bilinci aşılanmalı." (K8)

"Bir kere vatandaşlarımızın katılım konusunda bilinçlendirilmesi gerekir." (K1)

İkinci sırada yer alan" farklı yaş ve sosyal gruplara ulaşma" ile "vatandaşlarla doğrudan etkileşim" alt kodlarına ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

"Hep katılan insanlar daha çok emekli olmuş başka şehirlerden göç etmiş ama yine kepezde yaşayan +65 yaş üstü insanlar. Bu insanların dışında iş yaşamında, ev yaşamında daha aktif olan insanlara ulaşmak da gerekiyor. Bunun için okullarda belki kahvehanelerde yerel yönetim hakkında ve kent konseyinin işlevi konusunda gerek çocukları gerek çalışanları bilgilendirmek gerek." (K8)

"Gençlere yönelinmesi gerekiyor. İşte çocuklar şimdi yaz tatiline giriyor. Bunlara eğitim verilemsi, müzikti, piyanoydu vs. bu tür eğitimlerin verilemesi ve buradaki bir iletişimin sağlanması gerektiğini düşünüyorum. Bu yaş kategorisini yani işte dediğim gibi 50-60 yaş emekli olmuş belirli bir düzeyde olan insanların dışında diğer alt eğitim tabakası yaştaki insanların da burada kendilerinden bir şeyleri bulması lazım." (K3)

"Vatandaşlarla iç içe olmak." (K10)

"Kepezde yaşayan kentlilerden fikir almak olabilir katılımcılığın geliştirilmesi için. Çünkü onların fikirleriyle, fikirlerinden hareketle etkinlikler ya da programlar üretebiliriz." (K12)

Katılımcıların en az görüş bildirdikleri "mahalle meclislerini güçlendirmek" alt koduna ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

"Kent Konseyinin katılımcılığı artırmak için etkili olabileceği en önemli alanlar mahalle meclisleridir." (K1)

"Mahalle meclisi başkanları ekibiyle birlikte gezdiğinde o mahallede yaşayan insanların neye ihtiyacı olduğunu tespit edersiniz. O mahalleyle ilgili çalışmalar yapmak. Hamidiye mahallesinin sorunları neler, Cumhuriyet mahallesinin sorunları neler, Boğazkent mahallesinin sorunları neler, orada mahallenin sorunlarını tespit etmek. O sorunlara göre gerekli birimlerle iletişime geçmek." (K11)

4.1.7. Halkı Bilinçlendirme Çalışmalarına Ait Bulgular

Katılımcılara "Kepez Kent Konseyinin halkın yönetim sürecine katılımı amacıyla halkı bilinçlendirme çalışmaları yeterli mi? Bu çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Bu kapsamda 13 katılımcıdan elde edilen nitel veriler "Halkı bilinçlendirme çalışmaları" teması altında birleştirilmiş; söz konusu tema doğrultusunda aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere çeşitli alt kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 11

Halkı Bilinçlendirme Çalışmaları Temasına Ait Alt Kodlar

Kod Sistemi	Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kepez Kent Konseyi	TOPLAM
Halkı Bilinçlendirme Çalışmaları	21	21
Yeterli	11	11
Verimlilik	2	2
Karşılık Etkileşim	3	3
Yeterli Değil	12	12
Görünür ve Ulaşılabilir Olma	4	4
Aktif Yurttaşlık	1	1
TOPLAM	54	54

Tablo 11'e göre söz konusu tema altında 54 kodlama gerçekleştirilmiştir. Kepez Kent Konseyinin halkı bilinçlendirme çalışmalarına ilişkin katılımcı değerlendirmeleri "yeterli" ve "yeterli değil" şeklinde iki ana başlıkta sunulmuştur. Bu bağlamda yeterli değil alt kodunun frekansı 12, yeterli alt kodunun frekansı 11' olarak gerçekleştirilmiştir. "Yeterli değil" alt kodu katılımcıların en yoğun biçimde bu alana ilişkin değerlendirme yaptıklarını göstermektedir. Katılımcılar, konseyin halkı bilinçlendirme çalışmalarını hem olumlu hem de eleştirel bir biçimde değerlendirmiştir. "karşılıklı etkileşim" ve "verimlilik" gibi unsurların "yeterli" olarak görülmesi, konseyin bazı iletişim ve etki mekanizmalarının işlevsel bulunduğunu göstermektedir. Buna karşılık "görünürlük" ve "aktif yurttaşlık" gibi unsurların "yeterli değil" şeklinde değerlendirilmesi, konseyin saha görünürlüğü ve katılımı teşvik etme konularında gelişim alanları barındırdığını ortaya koymaktadır. Bu bulgular neticesinde, Kepez Kent Konseyinin katılımcılığı destekleyen bilinçlendirme çalışmalarında seçici bir etki yarattığını, bazı yönleriyle etkili bulunurken diğer yönlerde daha güçlü uygulamalara ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Arnstein'in Katılım Merdiveni modeline göre halkın yönetime katılımı sekiz basamakta tanımlanır: manipülasyondan vatandaşa tam kontrole kadar uzanan bu aralıkta iyi işleyen "karşılıklı etkileşim" ve "verimlilik"

uygulamaları genellikle "danışma" düzeyine karşılık gelir. Buna karşın saha görünürlüğünün düşük olması ve aktif yurttaşlığı teşvik edici mekanizmaların eksikliği, modelin "ortaklık" ve daha üst basamaklarına geçişi zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla araştırma sonuçları, Kepez Kent Konseyinin henüz tatmin edici bir şekilde vatandaşın karar alma süreçlerinde güç paylaşımına ulaşmadığını, daha katılımcı uygulamalar için modelin üst basamaklarındaki araç ve stratejilere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Katılımcıların en yoğun biçimde görüş bildirdikleri "yeterli değil" alt koduna ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

"Yeterli değil, kesinlikle yeterli değil. Ancak zaman içerisinde halkın katılımını sağlama çalışmalarımız azimle ve artırılarak devam edecek, bunun için de gerekli eğitimler verilerek yapılan çalışmalar hızlandırılacaktır." (K1)

"Şu anda uygulamaların hepsine yeterli deme şansımız yok. Her şey o kadar çok hızlı değişiyor ki, onun için var gücümüzle çalışmalara katılmaya çalışıyoruz." (K2)

"Yeterli değil. Yeterli olsa daha fazla katılım olurdu." (K3)

"Halkı bilinçlendirme konusunda biz çok yeterliyiz demek çok iddialı olur. Ama o konuda elimizden gelen çabayı yukarıda açıkladığım şekillerde yapmaya gayret ediyoruz." (K4)

"Yani hiçbir şey yeterli değil. Şöyle ki, hayal dünyamızın ya da yapmak istediklerimizin ne ucu var ne bucağı var. Biz her şeye açığız. Yapabileceğimiz makul durumlar durumunda yapılabilecek her şeyi yapmaya çalışıyoruz elimizden geldiği kadarıyla." (K5)

"Maalesef yeterli olmuyor. Kent Konseyi olarak evet çok çabalıyoruz biz bu konuda. Kesinlikle halka daha çok ulaşalım diye. Yani bizim buraya davet ettiklerimiz sınırlı olabiliyor." (K13)

"İnsanların Kent Konseyinin anlamını tam bilebilmeleri için daha halkın olduğu yerlere ulaşmaları lazım." (K8)

Öte yandan katılımcıların "yeterli" alt koduna ilişkin ifadeleri aşağıda sunulmaktadır:

"Yeterli olduğunu düşünüyorum." (K12)

"Kepez Kent Konseyi, bu alanda yapabileceklerinin tamamını hayata geçirmektedir. Ancak bu iki taraflı bir ilişkidir. Kepez Kent Konseyinin gösterdiği çalışmanın kepez halkındaki karşılığı belirleyici olmaktadır." (K6)

"Yeterli. Verimli buldukları için." (K9)

"Üç mahalleden oluşan meclisimiz var. Her ay mahalle meclisleri toplanarak vatandaşlardan talep ettiklerini, eksiklerini bilgi alışverişinde bulunuyoruz. Bunları bir üst kurul ile iletiyoruz. Halk toplantıları yapılmaktadır. Bu konuda çok verimli oluyoruz." (K10)

"Yeterli. Tabi her şey bir anda olmuyor. Toplumun da buna bir reaksiyon vermesi lazım. Her şey karşılıklı ama olumlu yönde ilerlediğine eminim." (K7)

4.1.8. Halkı Bilinçlendirmek İçin Ek Faaliyetlere Ait Bulgular

Katılımcılara "Halkı bilinçlendirmek amacıyla hangi ek faaliyetlerin gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Bu kapsamda 13 katılımcıdan elde edilen nitel veriler "Halkı bilinçlendirmek için ek faaliyetler" teması altında birleştirilmiş; söz konusu tema doğrultusunda aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere çeşitli alt kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 12

Halkı Bilinçlendirmek İçin Ek Faaliyetler Temasına Ait Alt Kodlar

Kod Sistemi	Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kepez Kent Konseyi	TOPLAM
Halkı Bilinçlendirmek İçin Ek Faaliyetler	10	10
Sosyal Medya Faaliyetleri	2	2
Etkinlikleri Artırmak	4	4
Panel	2	2
Sosyal ve Kültürel Faaliyetler	2	2
TOPLAM	20	20

Tablo 12'ye göre söz konusu tema altında 20 kodlama gerçekleştirilmiştir. "Halkı bilinçlendirmek için ek faaliyetler" ana kodu ile bu kod kapsamında oluşturulan dört alt kod arasındaki ilişkisel yapı yukarıda sunulmuştur. Bu bağlamda etkinlikleri artırmak alt kodunun frekansı 4, sosyal ve kültürel faaliyetler alt kodunun frekansı 2, sosyal medya faaliyetleri alt kodunun frekansı 2 olarak gerçekleştirilmiştir. "Etkinlikleri artırmak alt kodu katılımcıların en yoğun biçimde bu alana ilişkin değerlendirme yaptıklarını göstermektedir. Bu durum, konseyin katılımcılığa yönelik stratejilerinde halkla doğrudan iletişimi güçlendirecek etkinlik organizasyonlarına öncelik verdiğini göstermektedir. Ekinlik sayısının artırılması, hem görünürlük sağlama hem de vatandaşların karar süreçlerine aktif katılımını kolaylaştırmayı hedeflediğini göstermektedir. Bu bulgu, Arnstein'in Katılım Merdiveni'nde yer alan "bilgilendirme" ve "danışma" gibi alt düzey katılım basamaklarıyla örtüşmektedir. Etkinliklerin artırılması, halkın daha fazla bilgiye erişimini sağlayarak "ortak karar alma" gibi gibi daha yüksek katılım basamaklarına geçişi kolaylaştırabilecek bir potansiyel taşımaktadır. Öte yandan "sosyal ve kültürel faaliyetler", "panel", "sosyal medya faaliyetleri" 2 görüşle en düşük katılım düzeyini göstermektedir. Bu durum, dijital ve kültürel araçların katılımcı etkileşimi güçlendirme potansiyelinden yararlanma konusunda geliştirilmesi gereken fırsatlar olduğunu göstermektedir. Katılımcıların en yoğun biçimde görüş bildirdikleri "etkinlikleri artırmak" alt koduna ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

"Aslında çok çeşitli konularda faaliyetlerimiz var. Yani bunların üzerine biz ek ne faaliyetlerde bulunabiliriz, sadece etkinliklerin kapsamnı ve sayısını geliştirebiliriz." (K4)

"Dışarıda yapılan bir etkinlikle bir salon içerisinde toplanan, yapılan etkinlik ne yazık ki o kitleyi istediği kadar karşılamıyor ne yazık ki. O yüzden çok fazla kitleye ulaşabilmek için dışarıda saha çalışmalarının daha fazla olması gerekiyor. Belki orada hani bir eksikliğin olduğunu düşünüyorum." (K5)

"Daha fazla etkinlikler yapabiliriz." (K12)

"Gençleri çekmek için amatör müzik grupları gelebilir. Böyle bir sinerji oluşturulması ve bununla ilgili mesela su sporları. Yani kanoydu, kürekti, yelkendi vs. Çok güzel sahilimiz var. Burada birtakım etkinlikler olması gerekiyor." (K3)

4.1.9. Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılımına Ait Bulgular

Katılımcılara "Kepez Kent Konseyi toplumu oluşturan aktörlerin yönetim sürecine katılımını etkin bir biçimde sağlamakta mıdır?" sorusu yöneltilmiştir. Bu kapsamda 13 katılımcıdan elde edilen nitel veriler "Toplumu oluşturan aktörlerin katılımı" teması altında birleştirilmiş; söz konusu tema doğrultusunda aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere çeşitli alt kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 13

Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılımı Temasına Ait Alt Kodlar

Kod Sistemi	Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kepez Kent Konseyi	TOPLAM
Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılımı	20	20
Sağlamaktadır	17	17
Kent Konseyinin Köprü Rolü	3	3
Meslek Gruplarının Katkısı	3	3
Sağlamamaktadır	4	4
Yetersiz Kurumsal İletişim	1	1
Düşük Katılım	1	1
TOPLAM	49	49

Tablo 13'e göre söz konusu tema altında 49 kodlama geçekleştirilmiştir. Kepez Kent Konseyinin toplumu oluşturan aktörlerin katılımına ilişkin katılımcı değerlendirmeleri "sağlamaktadır" ve "sağlamamaktadır" şeklinde iki ana başlıkta sunulmuştur. Bu bağlamda sağlamaktadır alt kodunun frekansı 17, sağlamamaktadır alt kodunun frekansı 4 olarak gerçekleştirilmiştir. "Sağlamaktadır" alt kodu katılımcıların en yoğun biçmde bu alana ilişkin değerlendirme yaptıklarını göstermektedir. "Sağlamaktadır" alt kodu altında yer alan "Kent konseyinin köprü rolü" ve "Meslek gruplarının katkısı" temaları, Kepez Kent Konseyinin yereldeki farklı aktörlerle etkili ilişkiler kurabildiğini göstermektedir. Konseyin çeşitli toplumsal grupları karar alma süreçlerine dahil etmeye yönelik izlediği yöntemler, katılımı teşvik eden bir yaklaşım sergilemektedir. Bu doğrultuda, konseyin farklı paydaşlarla kurduğu etkileşimler, katılımın geniş kesimlere ulaşmasında olumlu bir katkı sunmaktadır. Bu bulgular, Arnstein'in Katılım Merdiveni kuramı açısından değerlendirildiğinde, Kepez Kent Konseyinin katılımı "danışma" ve yer yer "ortak karar alma" basamaklarına yaklaştığı görülmektedir. Konseyin köprü rolü ve meslek gruplarıyla kurduğu işbirlikleri, sembolik katılımın ötesine geçerek bazı örneklerde gerçek katılım olanakları sunmaktadır. Ancak bu katılım tüm aktörler için eşit düzeyde gerçekleşmemekte, dolayısıyla katılım düzeyleri

arasında belirgin bir çeşitlilik söz konusudur. Öte yandan "sağlamamaktadır" alt kodu yalnızca 4 görüşle en düşük katılım düzeyini göstermektedir. Bu alt kod altında yer alan "Yetersiz kurumsal iletişim" ve Düşük katılım" temaları Kepez Kent Konseyinin halkla bilgi paylaşımı, şeffaflık ve katılımı daha geniş kesimlere ulaştırma alanlarında geliştirilmesi gereken yönlerinin bulunduğunu göstermektedir. Katılımcıların en yoğu görüş bildirdikleri "sağlamaktadır" alt koduna ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

"Kepez halkı olarak sağlıyoruz tabi." (K2)

"Sağlamaktadır. Çok sağlıklı ve ayakları yere basan bir köprü vazifesi gördüğü kanaatindeyim." (K7)

"Evet sağlamaktadır. Destek veriyorlar her zaman için topluma." (K11)

"Etkin bir biçimde sağlamaktadır." (K12)

"Sağlıyor tabi ki. İşin içinde belediyemiz var, üniversitemiz var, valilik var. Toplantılarımızda bizleri hiç yalnız bırakmıyorlar. Bizimle birlikte oluyorlar, katılımlar güzel." (K13)

"Arkadaşların tabi ki önemli katkıları var. Çünkü çok değişik meslek gruplarından bir arkadaş bütünlüğü var." (K4)

"Tabiki de. Hatta yani bu tarif ettiğim bugüne kadar konuştuğum şeylerin içerisinde oluşum belli zaten tamamen. Bence hatta başrolü de oynuyor diyebiliriz biz bu konuda. Çünkü ciddi anlamda o köprü aracı durumu en üst seviyede Kent Konseylerinde." (K5)

"Kepez Kent Konseyi alanında uzman ve donanımlı insanlarla işbirliği yapmaya özen göstermektedir." (K6)

4.1.10 Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılım Yöntemine Ait Bulgular

Katılımcılara "Kepez Kent Konseyi, yönetim sürecine toplumu oluşturan aktörlerin katılımını sağlamak için ne tür yöntemler kullanmaktaıdr?" sorusu yöneltilmiştir. Bu kapsamda 13 katılımcıdan elde edilen nitel veriler "Toplumu oluşturan aktörlerin katılım yöntemi" teması altında birleştirilmiş; söz konusu tema doğrultusunda aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere çeşitli alt kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 14

Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılım Yöntemi Temasına Ait Alt Kodlar

Kod Sistemi	Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kepez Kent Konseyi	TOPLAM
Toplumu Oluşturan Aktörlerin Katılım Yöntemi	13	13
Toplantılar	2	2
İstişare ve Arcılık Rolü	1	1
Ziyaretler ve Bilgi Alışverişi	1	1
Kurumlararası İş birliği	5	5
İletişim Kanallarının Kullanımı	4	4
TOPLAM	26	26

Tablo 14'e göre söz konusu tema altında 26 kodlama gerçekleştirilmiştir. "Toplumu oluşturan aktörlerin katılım yöntemi" ana kodu ile bu kod kapsamında oluşturulan beş alt kod arasındaki ilişkisel yapı yukarıda sunulmuştur. Bu bağlamda kurumlararası iş birliği alt kodunun frekansı 5, iletişim kanallarının kullanımı alt kodunun frekansı 4, toplantılar alt kodunun frekansı 2, ziyaretler ve bilgi alış verişi alt kodunun frekansı 1, istişare ve aracılık rolü alt kodunun frekansı 1 olarak gerçekleştirilmiştir. "Kurumlararası işbirliği" alt kodu katılımcıların en yoğun biçimde bu alana ilişkin değerlendirme yaptıklarını göstermektedir. Kepez Kent Konseyi, yerel yönetim birimleri, kamu kurumları ve diğer paydaşlarla işbirliği mekanizmaları kurarak katılımı kurumsal düzeyde desteklemektedir. Bu işbirliği mekanizması sadece katılımcılığı çeşitlendirmekle kalmamakta aynı zamanda ortak sorunlara yönelik çözüm üretme kapasitesini artırarak kaynakların daha etkin kullanılmasına katkı sağlamaktadır. Bu bulgular, Arnstein'in Katılım Merdiveni'nde tanımlanan katılım düzeyleriyle karşılaştırıldığında, daha çok "danışma" ya da "ortaklık" seviyelerine karşılık gelmektedir. Özellikle kurumlararası işbirliği ve iletişim kanallarının kullanımı, katılımcıların karar süreçlerine kısmen dahil oldukları bir yapıyı işaret etmektedir. Bununla birlikte "ziyaretler ve bilgi alışverişi" ile "istişare ve aracılık rolü" gibi daha az temsil edilen yöntemler, Arnstein'in daha düşük düzeyli, yani "bilgilendirme" ya da "simgesel katılım"

kategorileriyle örtüşmektedir. Öte yandan "ziyaretler ve bilgi alış verişi" ile "istişare ve aracılık rolü" alt kodları yalnızca 1 görüşle en düşük katılım düzeyini göstermektedir. Ziyaretler ve bilgi alış verişi ile istişare ve aracılık rolü alt temalarının daha az görüşle temsil edilmesi, konseyin doğrudan temas ve sahada gözlem ve aracı nitelikteki görevlerini daha sistemli biçimde planlaması gerekmektedir. Bu yönlerin güçlendirilmesi konseyin katılımı yalnızca temsili anlamda değil, aynı zamanda etkileşimli ve çözüm odaklı bir yapıya dönüştürmesine katkı sunacaktır. Katılımcıların en yoğun biçimde görüş bildirdikleri kurumlararası işbirliği alt koduna ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

"Biz toplumla, topluluklarla diğer dernek kuruluşlarıyla da birlikte hareket ediyoruz." (K5)

"Bunun dışında gerek valilikle, belediyeyle, üniversiteyle ve sivil toplum örgütleriyle devamlı iletişim halinde olmak için çalışıyorlar." (K7)

"Bütün kurumlara kapımız açık. Herkese eşit mesafede." (K9)

"Yapılan toplantılara, eğitimlere katılım sağlıyorlar." (K11)

4.1.11. Belediye ve Kent Konseyi İlişkisine Ait Bulgular

Katılımcılara "Kepez Belediyesi, Kepez Kent Konseyi ve çalışmalarına yönetim sürecinde katılımına önem vermekte midir?" sorusu yöneltilmiştir. Bu kapsamda elde edilen nitel veriler "Belediye ve Kent Konseyi" teması altında birleştirilmiş; söz konusu tema doğrultusunda aşağıdaki tabloda gösterildiği üzere çeşitli alt kodlamalar yapılmıştır.

Tablo 15

Belediye ve Kent Konseyi İlişkisi Temasına Ait Alt Kodlar

Kod Sistemi	Katılımcılığın Geliştirilmesi Bağlamında Kepez Kent Konseyi	TOPLAM
Belediye ve Kent Konseyi İlişkisi	25	25
Önem Vermemektedir		0
Önem Vermektedir	25	25
Mekan, Personel ve Mali Destek	3	3
Uyumlu Çalışma	9	9
TOPLAM	62	62

Tablo 15'e göre söz konusu tema altında 62 kodlama gerçekleştirilmiştir. "Belediye ve kent konseyi ilişkisi" ana kodu ile bu kod kapsamında oluşturulan dört alt kod arasındaki ilişkisel yapı yukarıda sunulmuştur. Bu bağlamda önem vermemektedir alt kodunun frekansı 0, önem vermektedir alt kodunun frekansı 25'tir. "Önem vermektedir" alt kodu bütün katılımcıların en yoğun biçimde bu alana ilişkin değerlendirme yaptıklarını göstermektedir. Kepez Belediyesi, Kepez Kent Konseyinin varlığını ve işlevini önemseyen bir yaklaşıma sahiptir. Kepez Kent Konseyini yalnızca sembolik bir katılım aracı olarak görmemekte kurumsal düzeyde işlevsel bir mekanizma olarak benimseyerek bu yapıyı desteklemeye açık bir tutum sergilemektedir. Bu durum, Arnstein'in Katılım Merdiveni kuramı ile karşılaştırıldığında, belediyenin Kent Konseyine yönelik tutumunun "danışma" ya da yer yer "ortak karar alma" düzeylerinde konumlandığı görülmektedir. Katılımcı ifadeleri, Kepez Kent Konseyinin yalnızca sembolik bir yapıdan ibaret olmadığını, belediyenin aktif katkı sunduğu işlevsel bir katılım mekanizması olarak değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Bu da Arnstein'in hiyerarşik modelinde daha üst düzey katılım biçimlerine işaret etmektedir. Bütün katılımcıların en yoğun biçimde görüş bildirdikleri "önem vermektedir" alt koduna ilişkin ifadeler aşağıda sunulmaktadır:

"Belediye ve Kent Konseyi çalışma uyumumuz şu anda en üst seviyededir." (K1)

"Veriyor evet. Kepez Belediyesi hep yanımızda." (K2)

"Evet. Biz Kepez Belediyesiyle son derece uyum içinde çalışıyoruz." (K4)

"Kepez Belediyesi gerçekten Kepez Kent Konseyinin çalışmalarına önem veriyor. Çünkü şu an burada olduğumuz bina Kepez Belediyesine ait, bu odasını Kepez Belediyesi tahsis etti. Herhangi bir şey mesela bir sunum ya da bir etkinlik, bir çalıştay yapılacağı zaman büyük salonu veriyorlar." (K12)

"Evet. Öncelikle bir mekan sağlıyor. Yönetim kurulunun çalışmalarına destek olabilecek personel sağlıyor." (K8)

“Kepez Kent Konseyinin bütçesi yoktur. Tamamen belediyenin yardım ve destekleriyle ayakta durmaktadır. Kepez Belediyesi şu anda birlikte çalıştığımız bu muhteşem mekanı Kepez Kent Konseyine tahsis etmiştir.” (K6)

“Vermektedir. Bir kere Belediyeyle Kent Konseyinin arasında bu diyaloğun sağlıklı bir şekilde kurulduğuna inanıyorum.” (K7)

“Evet, kesinlikle vermektedir.” (K9)

4.1.12. Kepez Kent Konseyi Kelime Bulutu

Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelere ait verilerin sözel yoğunluğunu analiz edebilmek amacıyla MAXQDA programının “Görsel Araçlar” menüsünde yer alan “Kelime Bulutu” sekmesi kullanılarak kelime bulutu görselleştirilmesi oluşturulmuştur.

Şekil 11. Kepez Kent Konseyi Üyeleriyle Yapılan Görüşmelerde Öne Çıkan Kelimeler

Şekil 11 incelendiğinde, kelime bulutunda “Kepez, Kent, Konseyi, Katılımcı, Yönetim” ifadesinin belirgin şekilde ön plana çıktığı görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Katılım, demokratik sistemlerin güçlenmesinde vazgeçilmez bir unsurdur. Katılımın derinliği ve biçimi, demokrasinin işleyişine doğrudan etki etmektedir. Yalnızca bilgilendirme düzeyinde kalan uygulamalar, yurttaşları karar alma süreçlerinin dışına bırakarak pasif bir konumda tutarken, bu süreçlere aktif biçimde dahil edilen yurttaşlar, yönetsel meşruiyetin ve temsil edilebilirliğin artmasına katkı sağlamaktadır. Katılımın çeşitli düzeyleri, Arnstein'in Katılım Merdiveni gibi kavramsal araçlar aracılığıyla açıklanabilse de, uygulamada demokratik etkinliği ölçen temel ölçüt, yurttaşların karar mekanizmalarında ne derece söz sahibi olduğudur. Demokratik katılımın temelini ise yalnızca davet üzerine sürece dahil edilen bireyler değil, kendi inisiyatifleriyle karar alma süreçlerine katılım sağlayabilen yurttaşlar oluşturur.

Katılımcılık, yalnızca yönetim yapılarının yeniden düzenlenmesinin ötesinde, toplumsal adaletin tesis edilmesi, hukukun üstünlüğünün sağlanması ve sosyal uyumun güçlendirilmesi açısından hayati bir işlev üstlenmektedir. Bireylerin ve sivil toplum kuruluşlarının karar alma süreçlerine etkin biçimde katılımı; performans denetimi, hesap verebilirlik ve yenilikçilik gibi unsurlar aracılığıyla kamu hizmetlerinin kalitesini doğrudan olumlu yönde etkilemektedir. Bununla birlikte, katılım düzeyinin artırılması yalnızca bireylerin gönüllülük esaslı çabalarına bağlı değildir, aynı zamanda sistemin kapsayıcı ve eşitlikçi kurumsal yapılar inşa etmesiyle mümkün hale gelir. Bu bağlamda kadınlar, gençler ve engelliler gibi grupların süreçlere dahil edilmesi, katılımın temsili niteliğini güçlendirir.

Yönetişim anlayışı, geleneksel tek merkezli ve hiyerarşik kamu yönetimi anlayışının aksine, çok aktörlü ve yatay ilişkiler temelinde şekillenen demokratik bir yönetsel modeli önermektedir. Kamusal sorunların çözüm sürecinde devlet, özel sektör, sivil toplum ve bireyler arasında kurulan karşılıklı etkileşim mekanizmaları yönetimin daha kapsayıcı, şeffaf ve etkin biçimde yürütülmesini mümkün kılmaktadır. Özellikle yerel düzeyde uygulanan yönetişim modelleri, yurttaşların gündelik yaşamlarına ilişkin karar alma süreçlerine

katılımını teşvik etmekte, böylece kamu politikalarının halkın talepleriyle uyumlu olarak kolektif biçimde biçimlendirilmesine olanak sağlamaktadır.

Kent Konseyleri, yönetişim ilkelerinin yerel düzeyde hayata geçirildiği mekanizmalar olarak demokratik temsiliyetin yaygınlaştırılmasına önemli katkılar sunmaktadır. Meclisler, çalışma grupları, ve mahalle temelli yapılar aracılığıyla toplumun farklı kesimlerine temsil imkanı sağlayan bu platformlar, yerel düzeyde katılımın çeşitlenmesini ve kurumsallaşmasını mümkün kılmaktadır. Ancak söz konusu potansiyelin etkin biçimde hayata geçirilebilmesi, kent konseylerinin belediyelerle kurduğu ilişkinin niteliğine, kurumsal bağımsızlık düzeyine ve gönüllülük esasına dayalı katılımın sürdürülebilir biçimde teşvik edilmesine bağlıdır. Bu bağlamda, Kent Konseylerinin sunduğu öneri, kararların yalnızca sembolik düzeyde kalmayıp, belediye meclisinin gündemine dahil edilebilmesi ve karar süreçlerinde dikkate alınması, konseyin işlevsel kapasitesini ve katılımcı yönetişim anlayışının etkinlik düzeyini gösteren temel bir göstergedir.

Kepez Kent Konseyi, yönetişim ve katılım ilkelerinin yerel düzeyde somut biçimde hayata geçirildiği özgün bir örnek oluşturmaktadır. Yürütme kurulu üyelerinin düzenli olarak belediye meclis toplantılarına katılımı, üniversite ile sürdürülen bilgi temelli işbirlikleri, mahalle meclislerinin etkin işleyişi ve çeşitli sosyal destek projelerinin hayata geçirilmesi, Kepez Kent Konseyinin yönetişim ilkeleriyle bütünleşmiş kurumsal yapısını ortaya koymaktadır. Kadın ve gençlik meclislerinin temsil kapasitesi, gönüllülük esasına dayalı yapısal katılımın inşası ve karar alma süreçlerine daha önce dahil olamayan toplumsal kesimlerin kent yönetiminde temsiline olanak sağlanması, demokratik temsiliyetin niteliğini güçlendiren önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Özellikle "Kentli Dostu Kepez" ve "Radar Projesi" gibi yerel ihtiyaçlardan doğan özgün projeler, söz konusu yapının yalnızca normatif hedeflere yönelmediğini, aynı zamanda sahada karşılaşılan somut sorunlara çözüm üretme yetkinliğine sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın örneklemi, kolaylı örnekleme yöntemiyle Kepez Kent Konseyi faaliyetlerinde aktif olarak rol alan kişilerden oluşmaktadır. Bu doğrultuda, aralarında Kent Konseyi Başkanı'nın da yer aldığı yürütme kurulu üyeleri, meclis temsilcileri ve çalışma gurbu üyelerinden oluşan toplam on üç katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular, çalışmada belirlenen yedi temel araştırma sorusu çerçevesinde değerlendirilmiş ve bütüncül analiz sonuçlarına dayalı çıkarımlar yapılmıştır. Bu doğrultuda, sonuç bölümünde her bir araştırma sorusuna ilişkin nihai değerlendirmeler ayrı ayrı ele alınmıştır.

Kepez Kent Konseyinin katılımcılığı artırmaya yönelik uygulamaları nelerdir? Bu uygulamalar ne ölçüde etkili bulunmaktadır? ilk soruya ilişkin olarak, Kepez Kent Konseyinde katılımcılığı artırmaya yönelik uygulamalar arasında meclisler ve çalışma grupları öne çıkmaktadır. Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi, Mahalle Meclisleri ve çeşitli tematik çalışma grupları aracılığıyla vatandaşların görüşlerini dile getirebilecekleri, önerilerini sunabilecekleri bir zemin oluşturulmaktadır. Katılımcılar bu yapıları, konseyin en işlevsel ve etkili araçları olarak tanımlamışlardır. Bunun yanında, sanatsal ve sosyal faaliyetler, duyurular ve çocuklara yönelik sosyal projeler de uygulanmakta; ancak bunlar daha çok bilgilendirme ve farkındalık yaratma düzeyinde etkili bulunmaktadır. Bu durum, meclis ve çalışma gruplarının karar süreçlerine katılımı kolaylaştırmada diğer faaliyetlere göre daha etkin işlediğini göstermektedir.

Kepez Kent Konseyi, halkın karar alma süreçlerine katılımını sağlama konusunda nasıl bir rol üstlenmektedir? ikinci soruya ilişkin olarak, Kepez Kent Konseyi kendisini bir köprü ve kolaylaştırıcı rol olarak tanımlamaktadır. Belediye, üniversite, valilik ve sivil toplum kuruluşları gibi aktörlerle iletişim kurarak halkın taleplerini karar vericilere iletmekte, aynı zamanda halkın yerel yönetime dair süreçlerden haberdar olmasını sağlamaktadır. Görüşmelerden elde edilen bilgilere göre Kepez Kent Konseyi, sadece toplantılar düzenlemekle kalmamakta, mahalle bazlı meclislerle halkın taleplerini doğrudan toplamaktadır. Katılımcılar konseyi “aktif” , “özverili” ve “teşvik edici” bir kurum olarak değerlendirmektedir.

Vatandaşların katılımcılık bilincini geliştirmek için hangi stratejiler önerilmektedir? üçüncü soruya ilişkin olarak, katılımcıların öne çıkardığı stratejilerin başında hedef kitleye ulaşma gelmektedir. Halkın bulunduğu alanlara gitmek, mahallelerde birebir temas kurmak, muhtarlıklar aracılığıyla iletişim sağlamak bu noktada önemsenmektedir. İkinci olarak, vatandaşların katılıma dair önyargılarını gidermek ve konseyin siyasi bir kurum olmadığına dair farkındalık oluşturmak gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca katılımcılar, ilgi çekici sosyal ve

kültürel etkinlikler düzenlenmesi ve eğitim programları aracılığıyla bilinç oluşturulmasını önermekte olup, bu stratejilerin hem doğrudan iletişimi güçlendirmeye hem de katılımı bir alışkanlık haline getirmeye hizmet edeceği ifade edilmektedir.

Katılımcılık sürecinde karşılaşılan başlıca engeller nelerdir? dördüncü soruya ilişkin olarak, katılımcılık sürecinde en önemli engel halkın ilgisizliğidir. Katılımcıların çoğu, halkın etkinliklere katılım göstermemesi, toplantılara davet edilemsine rağmen ilgi göstermemesi sorununu vurgulamıştır. Bunun yanında ekonomik sıkıntılar ve zaman yetersizliği de katılımı kısıtlayan önemli faktörlerdir. Bazı katılımcılar, halkın konsey çalışmalarına yönelik önyargılarından ve ikna edilmesinin zorluğundan bahsetmiştir. Bu engeller, konseyin çabalarına rağmen katılımın istenilen düzeye ulaşmasını zorlaştırmakta, özellikle ekonomik ve zamansal sınırlılıkların bireylerin gönüllü süreçlere katılımını sınırladığı görülmektedir.

Kepez Kent Konseyinin halkı bilinçlendirme çalışmaları yeterli bulunmakta mıdır? Bu çalışmalar nasıl değerlendirilmektedir? beşinci soruya ilişkin olarak, katılımcı görüşlerinde bu soruya verilen yanıtlar ikiye ayrılmaktadır. Bir grup, konseyin yaptığı toplantılar, mahalle meclisleri ve bilgilendirme faaliyetlerini yeterli bulurken; diğer bir grup ise bunların yetersiz olduğunu dile getirmiştir. “Yeterli değil diyenler”, özellikle konseyin görünürlüğünün düşük olduğunu, halkın bulunduğu alanlara yeterince inemediğini, dolayısıyla katılımın sınırlı kaldığını vurgulamıştır. “Yeterli” bulanlar ise düzenli toplantılar, mahallelerde yapılan görüşmeler ve bazı etkinliklerde sağlanan etkileşimi örnek göstermiştir. Genel değerlendirme, konseyin bu konuda çaba gösterdğini ancak daha geniş kitlelere ulaşmada gelişime ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır.

Katılımı artırmak amacıyla önerilen yöntem ve faaliyetler nelerdir? altıncı soruya ilişkin olarak, katılımcılar, katılımın artması için öncelikle etkinliklerin çeşitlendirilmesi ve sayısının artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle açık alan etkinliklerinin daha fazla yapılması, halkın ilgisini çekebilecek sosyal ve kültürel organizasyonların düzenlenmesi önerilmektedir. Bunun yanında sosyal medya kullanımının güçlendirilmesi, gençlere ve farklı sosyal gruplara hitap eden faaliyetlerin artırılması, mahalle meclislerinin daha etkin hale getirilmesi de önerilen yöntemler arasındadır. Bu yöntemlerin, halkın farklı

kesimlerine ulaşarak daha kapsayıcı bir katılım modeli oluşturulması gerektiğini göstermektedir.

Kepez Kent Konseyinin katılımcılığın gelişimine olan katkıları nelerdir? yedinci soruya ilişkin olarak, Kepez Kent Konseyi, katılımcılığın gelişimine en çok farklı aktörleri bir araya getirme kapasitesiyle katkı sağlamaktadır. Üniversite, belediye, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların aynı masa etrafında buluşabildiği bir platform oluşturması, yerel yönetişim açısından önemli görülmektedir. Ayrıca meclisler ve çalışma grupları yoluyla vatandaşların görüş ve taleplerinin dile getirilebildiği bir ortam sağlanmaktadır. Katılımcıların ifadelerine göre konsey, bilgilendirme, bilinçlendirme ve aracı rolüyle yerel katılım kültürünün gelişmesine önemli bir zemin hazırlamaktadır. Bu katkılar yerelde demokratik süreçlerin daha şeffaf, kapsayıcı ve toplumla bütünleşmiş bir şekilde işlemesine imkan tanımaktadır.

Çanakkale Kepez Kent Konseyi, katılımcılığı teşvik etme amacına rağmen, karar alma süreçlerine yeterli halk katılımını sağlayamamakta, temsil çeşitliliğini tam olarak yansıtamamakta ve katılımın sürekliliğini kurumsal düzeyde sürdürememektedir. Kadın, gençlik, çocuk, mahalle meclisleri gibi yapılanmalar kağıt üzerinde kapsayıcı bir çerçeve sunsa da uygulamada katılım çoğunlukla belirli gruplarla sınırlı kalmakta, geniş halk kesimlerinin sürece dahil olması çeşitli nedenlerle zorlaşmaktadır. Halkın Kepez Kent Konseyini çoğunlukla "etkinlik yapan bir yapı" olarak görmesi, hem görünürlük eksikliğini hem de karar alma süreçlerindeki etkisizliği yansıtmaktadır. Tanıtım faaliyetlerinin yetersizliği, bilgi eksikliği, gönüllülüğe dayalı yapının sürdürülebilir olmaması ve yerel halkın ilgisizliği gibi unsurlar, katılımın gelişmesinin önünde engel teşkil etmektedir. Bu bağlamda, mevcut yapının daha kapsayıcı, işlevsel ve etkin hale gelmesine katkı sağlayacak öneriler aşağıda verilmiştir:

Katılımcılığın yalnızca sorun bildirme işlevini aşarak karar alma süreçlerine doğrudan etki edebilecek bir yapıya dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda etkin danışma ve uzlaşma mekanizmaları oluşturulmalı, katılımcı önerilerin karar süreçlerine doğrudan aktarılmasını mümkün kılan etkileşimli platformlar hayata geçirilmelidir. Katılımcıların aidiyet ve sorumluluk duygusunu güçlendirecek tematik atölye çalışma grupları yaygınlaştırılmalı, çevrim içi ve yüz yüze iletişim kanalları bütüncül bir şekilde

etkinleştirilerek sürekli bilgi akışı sağlanmalıdır. Sürecin sonunda şeffaf bir geri bildirim mekanizması işletilerek katılımcıların önerilerinin nasıl değerlendirildiği açıklanmalı ve bu yolla konseyin kapsayıcı, katılımcı ve hesap verebilir yapısı pekiştirilmelidir.

Meclisler ve çalışma grupları etkili katılım örnekleri sunarken, çocuklara ve gençlere yönelik sosyal projelerin yeterince görünür olmaması dikkat çekmektedir. Bu nedenle çocuk ve genç odaklı çalışmalara ayrılan kaynakların artırılması, projelerin tanıtım yöntemlerinin gözden geçirilmesi ve bu yaş gruplarının karar alma süreçlerine aktif şekilde katılabilmesini sağlayacak "çocuk ve genç danışma kurulları"nın oluşturulması gerekmektedir. Bu adımlar, genç kuşakların katılımcılık kültürüyle daha erken yaşta tanışmasına olanak sağlayacaktır.

Katılımcılık bilincinin toplumda yerleşmesi için yerinde ve doğrudan iletişime dayalı stratejiler geliştirilmelidir. Bu kapsamda Kepez Kent Konseyi kent meydanı, pazar yeri, sahil ve okul çevresi gibi halkın yoğun bulunduğu alanlarda düzenli olarak mahalle toplantıları ve halkla yüz yüze görüşmeler yapabilecek iletişim ekipleri oluşturması önemlidir. Tüm bu çalışmalar yürütülürken siyasi tarafsızlık ilkesine dikkat edilmeli ve konseyin toplum ile yerel yönetim arasında bağ kuran bir yapı olduğu açık bir şekilde ortaya konmalıdır.

Ekonomik zorluklar ve zaman kısıtı gibi katılımı sınırlayan yapısal engellerin aşılabilmesi için, Kent Konseyi etkinlik ve toplantı takvimini daha esnek zaman dilimlerine, özellikle akşam saatlerine ve hafta sonlarına yaymalıdır. Etkinliklerin toplu ulaşıma yakın alanlarda düzenlenmesi ya da ulaşım desteği sağlanması katılımın artırılması açısından belirleyici bir rol oynamaktadır. Katılım süreçlerinin etkinliğini artırmak amacıyla, bilgilendirme faaliyetleri, etkileşim temelli atölye çalışmaları ve ortak çalışma grupları ile desteklenerek katılımcıların pasif dinleyici konumundan aktif karar sürecine dahil olabilmeleri teşvik edilmelidir. Ayrıca toplumsal önyargıların giderilmesi için yerel kanaat önderleriyle yürütülecek diyalog odaklı çalışmalar önem taşımaktadır.

Kepez Belediyesi ve diğer kamu kurumlarıyla kurulan mevcut işbirliği yapıları kurumsallaştırılmalı ve uzun vadede sürdürülebilir hale getirilmelidir. Bu çerçevede ortak tanıtım ve bilgilendirme çalışmaları artırılmalı, toplumla doğrudan etkileşim kuracak katılım birimlerinin mahallelerde esnek saat aralıklarında görev yapması sağlanmalıdır. Bu şekilde,

yerel yönetimlerin katılımcı yönetişim hedefleri ile Kent Konseyinin uygulama kapasitesi birlikte güçlenecektir.

Toplumun farklı kesimlerini temsil eden aktörlerin (üniversiteler, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları vb.) katılım süreçlerine dahil olabilmesi için kullanılan yöntemler çeşitlendirilmelidir. Mahallelerde ve meslek odalarında düzenli şekilde yürütülecek çalışma grupları ile saha temelli gözlem faaliyetleri yaygınlaştırılmalı, forumlar, mesleki çalıştaylar ve çevrim içi katılım programları aracılığıyla kurumsal paydaşların sürece eş zamanlı katılımı sağlanmalıdır.

Kepez Belediyesi ile Kent Konseyi arasındaki mevcut uyumlu ilişkinin devam ettirilmesi ve bu işbirliğinin kurumsal bir zemine oturtulması önem arz etmektedir. Özellikle fiziki mekan desteğinin kalıcılaştırılması, personel katkısının sürdürülebilir hale getirilmesi ve bütçeye dair kaynakların garanti altına alınması gereklidir.

Kent konseyi kararlarının bağlayıcılığı artırılmalı, belediye meclis gündemine alınan konsey önerilerinin işleme alınma oranı yasal çerçevede izlenebilir hale getirilmelidir. Ayrıca katılım göstergeleri belirlenmeli ve izlenmelidir. Örneğin: toplantılara katılan vatandaş sayısı, öneri geliştirme oranı, karar alma süreçlerine katılım düzeyi gibi metrikler düzenli olarak raporlanmalıdır. Kent Konseyleri için "katılım performans endeksi" oluşturulmalı, belediyeler bu endeks üzerinden değerlendirilmeli ve iyi örnekler ödüllendirilmelidir.

Yerel düzeyde katılım eğitimleri düzenlenmeli, özellikle mahalle düzeyinde kadınlar, gençler ve yaşlılar için "katılımcı yurttaşlık atölyeleri" açılmalıdır. Okullarda yerel demokrasi ve katılımıcılık konularında müfredat destekli programlar başlatılmalı, lise düzeyinde kent konseylerinin ne olduğu, nasıl çalıştığı öğrencilere etkin bir biçimde anlatılmalıdır. Kent konseyi tanıtım kampanyaları düzenlenmeli, afiş, kısa video, yerel radyo ve sosyal medya gibi kanallar aracılığıyla halka açık, sade ve anlaşılır dille anlatımlar yapılmalıdır.

STK'ların Kent Konseyleri içindeki temsiliyeti güçlendirilmelidir. Mevcut STK'lar dışında mahalle inisiyatifleri, gönüllü gruplar da konseylerde söz sahibi olmalıdır. Çalışma

gruplarına katılım kolaylaştırılmalı; gönüllü katılımı artırmak için dijital başvuru ve çevrimiçi toplantı sistemleri devreye alınmalıdır. Kent Konseyi Meclisleri (Kadın, Gençlik, Engelli vb.) daha aktif hale getirilmelidir. Bu meclisler için yılık faaliyet planları ve bütçeler hazırlanmalıdır.

Belediye başkanı ve Kent Konseyi yürütme kurulu arasında düzenli koordinasyon toplantıları yapılmalı; bu toplantılar altı ayda bir kamuya açık şekilde raporlanmalıdır. Ayrıca, Kent Konseyinin yıllık faaliyet raporu belediye tarafından kamuya duyurulmalı ve vatandaşlardan geri bildirim alınmalıdır.

Kent Konseyi bünyesinde, vatandaşların öneri gönderebileceği, çevrimiçi anketlere katılabileceği ve alınan kararların uygulanma süreçlerini şeffaf bir biçimde takip edebileceği açık veri tabanlı dijital platformlar kurulmalıdır. Belediye ve Kent Konseyi işbirliğiyle geliştirilecek mobil uygulama aracılığıyla vatandaşların öneri sunması, toplantılara çevrimiçi katılması ve alınan kararların sonuçlarını izlemesi sağlanmalıdır.

Kent Konseylerine özel bütçe ayrılmalı ve bu bütçe, doğrudan konseyin kendi önceliklerini hayata geçirebilmesi için kullanılmalıdır. Konsey çalışanları ve gönüllüler için kapasite geliştirme eğitimleri düzenlenmeli; proje yazımı, kolaylaştırıcılık, katılımcı planlama gibi konular işlenmelidir. Ayrıca yerel yönetimlerde Kent Konseyi koordinatörlüğü profesyonelleştirilmeli ve bu alanda sürdürülebilirliği sağlayacak şekilde kurumsallaşma adımları atılmalıdır.

Bu öneriler katılımı sembolik düzeyden çıkararak, sürekli, anlamlı, kapsayıcı ve ölçülebilir bir yapıya kavuşturmayı hedeflemektedir. Tezin bulgularına uygun olarak geliştirilen bu öneriler;

- Yerel demokrasiyi güçlendirir,
- Yurttaş-devlet ilişkisini yeniden tanımlar,
- Kent Konseylerinin işlevselliğini artırır.

Kepez Kent Konseyi özelinde yürütülen bu çalışma, katılımcılık ve Kent Konseylerinin işleyişine dair dikkat çekici veriler sunmakta, aynı zamanda bu alanda yapılacak gelecekteki araştırmalar için geliştirilmeye açık bir zemin sağlamaktadır. Katılımcılığın niteliksel boyutlarını daha iyi anlamak amacıyla örneklem çeşitliliğnin artırılması, veri topalama ve analiz yöntemlerinin zenginleştirilmesi ya da mevcut kodlama sistemlerinin gözden geçirilmesi yararlı olabilir. Kent Konseylerinin toplumsal katılıma etkisi, sürdürülebilirliği ve halkın karar alma süreçlerine katılımı gibi konulara odaklanacak özgün araştırma yaklaşımları, ilgili literatüre anlamlı katkılar sunma potansiyeli taşımaktadır. Bu bağlamda, Kepez Kent Konseyi örneği, katılımcılık üzerine yapılacak çalışmalar için incelenebilecek bir alan sunmaktadır.

KAYNAKÇA

5393 sayılı Belediye Kanunu, 23.04.2024 tarihinde https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf adresinden erişildi.

Acar D. ve Demir Ö. (2005). *Sosyal Bilimler Sözlüğü,* Adres Yayınları, Ankara.

Acar, M. (2017). *Yeni Kamu Yönetiminde Yönetişimin Önemi ve Ülkemizde Oluşturulan Yönetim Mekanizmaları (Yüksek Lisans Tezi).* Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

Agenda 21, 25.09.2024 tarihinde https://sustainabledevelopment.un.org/outcomedocuments/agenda21, adresinden erişildi.

Ağır, O.; Belli, A. ve Arslan, Ş. (2017). "Kent Konseylerinde Halk Katılım ve Gönüllülük: Adana Kent Konseyi Örneği", Al-Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 1 (3): 320-332.

Ak, M. (2017). Örgütsel etkililiği oluşturan unsurların katılımcı yönetim boyutu açısından değerlendirilmesi. *International Journal of Academic Value Studies,* 3 (17), 165-180.

Akseli, B. (2024). Katılımcılık Bağlamında Yerel Yönetimlerde Gençlik Çalışmalarının Değerlendirilmesi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Balıkesir.

Aksu, H. (2018). *Kent konseylerinin yerel demokrasiye katkısı büyükşehir kent konseyleri örneği.* [Yüksek lisans tezi], Harran Üniversitesi.

Aktan, C.C. (2005). Kamu sektöründe kurumsal yönetim iyi devlet yönetimi için kurallar ve kurumlar. *SPK Kurumsal Araştırmalar Serisi No: 5.* https://www.researchgate.net/profile/Coskun-Can-Aktan/publication/318700842_Kurumsal_Devlet_Yonetimi_-Iyi_Devlet_Yonetimi_Icin_Kurallar_ve_Kurumlar-/links/59783f2c0f7e9b2777252eeb/Kurumsal-Devlet-Yonetimi-Iyi-Devlet-Yonetimi-Icin-Kurallar-ve-Kurumlar.pdf, Erişim tarihi: 16.07.2021.

Aktel, M., (2003). *Küreselleşme ve Türk kamu yönetimi* (1. Basım). Ankara: Asi Yayın Dağıtım.

Andrew, C. ve Goldsmith, M. (1998). From local government to local governance- and beyond?. *International Political Science Review, 19* (2), 101-117.

Andrews, Matthew – Shah, Anwar. (2003). "Citizen-Centered Governance: A New Approach To PublıcSector Reform" *Bringing Civility in Governance, Vol. 3 of Handbook on Publıc Sector Performance Reviews.* pp.6.1-6.36. Washington D.C.:TheWorldBank. https://www.researchgate.net//publication/290483889_Citizen-Centered_Governance_A_New_Approach_to_Publıc_Sector_Reform (23.01.2024).

Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, *35* (4), 216-224.

Arslan, F. (2015). "21. Yüzyılda Kadın Hakları", İnternational Journal of Social Sciences and Education Researce, 1 (3): 730-139.

Arslan, O. (2001), Kuramsal ve Tarihsel Aşamalarıyla Sivil Toplum ve Türkiye Gerçeği. İstanbul: Bayrak Yayıncılık.

Atmaca, Y.; Karaçay, F. (2020). Türkiye'deki Kamu Yönetimi Reformlarında Dijitalleşme ve E-Yönetişim, International Journal of Management and Administration, 4 (8), ss. 260-281.

Baran, K.; Kurt, S.; ve Önal, D.; ve Helvacıoğlu, B. (2011). "İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde Bulunan Silivri İlçesi Kent Konseyi Yapılanması ve Gerçekleştirilen Faaliyetler". (ed.E. Battal Keskin), I. Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, ss.188-189, Bursa.

Barnes, M., Shardlow, P., "From Passive Recipient to Active Citizen: Participation in Mental Health User Groups", Journal of Mental Health, 6 (3), 1997, 289-300.

Bartle, P. (2012). *Katılımcı Yönetim; Kurumsal Karar Almaya Çalışanların Katkılarının Arttırılmasına Dair Metodlar.* CEC (Birlikte Toplumu Güçlendirme) Yayınları.

Baş, T., ve Akturan, U. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri: NVivo ile Nitel Veri Analizi.* Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Batal, S., DUR., İ., İ., ve TOPÇU, V., (2015). Yeni Büyükşehir Belediye Kanunu Bağlamında Kent Konseylerinin İşlevselliği Ve Ölçek Sorunu, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu 10-11 Nisan Bildiri Kitabı, Ed.: Enes Battal Keskin, Elif Karakurt Tosun, Bursa, 34-47ss.

Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı (BAKA). (2010). *Yayınlanmamış Bölge Planı Kılavuzu.*

Baykal, D. (1970). *Siyasal katılıma: bir davranış incelemesi.* Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınları.

Bayraktar, F. (2015). Yönetişim paradigması ve neoliberalizm: çelişki ve kopuş mu uyum ve süreklilik mi?. *Ardahan Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2,* 71-94.

Bayramoğlu, S. (2002). Küreselleşmenin yeni siyasal iktidar modeli: Yönetişim. *Praksis Üç Aylık Sosyal Bilimler Dergisi, (7),* 85-116.

Bayramoğlu, S. (2018). *Yönetişim zihniyeti: Türkiye'de üst kurullar ve siyasal iktidarın dönüşümü* (4. Basım). İstanbul: İletişim Yayınları.

Bayramoğlu, S. (2018). *Yönetişim zihniyeti-Türkiye'de üst kurullar ve siyasal iktidarın dönüşümü,* 4. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.

Beetham, D., Blıck, A., Margetts, H. and Weır, S**.;** Power and Participation in Modern Britain: A Litarature Review for Democratic Audit, Wembley, Creative Print Group, 2008.

Behrens, M. (2004). Global governance. Benz, A. (eds), (In) *Governance – regieren in komplexen regelsystemen. governance.* VS Verlag für Sozialwissenschaften.

Benedict, K. (2015). *Global governance. ınternational encyclopedia of the social ve behavioral sciences, 155-161.*

Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. NursingPlus Open, 2, 8-14.

Bıçkı, D.; Sobacı, M. Z. (2011). Yerel Yönetimden Yerel Yönetişime: Post-Fordizm Bağlamında Yerel Yönetimleri Anlamak, Yönetim Bilimleri Dergisi, 9 (1), ss: 215-233.

Bingöl, N. (2015). Bölgesel Gelişmede Yönetişim ve Katılım. 3. Uluslararası Kalkınma Konferansı Bildiriler Kitabı, 29-40. https://fka.gov.tr/sharepoint/userfiles/Icerik_Dosya_Ekleri/ULUSLARARASI_BOLGESEL_KALKINMA_KONFERANSI_BILDIRI_KITAPLARI/3.ULUSLARARASI%20B%c3%96LGESEL%20KALKINMA%20KONFERANSI%20%20B%c4%b0LD%c4%b0R%c4%ab0%20K%c4%b0TABI.pdf, Erişim tarihi: 15.07.2021.

Binyıl Kalkınma Hedefleri Raporu Türkiye (2010). UNDP, http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/mdg/mdgreportTurkey2010.html (15.05.2019).

Blake, G., Dıamond, J., Foot, J., Gıdley, B., Mayo M., Shukra, K., Yarnıt, M.; Community Engagement and Community Cohesion, York, Joseph Rowntree Foundation, 2008.

Bogner, A. (2012).The Paradox of participation experiments. *Science. Technology, ve Human, Values, 37* (5), 506-527.

Bozkurt, Ö. ve Turgay E. (1998). Kamu Yönetimi Sözlüğü, TODAİE, Ankara.

Bozkurt, Y. (2014). "Yerel Demokrasi Aracı Olarak Türkiye'de Kent Konseyleri: Yapı, İşleyiş ve Sorunlar", Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 40: 229-240.

Brodıe, Ellie, Cowlıng, Eddie, Nıssen, Nina; Understanding participation: A litarature review, London, Involve, (2009).

Bulut, T. (2013). Şeffaf Katılımcı ve Etkin Kent Yönetimi İçin Kent Konseyleri. Bursa: Ekin Yayınları.

Bulut, T. (2013). Şeffaf, Katılımcı ve Etkin Kent Yönetimi için Kent Konseyleri, Ekin Yayınevi, Bursa.

Bulut, Y., 2013. Şeffaf, Katılımcı ve Etkin Kent Yönetimi İçin Kent Konseyleri, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 230ss.

Bütün, M. (2016). E Belediye Faaliyetlerinde Sosyal Kullanımının Etkilerinin E-Yönetişim Bağlamında İncelenmesi, *İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,* İstanbul.

Ceritli, İsmail ve GÜNEŞ, Aynur (2010). "Sürdürülebilir Kentleşme ve Katılımcı Yerel Yönetim Uygulamalarında Yönetişim Olgusu Bağlamında Yerel Gündem 21", Yönetişim, (der. M. Akif Çukurçayır, H. Tugba Eroğlu, Hülya Eski Uğuz), Konya: Çizgi Kitabevi.

Cornwall, A., "Unpacking paricipation: models meanings and subject practices", Community Development Journal, 43 (3), 2008, 269-283.

Coşkun S. (2003). Kamu Yönetiminde Yönetişim Yaklaşımı. İçinde: Balcı A, Nohutçu A, Öztürk KA, Coşkun B. (Editörler). *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar,* Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Çanakkale Kepez Kent Konseyi (2025). Kent Konseyinin Vizyonu ve Misyonu. https://canakkalekepezkentkonseyi.com/hakkimizda/, Erişim Tarihi: 05.03.2025.

Çanakkale Kepez Kent Konseyi (2025). Kepez Kent Konseyi Çalışma Yönergesi. https://canakkalekepezkentkonseyi.com/genel-kurul/, Erişim Tarihi: 07.03.2025.

Çanakkale Kepez Kent Konseyi (2025). Kepez Kent Konseyi Çalışma Yönergesi https://canakkalekepezkentkonseyi.com/wp-content/uploads/2025/04/Kent-Konseyi-Yonetmelik-ve-Yonergeler-4.pdf, Erişim Tarihi: 02.06.2025.

Çanakkale Kepez Kent Konseyi (2025). Kepezin Tarihi. https://canakkalekepezkentkonseyi.com/kepezin-tarihcesi/, Erişim Tarihi: 04.03.2025.

Çavuş Z.Ç. ve Uysal A. B. (2018). Çanakkale'de Kentsel Gelişme, Yayılma ve Kırsal Alanlarda Etkileşim, Planlama, (Ek 1): 105-117. doi: 10.14744/planlama.2018.85547

Çelik, V., (2020). Gönüllülük, Katılım ve Yönetim Kültürü İlişkisi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi,* Cilt: 15, Sayı: 25, Mayıs, 3819-3850. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1083217

Çetin, F., Sabancı, M. (2020). Modernitenin Pandemik Halleri: Fahri Çakı (Ed.), Covid-19 Pandemi Sürecinde Sivil Dayanışma Türkiye Kent Konseyleri Birliği içinde (s. 385-391). Ankara: Nobel Yayınevi.

Çetinkaya, Ö ve Korlu, R.K. (2012). Yerel demokrasinin sağlanmasında katılımcılık süreci ve kent konseylerinin rolü. *Maliye dergisi,* 163, 95-117.

Çetinkaya, Ö. ve Korlu, R. K. (2012). "Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcılık Süreci ve Kent Konseylerinin Rolü", Maliye Dergisi, Sayı: 163, Temmuz- Aralık 2012, s. 95-117.

Çukurçayır, M. A. (2002), *Siyasal Katılma Ve Yerel Demokrasi Küreselleşme Süreçlerinde Yurttaş, Yönetim ve Siyaset,* Çizgi Kitabevi, Ankara.

Çukurçayır, M. A. (2012). *Siyasal katılma ve yerel demokrasi.* Konya: Çizgi Kitabevi.

Çukurçayır, M. A. (2012). *Siyasal katılma ve yerel demokrasi.* Konya: Çizgi Kitabevi.

De Asis, (2002). M.G. and Acuna-Alforo, J. (2017). *Civic participation in national governance.* https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.200.1843verep=rep1vetype=pdf, Erişim tarihi: 15.07.2021

Demir, K. A. (2019). Kent Yönetiminde Değişim Algısı: Yerel Yönetişim Kapsamında Bir Değerlendirme ve Yerelleşen Yönetişimin Uygulanması, *Ankara Üniversitesi SPF Dergisi,* 74 (1), ss: 193-218.

Demir, K. A. ve Yavaş, H. (2015). Kent konseyleri ile yerinden yönetilen katılımcı kent yönetimleri: yerel yönetişim kapsamında bir değerlendirme. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi,* 4 (7), 49-62.

Demir, K., A.ve Yavaş, H. (2015). "Kent Konseyleri ile Yerinden Yönetilen Katılımcı Kent Yönetimleri: Yerel Yönetişimin Kapsamında Bir Değerlendirme", Global Journal of Ekonomics and Business Studies, 4 (7): 49-62.

Demirci, M. (2012). Yönetişim perspektifinden kent planlaması. İçinde F.N. Genç (Ed) *Yönetişim ve Yönetim Ekseninde Kamu Yönetimi.* Ekin Yayınları. Bursa.

Demirci, M. (2013). Yönetişim, otorite ve meşruiyet. İçinde F. N. Genç (Ed) *Yönetişim Türk Kamu Yönetimine Yansımaları.* Çizgi Kitapevi. Konya.

Deniz, Taşkın (2013). Kentleşme, Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri, *Turkish Studies,* 8 (12), 391-402.

Denzin, N., K., and Lincoln, Y., S. (1998). *The landscape of qualitative research: Theories and issue.* Sage Pablications, London.

Devlet Planlama Teşkilatı (2007). *Kamuda İyi Yönetişim.* DPT Yayınları

Dinçkol, B. (2017). *Genel kamu hukuku.* İstanbul: Yetkin Yayınları.

Doğan, K. C.,ve KALKIŞIM, H.M., (2015). Türkiye'de Yerel Siyasete Katılım Açısından Kent Konseyleri: Gümüşhane Kent Konseyi Örneği, 2. Ulusal Kent Konseyleri Sempozyumu 10-11 Nisan Bildiri Kitabı, Ed.: Enes Battal Keskin, Elif Karakurt Tosun, Bursa, 111-125ss.

Emrealp, S. (2005). Yerel Gündem 21 El Kitabı, IULA EMME Yayını, İstanbul.

Emrealp, S. (2005). *Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı.* İstanbul: IULA-EMME Yayını.

Emrealp, S., (2005). Türkiye Yerel Gündem 21 Programı, Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, IULA-EMME Yayını, 2. Baskı, İstanbul.

Emrealp, S., (2010). Türkiye'nin Katılımcı-Demokratik Yerel Yönetişim Modeli Olarak Dünyaya Armağanı: Kent Konseyleri, 2. Baskı, UCLG-MEVA, İstanbul, 83ss.

Emrealp, Sadun (2004). Türkiye Yerel Gündem 21 Programı. *Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı,* İstanbul: UNDP, IULA-EMME.

Emrealp, Sadun (2005). Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, Birmat Matbaası, http://www.kentkonseyleri.net/dl/yg21/YG21 El Kitabi.pdf, Erişim Tarihi: 10.08.2011.

Ergün, İ. (2006). *Yerel Yönetimlerde yönetişim kavramı ve Avrupa Birliği ile Kıyaslanması.* Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Eroğlu, H. T. (2013). Kamu yönetiminde hiyerarşi, ağ, piyasa ve aktörler düzleminde yönetişim. İçinde M. A. Çukurçayır ve H. T. Eroğlu, (Eds) *Yönetişim.* Çizgi Kitapevi, Konya.

Eroğlu, H. T. (2013). Yönetişim perspektifinden kent konseyleri. İçinde F. N. Genç (Ed) *Yönetişim Türk Kamu Yönetimine Yansımaları,* Çizgi Kitapevi, Konya.

Eroğul, C. (1999). *Devlet yönetimine katılma hakkı.* Ankara: İmge Kitabevi.

Eryılmaz, B. (1999). Kamu Yönetimi. Erkam Matbaacılık, İstanbul.

Eryılmaz, B. (2002), *Bürokrasi ve Siyaset,* Alfa Yayınları, İstanbul.

Eryılmaz, B. (2011), *Kamu Yönetimi,* Okutman Yayıncılık, Ankara.

GCH (2023) *What is Global Governance?* [Çevrim-içi: https://globalchallenges.org/global-governance/#:~text:=The%20goal%20of%20global%20governance, standards%20for%20trade%20and%20industry.], Erişim Tarihi: 03.03.2023.

Gökdemir, M. (1961). *Siyasal tarih ve devletler hukuku.* Ankara: Ajans- Türk Matbaası.

Gönüllü, C. (2020). STK-Belediye-Yönetişim Ekseninde Birbirlerinin Gözünden Aktörler: Burdur İli Örneği, *Emek ve Toplum Dergisi,* 9 (23), ss: 51-69.

Görmez, K ve Altınışık, H. (2011). Yerel demokrasi ve kent konseyleri. *Kent konseyleri sempozyumu bildiri kitabı,* 30-50, 6-7 Mayıs 2011, Bursa.

Göymen, K. (2000). "Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Yönetişim: Gereksinimler, Önermeler, Yönelimler", *Amme İdaresi Dergisi,* 9 (0): 3-13.

Göymen, K. (2010). *Türkiye'de yerel yönetişim ve yerel kalkınma.* Boyut Yayın Grubu.

Güler, B. A. (2013). *Türkiye'nin Yönetimi- Yapı.* İmge Kitabevi, Ankara.

Gündoğan, E. (2004). Yönetim Reformlarının Gerekliliği Bağlamında İyi Yönetişim ve Türkiye'de Uygulanabilirliği. *Sivil Toplum,* (2):6,

Gündoğan, E. (2007). *Katılımcı Demokrasi Bağlamında Yönetişim ve Bağcılar Belediyesi Örneği.* Yayımlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gündoğan, E. (2013). *Yönetişim: Kavram, Kuram ve Boyutlar,* Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.

Gündoğan, E. (2013). Yönetişim: kavram, kuram ve boyutlar. İçinde M. A. Çukurçayır ve H. T. Eroğlu (Eds) *Yönetişim.* Çizgi Kitapevi, Konya.

Güneş, M., ve Beyazıt, E. (2012). *Yerel Gündem 21'den Kent Konseylerine "Ulusal" kentlerden "Küresel" Köylere.* Ankara: Detay Yayıncılık.

Güven A. ve Alan Ç. (2018). *Türkiye'de Yerel Yönetim Yasaları Çerçevesinde Yönetişim Anlayışının İncelenmesi.* Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 11 (Sayı 61), 840-847.

Güzelsarı S. (2003). Neo-Liberal Politikalar Ve Yönetişim Modeli. *Amme İdaresi Dergisi,* 36 (2).

Güzelsarı, S. (2003). Neo-liberal politikalar ve yönetişim modeli. *Amme İdaresi Dergisi. 36* (2), 17-34.

Güzelsarı, Selime (2004). Kamu Yönetimi Disiplininde Yeni Kamu İşletmeciliği Ve Yönetişim Yaklaşımları. *Aü Sbf Dergisi,* 1-25.

Haktankaçmaz Mİ. (2004). Türk Kamu Yönetiminde Yönetişimin Uygulanabilirliği. *Amme İdaresi Dergisi,* 37 (1).

Hansen, H., S., Reinau, K., H. (2006). Who are the citizens in public participation GIS. *Proceddings 25th Urban Data Management Symposium.*Aallborg,14, 25-36.

Hatam, S., 2012. Belediyelerde Katılımcı Demokrasi Aracı Olarak Kent Konseyler: Samsun Örneği, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, 79ss.

Higs, G., Berry, R., Kidner, D ve Langford, M. (2008). Using IT approaches to promote public participation in renewable energy planing: Prospects and challenges, *Land use policy,* 25 (4). 596-607.

Hirst, P. ve Thompson, G. (2007). *Küreselleşme sorgulanıyor* (4st ed). Ankara: Dost Kitabevi.

Involve; People and Participation, London, (2005).

Işık, M. (2010). *Avrupa Birliğinin Yönetişim Anlayışı Çerçevesinde Bilgi Edinme Kanunu'nun Değerlendirilmesi. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi,* 12 (19), 39

İnternational Monetary Fund [IMF]. (1997). *Good Governance The IMF's Role.* Washington D.C.U.S.A: International Monetary Fund, Publication Services.

Kahraman, Y., Vurgun, L. ve Öztop, S. (2012). Yönetişim anlayışı ve değerlerin yönetim kültürüne etkileri. İçinde F. N. Genç (Ed) *Yönetişim ve Yönetim Ekseninde Kamu Yönetimi.* Ekin Yayınları. Bursa.

Kalaycı, S.ve Akin A. (2021). "Sosyal Hizmetlerin Yerelleşmesine Kent Konseylerinin Katkıları", Toplum ve Sosyal Hizmet, 32 (1): 189-210.

Kalaycıoğlu, E. (1984). *Çağdaş siyasal bilim.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Kalaycıoğlu, E. (1984). *Karşılaştırmalı siyasal katılma: Siyasal eylemin kökenleri üzerine bir inceleme.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Kalkınma Bakanlığı. (2012). Katılımcılığın İlkeleri: Katılımlı Çalışmaları Tasarlayan. *Uygulayan ve Yönetenler İçin Uygulama Klavuzu.* Ankara: Kalkınma Bakanlığı Yayınları.

Kara, H. ve Şimşek, S. (2016). "Kent Konseylerinin İşlevselliği ve Sürdürülebilirliği: Kadıköy Kent Konseyi Örneği", Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 6 (15), s. 245-269.

Karaman, ZerrinToprak (1998). Habitat II Ve Yerel Gündem 21 Sorumluluğu. *Türk İdare Dergisi, 421,* 347-364.

Karanuh, Z. D. (2018). *Yerel yönetimlerde katılım ve kent konseyleri.* [Yüksek lisans tezi], Marmara Üniversitesi.

Kastellioğlu, G. (2015), "Örneklerle Kent Konseylerinin 3 Temeli ve 3 Sorunu: Katılım, Demokrasi Ve Yönetişim", *II. Uluslararası Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı,* Bursa.

Kauzya, J. M. (2003). *Local governance capacity-building for full-range participation: concepts, frameworks and experiences in African countries.* DESA Discussion Paper (33).

Kaymaz, İ. Ş. (2010). Çağdaş uygarlığın mihenk taşı: Türkiye'de kadının toplumsal konumu. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi,* 12 (46), 333-336.

Keane, J. (1993). "Despotizm ve Demokrasi: Sivil Toplum ile Devlet Arasındaki Ayrımın Kökenleri ve Gelişimi 1750-1850", Çev. Levent Köker, Sivil Toplum ve Devlet, Ayrıntı Yayınları, ss.47-90, İstanbul.

Keleş, R. (1997). *Kentleşme Politikası.* Ankara: İmge Kitabevi.

Keleş, R. (1998). *Kentbilimleri terimleri sözlüğü.* Ankara: İmge Yayınları, s. 80.

Kesgin, Bedrettin (2007). "Yeni Yerel Yönetim Anlayışı ve Yönetişim" Sivil Toplum Dergisi, Yıl: 4/17-18, İstanbul: EDAM, http://www.siviltoplum.com.tr/?ynt=icerikdetayveicerik=746

Kesim HK, Petek A. (2005). Avrupa Komisyonu'nca belirlenen iyi yönetişimin ilkeleri çerçevesinde Türk kamu yönetimi reformunun bir eleştirisi. *Amme İdaresi Dergisi,* 38 (4): 39-58.

Kestellioğlu, G. (2011). Yerel Demokrasi kent konseyleri: Kahramanmaraş örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 1* (1), 121-140.

Kılınç, A. (2017). Yerel Ölçekte Siyasal Katılım ve Temsiliyet Açısından Adana Kent Konseyi. *13. Kamu Yönetimi Forumu Kongresi (KAYFOR),* 15-17 Ekim 2017. 95-116 Konya.

Kışlalı, A. (1994). *Siyaset bilimi.* Ankara: İmge Kitabevi.

Kocaoğlu, M. (2011). Yerel Yönetimlerde Katılım Kültürü (Konya Büyükşehir Belediyesi Örneği). Doktora Tezi. *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.* Sakarya.

Koçak, S. Y., ve Öztepe, M. C. (2012). Yönetişim Yaklaşımı Açısından Kamu Yönetimi Etiği. İçinde F. N. Genç (Ed) *Yönetişim ve Yönetim Ekseninde Kamu Yönetimi.* Ekin Yayınları, Bursa.

Köseoğlu, Ö. (2011). "Kent Konseyleri Müzakereci Demokrasi İçin bir Fırsat Mı?". (Ed. E. Battal Keskin), I. Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, ss. 323-335, Bursa.

Kurt, S., (2012). Yerel Demokrasi Mekanizmaları Olarak Kent Konseyleri Ve Silivri Kent Konseyi, Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Kutlu, Ö.; Usta, S. ve Kocaoğlu, M. (2009). "Vatandaş Odaklı/Vatandaşın Odakta Olduğu Yönetim: Kent Konseyleri ve Selçuklu Belediyesi Örneği", Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 9 (18): 507-532.

Lamba M., (2012). "Yerel Yönetişimde Kent Konseylerinin Belediyelerin Karar Alma Süreçlerine Etkisi: Antalya, Afyonkarahisar ve Burdur Örneği." Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Leadbeater, C.; Personalisation Through Participation: A New Script for Public Services**,** London, Demos, 2004.

Leftwich, A. (1993). Governance, democracy and development in the third World. *Third World Quarterly. 14* (3), 605-624.

LGSP. (2008). Local Governance Support Programme, "Citizen Engagement and Participatory Governance Challenges and Opportunities to Improve Publice Services at the Local Level", *LGSP Local Governance Support Programme. Good Governance Brief August 2008.* Pp. 1-8. https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/Pnadq127.pdf(24.01.2024).

NDİ, (2008). *Karar Alma Sürecine Yurttaş Katılımı ve Sivil Diyalog.* NDİ Türkiye Yayınları.

Ndreu, A. (2016). The definition and ımportance of local govenance. *Social And Natural Sciences Journal, 10* (1), 5-8.

Neuman, W. L. (2012a). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nitel ve Nicel Yaklaşımlar 1,* Sedef Özge (çev.). Yayınodası: Ankara.

Okçu, M. (2012). Değişen dünyayı anlamak için önemli bir kavram. Yönetişim: İçinde F. N. Genç (Ed) *Yönetişim ve Yönetim Ekseninde Kamu Yönetimi.* Ekin Yayınları, Bursa.

Önal, B. (2000). Sivil Toplum Örgütleri ve Bir Sivil Toplum Örgütü Örneği, Mehir Vakfı Yayınları, Konya.

Önder, Ö. (2013), "Yerelleşme ve Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesi Bağlamında Yerel Katılım", *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi,* Cilt: 9, Sayı: 18, ss: 312-326.

Önder, Ö. (2013). Yerelleşme ve yerel demokrasinin güçlendirilmesi bağlamında yerel katılım. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 9* (18), 311-326.

Özel, M. (2007). Küreselleşme-desantralizasyon ilişkisi ve siyasal yerelleşmede kamusal düzeyler arasında çıkarların yönetimi. İçinde A. Yılmaz ve Y. Bozkurt (Der.) *Küresel Esintiler ve Yerel Etkiler Sarmalında Türk Kamu Yönetimi.* Gazi Kitapevi.

Özer MA. (2006). Yönetişim üzerine notlar. *Sayıştay Dergisi,* (63). http://www.sayistay.gov.tr/Dergi/İcerik/Der63m4.Pdf 14.11.2010

Özer, H. Ö. (2008). Günümüz İtibariyle Sivil Toplum Kuruluşlarının İşlevleri ve Fonksiyonları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* Cilt: 7, Cilt: 26, 86-97.

Özer, M. A. (2006). Yönetişim üzerine notlar. *Sayıştay Dergisi. 63* (1), 59-89.

Özer, M. A., 2006. "Yönetişim Üzerine Notlar", Sayıştay Dergisi, Ekim-Aralık, (63), ss. 59-89.

Özer, Y. E. (2011). "Gençlerin Toplumsal Yaşama Katılımı ve Yerel Yönetimlerin Rolü", Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 26 (1): 43-65.

Özhan, M.; Keser, Y. (2021). Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim, *Akademik İzdüşüm Dergisi,* 6 (2), ss: 19-36.

Özkiraz, A. ve Talu N. (2008). Sendikaların doğuşu; Türkiye ve Batı Avrupa ülkeleri karşılaştırması. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi,* 3 (2), 108-126.

Özmen, A. (2013). Yönetişim eksenli yerel politikaların yönetsel etik çerçevesinde değerlendirilmesi. İçinde F. N. Genç (Ed) *Yönetişim Türk Kamu Yönetimine Yansımaları.* Çizgi Kitapevi, Konya.

Öztoprak, AA., (2011). "Yönetişim Yaklaşımı ve Belediyeler: Yönetişim Göstergeleri Açısından Malatya Belediyeleri Araştırması". Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Report of the World Summit on Sustaninable Development, Johannesburg, South Africa (2002). United National Digital Library, https://digitallibrary.un.org/record/478154 (21.05.2019).

Rio Bildirgesi. (1992). Rio Bildirgesi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi,* 3 (3), 1-1.

Ruige, A., Üskent, S. ve Micka P. (2014). *Yönetişim ve Katılım (Etkili Katılım İçin Araçlar, Yöntemler, Mekanizmalar).* Ankara: Başak Matbaa.

Santiso, C. (2001). *Good Governance and Aid Effectiveness: The World Bank an Conditionality.* Volume 7 Fall Web: http://www.eldis.org/fulltext/conditionality.pdf adresinden 02 Şubat 2014 tarihinde alınmıştır.

Saruhan, Ş. C., ve Özdemirci, A. (2013). *Bilim, Felsefe ve Metodoloji,* Beta Basım Yayım Dağıtım: İstanbul.

Savut, E. (2011). "Yerel Gündem 21 Kent Konseyleri ve Uşak Kent Konseyi". (Ed. E. Battal Keskin), Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı ss. 342-363, Bursa.

Seyyar, A., ve Demir, O. (2008). *Katılımcılık ve kalkınma ekseninde yerel sosyal politikalar.* Kam Yayınları.

Sobacı, M. Z. (2007). Yönetişim kavramı ve Türkiye'de uygulanabilirliği üzerine değerlendirmeler. Yönetim Bilimleri Dergisi 5 (1). ss. 219-235.

Sobacı, M. Z. (2013). Yönetişim ve politika transferi: Koşulsallık bağlamında bir analiz. İçinde M. A. Çukurçayır ve H. T. Eroğlu (Eds) *Yönetişim.* Çizgi Kitapevi, Konya.

Soygüzel, H. (2015). Kent Konseylerinin Arasında İletişim ve İş birliği: Türkiye Kent Konseyi Örneği, Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi, 11 (2), 63-82.

Soygüzel, H. (2020). 101 Soruda Kent Konseyi. Mithat Arman Karasu, M. Lamih Çelik, ve Cüneyd Altıparmak (Ed.), TKKB'nin Kısa Tarihi, içinde (291-299). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Stoker G. (1998). Governance as theory: five propositions. *International jounal of social science,* 50 (155): 17-28.

Şule OZ. (2004). Kamu Yönetiminde Toplam Kalite Yönetimi ve Uygulanabilirliği. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dönem Projesi, İstanbul, 2004.

TCMB., IMF Niyet Mektupları, http://www.tcmb.gov.tr/wps.wcm/connect/TCMB+TR/TCMB+TR/Main+Menu/Ya

yinlarTemel+Politika+Metinleri/IMF+Niyet+Mektuplar adresinden 02 Mart 2013 tarihinde alınmıştır.

Tekeli İ. (1999). *Modernite Aşılırken Siyaset.* Ankara, İmge Yayınları.

Tekeli, İ. (2004). *Katılımcı Demokrasi, Sivil Ağlar ve Sivil Toplum Kuruluşları.* 15. Sivil Toplum Kuruluşları Sempozyumu, https://stk.bilgi.edu.tr/media/cd/01/doc/okuma_02-2.pdf, Erişim Tarihi: 05.04.2022.

Tekeli, İ. (Ed.: Aykaç, B. Durgun, Ş. Yaman, H.). (2003*). Yönetim Kavramının Yanı sıra Yönetişim Kavramının Gelişmesinin Nedenleri Üzerine.* Türkiye'de Kamu Yönetimi. Yargı Yayınları, Ankara.

Tekin, S. (2019). Yerel kamu hizmetlerine gönüllü katılım: Denizli kent konseyi örneği. [Yüksek lisans tezi], Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi.

TKKB (2021). Kent Konseyleri Birliği Organizasyon Şeması, (https://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/sayfa/organizasyon-semasi.html), Erişim Tarihi: 20.04.2021

TKKB (2020). Türkiye Kent Konseyleri Birliği 2020 Faaliyet Raporu. https://www.kentkonseyleribirligi.org.tr/tema/dokumanlar/tkkb_faaliyet_raporu.html, Erişim tarihi: 20.04.2021

Toksöz, F. (2008*). İyi Yönetişim El Kitabı.* İstanbul: Tesev Yayınları.

Toksöz, F. (Ed., 2008) *İyi Yönetişim El Kitabı,* İstanbul: TESEV Yayınları.

Topçu, FH., (2007). "Küreselleşme ve Uluslararası Çevre Politikaları: Yönetimden Yönetişime Geçiş Sorunu" Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tortop, N., İsbir, E. G., Aykaç, B., Yayman, H. ve Özer M. A. (2012). *Yönetim bilimi. 9.* Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara.

Tosun, E. K., Keskin, E. B. ve Selimoğlu, E. (2016). "Bursa Kent Konseylerinin Bilinirliğinin Araştırılması" Yönetim ve Ekonomi, Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23 (1), 97-112.

Turan, H. T. (2013). Yönetişim ve yeni kamu yönetimi. İçinde F. N. Genç (Ed) *Yönetişim Türk Kamu Yönetimine Yansımaları.* Çizgi Kitapevi, Konya.

TÜİK, (2024). Çanakkale Kepez Beldesi Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr adresinden 4 Mart 2025 tarihinde alınmıştır.

UN (2014). *Global governance and global rules for development in the post-2015 era* United Nations. [Çevrim-içi: https://www.un.org/en/development/desa/policy/cdp/cdp_publications/2014cdppolicynote.pdf], Erişim Tarihi: 09.03.2023.

UNDP, (1997a). Participatory Local Governance: LIFE's Method and Experience, Technical dvisory Paper 1 Local, İnitiative Facility for Urban Environment(LIFE), httpp://www.pogar.org/publications/other/undp/desentralization/life92-97e.pdf, Erişim Tarihi:01.05.2011

Uslu, İ. A. (2017). "Türkiye'de Kent Konseyleri Deneyimi: Bir Yapılandırma Önerisi", Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye (Kamu Ekonomisi) Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2017, Ankara.

Usta, S. ve Bilgic, E. (2016). "Katılım Kültürünün Gelişiminde Kent Konseylerinin Rolü: Karaman Kent Konseyi Örneği", Karamanoğlu Mehmet Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 18 (31): 36-45.

Usta, S. ve Bilgiç, E. (2016). "Katılım Kültürünün Gelişiminde Kent Konseylerinin Rolü: Karaman Kent Konseyi Rolü", *KMÜ Sosyal ve Araştırmalar Dergisi,* Cilt: 18, Sayı: 31, ss:36-45.

Usta, S. ve Bilgiç, E. (2016), Yerel Yönetimlerde Hizmet Sunumu: Kamu Özel Ortaklığı Modeli, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Cilt: 1, Sayı: 23. Ss. 249-268.

Uysal, Y.; Atmaca, Y. (2018). Türkiye'deki Merkezi ve Yerel Yönetim İlişkilerinin Yönetişim Modeli Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 1 (3), ss: 411-424.

Van Deth, J.W. (2014). A conceptual map of political participation. *Acta politica, 49* (3), 349-367.

Wang, X., ve Wan, W.M. (2007). When Public Participation In Administration Leads To Trust: An Empiricial Assesment Of Managers' Perceptions. *Public Administration Review,* 67(2), 265-278. Retrieved from. https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs//10.1111/j.1540-6210.2007.00712.x

World Bank. (1992). *Governance and Development.* Washington D.C.U.S.A: World Bank Publication.

World Bank. (1994). *Development in practice, Governance, The World Bank's, Experience.* Washington D.C.U.S.A: Wold Bank Publication.

Yalçın, A. Z. (2015). Yerel Yönetimlerde katılımcı bütçeleme. *Yönetim ve ekonomi, 22* (2), 311-329.

Yavaş, İ., Bilgili, A. (2022). "Yerel Demokrasi Açısından Kent Konseyleri Üzerine Bir Araştırma: Kepez Kent Konseyi Örneği", 21. Uluslararası Kamu Yönetimi Forumu, Eskişehir, Türkiye, 681-702.

Yavuz, S. (2016). Kent Konseyleri Sorunlar ve Beklentiler. *Türkiye Kent Konseyleri Birliği Bilgi ve Deneyim Dizini* (3), 1-20.

Yavuz, S. ve Aktaşçı, G. (2019). Kent Konseyleri El Kitabı. Türkiye Kent Konseyleri Birliği Yayını. htttp://kentkonseyleribirliği.org.tr/raporlar/kent-konseyleri-ve-pratikleri/ Erişim Tarihi: 29.09.2019.

Yazıcı, İ. (2025). Kepez Kent Konseyi Başkanı ile 01.06.2025 Tarihli Görüşme.

Yeşildal A. (2020). Yerel Demokrasinin Gelişimi Sürecinde Kent Konseylerinin İşlevselliği Kent Konseyleri, Umuttepe Yayınları, İzmit.

Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, İ. (2004). *Demokrasi Sivil toplum kuruluşları ve yönetişim.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yönetişim ve Katılım Rehberi, Stratejik Yerel Yönetişim Projesi, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü (2014). *Yönetişim ve Katılım: Etkili Katılım İçin Araçlar, Yöntemler, Mekanizmalar.* Katılımcılık Rehberleri, Başak Matbaası.

Yüceyılmaz, Arda (2010). "Yönetsel Bir Mit ya da Sistemsel Farklılaşmanın Nihai Evresi: İdeolojik Araçsallık ve Kuramsal Açıklayıcılık Ayrımında Yönetişim", Yönetişim, (der. M Akif Çukukrçayır, H Tugba Eroğlu, Hülya Eski Uğuz), Konya: Çizgi Kitabevi.

Yüksel, M. (2000). Yönetişim kavramı üzerine. *Ankara Barosu Dergisi, 58* (3), 145-159.

Yüksel, M., 2000. "Yönetişim (Governance) Kavramı Üzerine", Ankara Barosu Dergisi, (3), ss. 145-160.

Zeren, H. E. (2013). Yönetişim ekseninde Türkiye'de sivil toplum kuruluşları. İçinde F. N. Genç (Ed) *Yönetişim Türk Kamu Yönetimine Yansımaları.* Çizgi Kitapevi, Konya.

EKLER

EK 1

GÖRÜŞME SORULARI

1. Katılımcılık kavramı sizin için ne anlam ifade ediyor?
2. Kepez Kent Konseyinde katılımcılık kavramı üzerine yapılan uygulamalar nelerdir? Bu uygulamalardan hangilerini etkili buluyorsunuz?
3. Sizce vatandaşların katılımcılık bilincini geliştirmek için hangi adımlar atılmalıdır?
4. Katılımcılık bilincinin oluşturulması sürecinde hangi engellerle karşılaşıldığını düşünüyorsunuz?
5. Kepez Kent Konseyinin katılımcılığı artırmadaki rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz?
6. Kepez Kent Konseyinin katılımcılığı geliştirmek için daha etkili olabileceği alanlar nelerdir?
7. Kepez Kent Konseyinin halkın yönetim sürecine katılımı amacıyla halkı bilinçlendirme çalışmaları yeterli mi? Bu çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?
8. Halkı bilinçlendirmek amacıyla hangi ek faaliyetlerin gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?
9. Kepez Kent Konseyi toplumu oluşturan aktörlerin yönetim sürecine katılımını etkin bir biçimde sağlamakta mıdır?
10. Kepez Kent Konseyi, yönetim sürecine toplumu oluşturan aktörlerin katılımını sağlamak için ne tür yöntemler kullanmaktadır?
11. Kepez Belediyesi, Kepez Kent Konseyi ve çalışmalarına yönetim sürecinde katılımına önem vermekte midir?